

Welbeschouwd

Het Goudse veiligheidsbeleid geëvalueerd

Dr. E. Bervoets
Dr. E.J. van der Torre

Met medewerking van

S. de Meij
V. Alliet
A. Salgado
A. Schreurs
H. van Buren

Inhoudsopgave

Veiligheidsbeleid in Gouda: welbeschouwd

1	VEILIGHEID IN GOUDA; ANALYSE EN EVALUATIE	7
1.1	AANLEIDING ONDERZOEK	7
1.2	ONDERZOEKSVRAGEN	7
1.3	VERTREKPUNTEN ONDERZOEK	8
1.4	GEBRUIKTE ONDERZOEKSMETHODEN	8
1.5	BENUTTING EERDER 'GOUDS' ONDERZOEK	9
1.6	LEESWIJZER	9
2	DE UITGANGSPUNTEN VAN HET GOUDSE VEILIGHEIDSBELEID	11
2.1	AANPAK HOOFDSTUK	11
2.2	GEMEENTELIJKE ORGANISATIE EN VEILIGHEID: DIENSTENMODEL	11
2.3	BELEID: PERSOONSGEBONDEN, GEBIEDSGERICHT, GROEPSGERICHT	11
2.4	HISTORIE BELEID IN VOGELVLUCHT	12
3	ONVEILIGHEID: WAT, HOEVEEL EN WAAROM?	19
3.1	DEELCONCLUSIES	19
3.2	AANPAK HOOFDSTUK: POLITIEGEGEVENS EN DE GEMEENTELIJKE VEILIGHEIDSMONITOR	19
3.3	GOUDA: EEN KORTE SCHETS VOORAF	20
3.4	TRENDS IN OBJECTIEVE VEILIGHEID	22
3.5	DADERPROFIELEN	26
3.6	VEILIGHEIDSGEVOELEN: NAAR TIJD EN PLAATS	29
3.7	GOUDA VERGELEKEN	31
4	JEUGD EN VEILIGHEID	33
4.1	DEELCONCLUSIES	33
4.2	UITVOERING: IN HET LICHT VAN REGIE EN KERNTAKEN	34
4.3	MAATREGELLEN: REALISATIE, EFFECT, KNELPUNTEN EN SUCCESSEN	38
4.4	BALANS OPGEMAAKT: EFFECTIVITEIT EN DOELEN	40
5	VEILIGE WOON- EN LEEFOMGEVING	43
5.1	DEELCONCLUSIES	43
5.2	UITVOERING: VERMENGING MET JEUGDPROBLEMATIEK	43
5.3	MAATREGELLEN: REALISATIE, EFFECT, KNELPUNTEN EN SUCCESSEN	47
5.4	BALANS OPGEMAAKT: EFFECTIVITEIT EN DOELEN	48
6	BEDRIJVIGHEID EN VEILIGHEID	51
6.1	DEELCONCLUSIES	51
6.2	UITVOERING: KEURMERKEN	51
6.3	MAATREGELLEN: REALISATIE, EFFECT, KNELPUNTEN EN SUCCESSEN	55
6.4	BALANS OPGEMAAKT: EFFECTIVITEIT EN DOELEN	56
7	FYSIEKE VEILIGHEID	59
7.1	DEELCONCLUSIES	59
7.2	UITVOERING: BELANGRIJK, MAAR SECUNDAIR	59
7.3	MAATREGELLEN: REALISATIE EN EFFECT	63
7.4	BALANS OPGEMAAKT: EFFECTIVITEIT EN DOELEN	64

8 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	67
8.1 INLEIDING.....	67
8.2 HOOFDCONCLUSIE: DE KERN	67
8.3 CONCLUSIES PER ONDERZOEKSVRAAG	68
8.4 ALGEMENE AANBEVELING	72
8.5 PUNTSGEWIJZE AANBEVELINGEN.....	73
GEBRUIKTE BRONNEN.....	75
BIJLAGEN	77
• Bijlage 1: Verantwoording onderzoek en methoden	
• Bijlage 2: Geïnterviewde personen	
• Bijlage 3: Interviewprotocol	
• Bijlage 4: Items daderprofilering	
• Bijlage 5: Tabellen trendanalyse en profilering misdrijven en daders	

Veiligheidsbeleid in Gouda: welbeschouwd

In deze rapportage doen wij verslag van een COT-onderzoek naar het Goudse integrale veiligheidsbeleid. Uitgangspunt zijn de Kadernotitie Gouda Veilig (2005-2009) en de jaarlijkse actieplannen. Waar in het overige deel van de rapportage is beoogd een geobjectiveerde kijk op de zaak te bieden, is ons ook gevraagd om een oordeel uit te spreken over het beleid van de afgelopen jaren. Daarmee beginnen we.

Er is veel bereikt. Als een van de weinige gemeenten in de regio, en misschien wel in Nederland, heeft Gouda haar veiligheidsbeleid de afgelopen jaren een flinke impuls gegeven met aangescherpte, meetbare, doelen en tussentijdse monitoring. Dat maakt het beleid tastbaar, concreet en eigentijds. Dat is nieuw, ook in Gouda. Het veiligheidsbeleid is duidelijk uit de pioniersfase, waarin de gemeente en haar partners nog zochten naar een geschikte werkwijze. Wat gebeven is, zijn de korte lijnen tussen de organisaties die betrokken zijn bij het veiligheidsbeleid. Meer dan vroeger wordt erkend dat elke organisatie beschikt over een flinke dosis kennis en informatie, die gedurende al die jaren zijn opgedaan. Er wordt meer werk gemaakt van uitwisseling van die kennis en informatie. Het Veiligheidshuis zal daarbij zeker een rol bij gaan spelen. Met name op het uitvoerende niveau weten functionarissen elkaar goed te vinden. En ook op beleids- en managementniveau gaat dat nu beter. Wat daarbij helpt is, dat de gemeente serieus werk maakt van haar regierol: door doelen te stellen en door daadwerkelijk te (be)sturen. Het gemeentelijk cameratoezicht en de werkzaamheden van Stadstoezicht maken duidelijk dat Gouda niet uitsluitend meer is gaan sturen en regisseren. Zij ziet voor zichzelf ook een rol in de uitvoering. Meer dan ooit is veiligheid een gezamenlijke ambitie. Er is de afgelopen jaren veel werk gemaakt van een veilig Gouda en alle betrokkenen hebben daarin een aandeel gehad. Het kenmerk van het Goudse beleid is dat ook steeds werk wordt gemaakt van burgerbetrokkenheid. En niet zonder resultaat.

De gemeentelijke regie is op koers, maar er blijft ruimte om die verder te ontwikkelen. Regie vergt afstemming en overleg, zowel in de gemeentelijk organisatie als met de veiligheidspartners. Dat is onvermijdelijk. Toch moet worden gewaakt voor overlegdrukke, waardoor concrete uitvoering in de knel komt. De ambtenaren van de dienst Recht en Veiligheid, de staforganisatie Wijkaanpak, het onderdeel Wijkontwikkeling (van de dienst Grote Projecten) en de afdeling Samenleving van de dienst Beleid komen elkaar in het veld vaak tegen bij veiligheidsgerelateerde onderwerpen. Vaak ook met elkaar overlappende activiteiten en overlegstructuren. Voordat wordt 'gesnoeid' in overlegvormen en partnernetwerken (de externe organisatie) is het zinvol om eerst de interne organisatie onder de loep te nemen en de overlap (en soms ook nog: verkokering) tegen te gaan.

In dit onderzoek keken wij naar de realisatie van maatregelen en – waar mogelijk en methodologisch verantwoord – deden wij uitspraken over de realisatie van doelen. Dan blijkt dat een belangrijk deel van de maatregelen en doelen is gerealiseerd. Maar een ander deel ook niet. De schaarse capaciteit van betrokken organisaties speelt daarbij ongetwijfeld een rol. Wij zijn echter van oordeel dat de oorzaak vooral schuilt in teveel doelen, waarmee de capaciteit (verder) onder druk staat. Dat noopt tot het maken van politiek-bestuurlijke keuzen en het aanbrengen van focus. Die focus dringt zich deels op. Nu en ook morgen nog zal de jeugdproblematiek, met name rond Marokkaans-Nederlandse jeugd, veel aandacht vergen. Tot slot: veel doelen van het veiligheidsbeleid zijn gericht op meetbare output. De oriëntatie op cijfers mag niet afleiden van het uiteindelijke maatschappelijke einddoel: een veilige stad. De criminaliteit is op hoofdlijnen afgenomen. Het onveiligheidsgevoel blijft desalniettemin groot, vergeleken met andere gemeenten in Hollands Midden en gemeenten van vergelijkbare omvang. Jeugdoverlast blijft een thema. Al met al is Gouda op weg, maar beleid is ook af en toe terugblikken. Dat gebeurt in dit document, op kritisch-beschouwende wijze. De conclusies en aanbevelingen helpen bij de verdere ontwikkeling en aanscherping van het integrale veiligheidsbeleid.

1 Veiligheid in Gouda; analyse en evaluatie

1.1 Aanleiding onderzoek

Het COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement (an Aon Company) is gevraagd om het integrale veiligheidsbeleid in de gemeente Gouda te evalueren. Het Goudse veiligheidsbeleid richt zich zowel op de sociale als de fysieke veiligheid. De doelstellingen ervan zijn geformuleerd op vier terreinen (zie figuur 2.1 voor de afzonderlijke doelstellingen): een veilige woon- en leefomgeving, bedrijvigheid en veiligheid, Jeugd en Veiligheid en Fysieke Veiligheid. De doelstellingen dateren grotendeels al van 2003, maar werden later uitgewerkt in de Kadernotitie Gouda Veilig (2005-2009) en de jaarlijkse actieplannen.

De kadernotitie gaat in 2009 het laatste jaar in: het is tijd voor een terugblik. De evaluatie moet een antwoord bieden op de werking en de doeltreffendheid van het veiligheidsbeleid. Verder moet de evaluatie de gemeente en haar partners helpen met vooruitkijken. De evaluatie dient daarom de vraag te beantwoorden welke doelen moeten worden gesteld voor de toekomst en welke accenten moeten worden gelegd. Deze vragen worden verder in deelvragen uitgewerkt in de volgende paragraaf. De dataverzameling bestond ten eerste uit een beleidsonderzoek op basis van een documentenanalyse en interviews met organisaties, professionals en burgers die actief betrokken zijn bij het integrale veiligheidsbeleid. Ten tweede bestond de evaluatie uit een criminaliteitsbeeldanalyse: een trendanalyse en een profielanalyse op basis van politieregistraties. De combinatie van criminologisch onderzoek en beleidsonderzoek is de essentie van een strategische veiligheidsanalyse zoals het COT die eerder voor gemeenten mocht uitvoeren. Een nadere beschrijving van de onderzoeksmethoden staat verderop en in de bijlage van deze rapportage.

Een veiligheidsanalyse: wat en waarom?

De strategische veiligheidsanalyse hebben wij inmiddels al ettelijke malen benut bij het evalueren van veiligheidsbeleid (oa Roermond en Eindhoven), drugsproblematiek (oa Amsterdam, Rotterdam, Roosendaal en Kerkrade) en uitgaansgeweld (Amsterdam). Het maakt gebruik van kengetallen en gemeentelijke brongegevens. Het is echter cruciaal dat bij een strategische veiligheidsanalyse ook kwalitatieve informatie wordt benut bij het beoordelen en (door)ontwikkelen van beleid. Het instrument volstaat niet met een secundaire analyse van statistieken. De analyse bestaat daarom uit drie pijlers:

1. Een criminaliteitsbeeldanalyse, waarin de aard en omvang van onveiligheid centraal staat. Daarbij hoort ook een profiel van misdrijven en daders.
2. Een beleidsanalyse:
 - Een reconstructie van het bestaande beleid aan de hand van uitgangspunten, ambities en gedeelde verantwoordelijkheden;
 - De visie van betrokkenen op het beleid en hun ervaringen met het beleid;
 - Een analyse van de realisatie van het beleid en de beleidseffecten.
3. Aanbevelingen:
 - Ondersteuning van een daadkrachtig, effectief beleid dat maatwerk biedt en daarom uitgaat van de specifieke (veiligheids)kenmerken in het aan te pakken probleemgebied.

1.2 Onderzoeksvragen

De onderzoeksvragen waren:

1. Wat was de veiligheidssituatie van Gouda tijdens de looptijd van de Kadernotitie Veiligheid 2005-2009?
2. Hoe doeltreffend is het huidige integrale veiligheidsbeleid per beleidsterrein (VNG-kernbeleid) en welke factoren zijn van belang bij het al dan niet behalen van de doelstellingen? Specifieke aandachtspunten hierbij zijn de gebiedsgerichte aanpak, de groepsgerichte aanpak en de persoonsgerichte aanpak.

3. Op welke onderwerpen moet volgens de veiligheidspartners het accent komen te liggen in de komende jaren gezien de huidige Goudse situatie met betrekking tot veiligheid?

1.3 Vertrekpunten onderzoek

Hoewel een groot deel van het onderzoek bestaat uit een procesevaluatie, proberen we in combinatie met het criminologische onderzoeksdeel ook uitspraken te doen over de gevolgen (effecten) en de doeltreffendheid (effectiviteit) van het beleid. Zoveel mogelijk kijken we daarbij naar concrete maatregelen. Aan de hand van de procesevaluatie maken we dan bijvoorbeeld aannemelijk dat een maatregel bepaalde gevolgen heeft gehad. Dat doen we op basis van kwalitatieve argumentatie en eventuele bewijsvoering op basis van criminaliteitstrends. Verder ronden we elk hoofdstuk waarin een VNG-veiligheidsterrein centraal staat af met een doelstellingenanalyse.

We hebben getracht op basis van een reconstructie van de lokale veiligheidsmaatregelen in de periode van 2005 tot en met 2009 per maatregel de effecten in kaart te brengen. We hebben ook aan uitvoerende (contact)ambtenaren en andere respondenten gevraagd wat volgens hen de effecten zijn geweest.

Bij de reconstructie hebben we gebruik gemaakt van bestuurskundige inzichten met betrekking tot het feitelijk functioneren van het veiligheidsbeleid (vgl. Bovens, e.a., 2007). Enkele belangrijke inzichten zijn:

- Het is belangrijk om niet alleen te letten op beleidsvorming en beleidsuitvoering, maar op de fase daartussen: de *invoering van beleid*. Bij de invoering van beleid gaat het om het treffen van personele, organisatorische, interorganisatorische (m.n. het organiseren van de ketensamenwerking) en financiële voorwaarden om voorgenomen beleid daadwerkelijk ten uitvoer te kunnen brengen.
- Veiligheidsbeleid bestaat niet louter uit maatregelen die overduidelijk betrekking hebben op veiligheid (zogeneten sectoraal veiligheidsbeleid), zoals handhaving van de openbare orde door politie of toezichthouders. Ook andere, meer generieke beleidsmaatregelen kunnen grote invloed hebben op de lokale veiligheid (zogeneten *aspectbeleid*). Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan woningbouwbeleid of het fysieke onderhoud van de buitenruimte.
- De meeste veiligheidsproblemen vergen *ketensamenwerking*. De kwaliteit van het lokale veiligheidsbeleid is dus mede afhankelijk van de onderlinge samenwerking van partners in lokale ketens of netwerken. Daarbij is een inmiddels klassiek aandachtspunt: hoe wordt gestalte gegeven aan sturing en controle van het veiligheidsbeleid in een netwerk of keten waarbinnen de verhoudingen deels horizontaal zijn? Hierdoor kan er lang niet altijd sprake zijn van hiërarchische invloedsoefening.
- Veiligheidsbeleid is niet louter een zaak van de gemeente en haar publieke partners. Mede vanwege de onvermijdelijke overvraging op het gebied van veiligheidsbeleid wordt belang gehecht aan zogenoemde *responsibilisering*: het stimuleren en faciliteren van veiligheidsmaatregelen door private partijen, zoals (groepen) burgers, bedrijven en middenstand. We hebben bij de reconstructie van het veiligheidsbeleid aandacht geschonken aan de maatregelen van private partijen. Juist omdat Gouda de burger tracht te activeren en hier merkbaar veel waarde aan hecht (b.v. de stadsregels) hebben we gelet op maatregelen op dit vlak.

1.4 Gebruikte onderzoeksmethoden

De gegevens voor dit onderzoek werden verzameld in het voorjaar en de zomer van 2009. Om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden is gebruik gemaakt van verschillende onderzoeksmethoden die in de bijlage worden verantwoord:

- Interviews met professionals en/of groepsbijeenkomsten met professionals;
- Interviews met winkeliers, (overige) ondernemers;
- Groepsinterview met de voorzitters van de bewoners-wijkteams;
- Groepsinterview met de Doetank met actieve Marokkaanse Gouwenars;

- Secundaire analyse van relevante beleidsdocumenten en uitgevoerde analyses;
- Trendanalyse en misdrijfprofilering van de criminaliteit, overlast en incidenten in de periode; 2005-2008. Op basis van het registratiesysteem van de politie;
- Profielanalyse van de daders en misdrijven voor een aantal delicten (woning- en auto-inbraak, beroving en mishandeling): De data voor deze analyse is afkomstig uit de registratiesystemen BPS en HKS van de politie;
- Een dialoogsessie met gemeente en ketenpartners, een groepsinterview waarin de voorlopige resultaten werden besproken en 'getoetst'.

1.5 Benutting eerder 'Gouds' onderzoek

We hebben bij de uitvoering van dit onderzoek kunnen profiteren van eerder (recent) onderzoek dat in Gouda werd uitgevoerd. Er zijn in de afgelopen jaren verschillende onderzoeken uitgevoerd naar, en rapporten geschreven over, de veiligheid in Gouda. Gouda is vanwege de veiligheidssituatie altijd een aantrekkelijke stad geweest voor onderzoek. Ook de afgelopen jaren zijn veel onderzoeken uitgevoerd naar de veiligheid in Gouda, waaronder door de gemeente zelf. Het betreft in het bijzonder de jaarlijkse gemeentelijke Veiligheidsmonitor waarin objectieve en subjectieve veiligheid centraal staan en de mate waarin het veiligheidsbeleid 'op koers' ligt. In 2005 verrichtte Intraval een evaluatie van het Goudse cameratoezicht en het Verweij Jonker Instituut bestudeerde de Goudse Stadsregels. Er was onderzoek naar het veiligheidsbeleid in zijn geheel: in 2003 evalueerde Regioplan het veiligheidsbeleid. In een ander traject adviseerde Regioplan uitgebreid over de vormgeving van het beleid en heeft daarmee aan de basis gestaan van het beleid dat nu dus geëvalueerd dient te worden. Het NSCR (Universiteit Leiden) voerde enkele jaren terug een studie uit naar veiligheidsbeleving (Elffers en De Jong, 2004). In 2008 nog deed de DSP-groep onderzoek naar bevorderende en belemmerende factoren van probleemgedrag bij jongeren. Die studie vond plaats in het kader van *Communities that Care* (CtC). Al die onderzoeken leverden waardevolle informatie op die we hebben benut voor deze studie.

1.6 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk bespreken we, in vogelvlucht, de uitgangspunten van het integrale veiligheidsbeleid in Gouda. We hebben daarbij getracht het beleid zoveel mogelijk terug te brengen tot de kernelementen ofwel wat in de bestuurskunde wel de beleidstheorie genoemd wordt. In het daaropvolgende hoofdstuk presenteren we trends en profielen ten aanzien van veelvoorkomende criminaliteit in de stad. We gaan in op de profielen van daders om een scherper beeld te krijgen van wie nu in de regel betrokken zijn bij woninginbraak, auto-inbraak, tasjesroof/straatroof en mishandeling. De hoofdstukken daarna gaan per deelterrein (VNG-beleidsveld) in op het beleid zoals uitgevoerd. We bespreken enkele cruciale kenmerken van de uitvoering, waarna we de focus leggen op de realisatie en het effect van concrete maatregelen. We beoordelen uiteindelijk de effectiviteit van het beleid op de deelterreinen door de mate van realisatie en de effecten naast de oorspronkelijke doelstellingen te leggen. We ronden af met enkele successen en knelpunten en besteden daarbij ook aandacht aan de eventuele leemtes in het beleid. *In het laatste hoofdstuk behandelen we de conclusies en aanbevelingen van dit onderzoek. Het is daarmee relevant voor lezers die snel de essentie van het onderzoek willen kennen.*

Om met name de lezers van dit rapport - voor wie de beleidsrelevantie het belangrijkste is - van dienst te zijn beginnen we de hoofdstukken, waar mogelijk, met de bevindingen en conclusies. De rest van het hoofdstuk biedt de onderbouwing van wat bij aanvang van een hoofdstuk wordt geconcludeerd. Tabellen hebben we ten behoeve van de leesbaarheid zoveel mogelijk in de bijlagen geplaatst. Een aantal hoofdstukken heeft een 'eigen' bijlage met alle bij dat hoofdstuk horende tabellen. Niet voorkomen wordt daarmee dat er af en toe gebladerd zal moeten worden. Wel voorkomen we daarmee dat de essentie en de tekst haast verdwijnt tussen de tabellen en grafieken.

2 De uitgangspunten van het Goudse Veiligheidsbeleid

2.1 Aanpak hoofdstuk

We reconstrueren in dit hoofdstuk het integrale veiligheidsbeleid in Gouda van na 2003, met een korte samenvatting van de pionierstijd voor 2003. Het hedendaagse beleid kan grotendeels van daaruit worden begrepen. Een belangrijk referentiepunt voor het hedendaagse beleid zijn de kadernotitie Integrale Veiligheid 2005-2009 en de jaarlijkse actieplannen. Het gaat in dit hoofdstuk om het beleid zoals bedacht, dus om de uitgangspunten. Pas in de volgende hoofdstukken gaan wij, per VNG-beleidsveld, in op de ontwikkelingen en trends in de uitvoering van het beleid de afgelopen jaren. Eerst schetsen we kort de gemeentelijke organisatie in Gouda in relatie tot veiligheid.

2.2 Gemeentelijke organisatie en Veiligheid: dienstenmodel

Per 1 januari 2006, dus in de looptijd van de laatste Kadernota Veiligheid, is Gouda van een sectorenmodel overgegaan naar een dienstenmodel. Dat geschiedde na een forse inkrimping van het gemeentelijk apparaat. In 2009 heeft de gemeente zes diensten, waaronder de dienst Publiekszaken, de dienst Beleid en de Dienst Recht en Veiligheid. Daarnaast is er nog een aparte directie Grote Projecten, waaronder onder andere de Wijkontwikkeling en de ontwikkeling Spoorzone vallen. Verder is er nog een aparte staforganisatie Wijkaanpak, die zorgdraagt voor de lokale wijkaanpak, waarin de bewoners-wijkteams een voorname rol vervullen. De dienst Recht en Veiligheid bestaat uit de afdeling Veiligheid en Handhaving, de Centraal Juridische afdeling, Stadstoezicht en de Brandweer. Binnen de dienst Recht en Veiligheid valt alles wat met veiligheid te maken heeft, van beleid tot uitvoering van toezicht en handhaving tot beheer en onderhoud. Binnen de afdeling Veiligheid en Handhaving is sprake van clusters, waaronder de clusters Sociale Veiligheid en Fysieke Veiligheid. Jeugd is een centraal thema, vooral de jeugdoverlast. Het cluster Sociale Veiligheid heeft een aparte coördinator Jeugd. Voor de fysieke veiligheid is er een ambtenaar rampenbestrijding. De afdeling Veiligheid en Handhaving houdt zich zowel bezig met beleid als het uitvoeren van projecten.

2.3 Beleid: persoonsgebonden, gebiedsgericht, groepsgericht

Het huidige integrale veiligheidsbeleid is gericht op personen, gebieden en groepen. De achterliggende beleidstheorie (Van Heffen, 1998) van het Goudse beleid staat voor zover wij konden nagaan niet heel expliciet in de kadernota. De doelen en middelen worden benoemd, maar de onderlinge samenhang is niet altijd even duidelijk. Op basis van ons materiaal is de beleidstheorie echter goed te reconstrueren:

1. Het beleid veronderstelt dat samenwerking tussen de veiligheidspartners (eventueel nog aangevuld met gelegenheidspartners) in een keten en in netwerken voorziet in gedeelde kennis en mogelijkheden. Er worden hulpbronnen uitgewisseld. Dat uitwisselen en het gezamenlijk aanpakken is echter geen natuurlijke reactie. Het gaat niet vanzelf. Daartoe is regie nodig van de gemeente, gecombineerd met doorzetting- en realisatiemacht.
2. Het beleid dient duidelijke, liefst meetbare, doelstellingen en voldoende focus te hebben. Capaciteit kan maar een keer worden ingezet en als dat gericht en geconcentreerd wordt ingezet op personen, plekken en groepen, dan verhoogt dat volgens de gemeente de kans van slagen. Vanuit de recente criminologische inzichten is dat geen onware veronderstelling. Ook daarin wordt waarde gehecht aan focus en aanscherping van doelen en middelen, liefst evidence based en volgens de What Works- trend. De aanpak is gericht op het (vroeg)tijdig signaleren van knelpunten in de veiligheidssituatie; maar waar problemen zijn gerezen dienen zij te van een daadkrachtige respons te worden voorzien.

Conform een landelijke trend is het Goudse Veiligheidsbeleid nu veel meer gestroomlijnd dan het ooit was. Ook in andere gemeenten, zo blijkt uit een (te verschijnen) recent COT-onderzoek in Amsterdam, is gekozen voor een veiligheidsbeleid dat gericht is op een combinatie van een Persoonsgerichte Aanpak (PGA), bepaalde domeinen of gebieden en specifieke (doel)groepen. De PGA gaat ervan uit dat focus op (potentiële) probleemveroorzakers weliswaar intensief is, maar daarnaast ook zeer effectief. Het veiligheidsbeleid veronderstelt echter dat naast de PGA de fysieke en sociale gelegenheidsstructuren worden aangepakt door groepen en locaties in beeld te brengen en te houden.

Het beleid vindt zijn herkomst in die pionierstijd waarin heel veel in Gouda is ontwikkeld en moet van daaruit worden begrepen. De meest in het oog springende verschillen en overeenkomsten tussen toen en thans zijn:

1. de sterke oriëntatie destijds op projecten, waar nu veel meer oriëntatie is op maatregelen en (meetbare) doelen;
2. aan fysieke veiligheid werd toen relatief nog weinig aandacht besteed;
3. Net als nu probeerde de gemeente uitgebreid in debat te gaan met bewoners en speelde de wijkaanpak (met de bewoners-wijkteams) een voorname rol. De basis werd gelegd voor de Goudse aanpak
4. In de pionierstijd werd ook geëxperimenteerd met zogeheten handhavingsconvenanten in de lokale driehoek om de criminaliteit (vooral geweld) gezamenlijk het hoofd te bieden
5. De Goudse politie voerde als een van de eersten protocollen in bij overlasthotspots en zij werkten vanaf die tijd met een Top20 van (jeugdige) veelplegers
6. Gemeente en politie bestudeerden samen als een van de eerste in Nederland het opleggen van gebiedsverboden aan overlastgevendende jongeren.
7. De gemeente en haar partners proberen nu meer dan voorheen 'achter de voordeur' te geraken om op die manier eerder probleemsignalen te kunnen oppikken en de sociale context van probleemveroorzakers (mede) als aangrijpingspunt voor beleid te nemen.

2.4 Historie beleid in vogelvlucht

Voor 2003: pionierstijd

In het Nederland van de jaren negentig was het integrale veiligheidsbeleid in zwang. Voor de grondvesten van dat beleid moeten we terug naar het kabinetsbeleid in de jaren tachtig, toen werd gepleit voor een bestuurlijke aanpak van onveiligheid in de rapportage Samenleving en Criminaliteit (1985). Veiligheidszorg was niet langer meer, in het geval van sociale onveiligheid, politiezorg. Gouda worstelde net als andere gemeenten met de uitwerking van het integrale veiligheidsbeleid. De stad profiteerde van traditioneel korte lijnen tussen organisaties en functionarissen wisten elkaar in de regel goed te vinden. Toch bleek het ook in Gouda nog een heel karwei om de veiligheidsketen te stroomlijnen en als organisaties gezamenlijk op te trekken in beleid (Bervoets, 2006). Hoewel ook werd aangevlogen vanuit het onderwerp leefbare woonbuurten, lag de focus in de pionierstijd (al) sterk op de Marokkaanse jeugdproblematiek. In de jaren tachtig waren de eerste signalen van problemen met migrantenjongeren van Marokkaanse afkomst. Toen werd reeds geëxperimenteerd met werkwijzen om de criminaliteit van Marokkaanse jongens te stoppen (WODC, 1990). De gemeente benadrukte dat de aanpak van jeugdcriminaliteit snel, vroegtijdig en consequent moest. Zij gaf aan dat het belangrijk is om de harde kernjongeren te isoleren van de meelopers. Voor veelplegers zag zij veel heil in intensieve begeleidingsprojecten. Mede hierdoor was begin jaren negentig het project *Gogam* ontstaan: de Goudse Gemeenschappelijke Aanpak van Marokkaanse jongeren (ministerie van justitie, 1997). De naam geeft al aan dat de lokale overheid destijds er niet voor schroomde om te erkennen dat er in de stad problemen waren met Marokkaanse jongeren. In die tijd waren andere gemeenten een stuk terughoudender met het 'beestje bij diens naam noemen'. In het project kregen Marokkaanse jongeren een mentor toegewezen die hen begeleidde richting scholing en werk. *Gogam* was een samenwerkingsconvenant van ondermeer de gemeente, de politie, Halt, onderwijs,

jeugdreclassering en de jeugdhulpverlening. In 2001 ging Gogam op in een ander gemeentelijk casusoverleg, dat uiteindelijk uitmondde in het signaleringsoverleg.

In oktober 1999 raakte een bewoner zwaargewond op het voormalige schoolplein aan de Prins Hendrikstraat na een conflict met Marokkaanse jongens (Bervoets, 2006). Zonder enige overdrijving kan worden gesteld dat dit incident als procesversneller werkte voor het toenmalige integraal veiligheidsbeleid. De gemeente hanteerde bij de totstandkoming een interactieve aanpak. Eerst werd een conceptnota geschreven die door een projectgroep integrale veiligheid werd gepresenteerd als 'halffabrikaat', waarop de bevolking kon reageren. Daartoe werden inspraakavonden georganiseerd en een 'kaartenactie'. Elke inwoner kreeg per post een kaart waarop kon worden aangegeven wat de prioriteiten moesten zijn om de stad veiliger en leefbaarder te maken. In de definitieve nota werden de reacties van de bevolking verwerkt. Ten gevolge van de nota zou ook worden gewerkt met handhavingsarrangementen: convenanten rond de aanpak van de belangrijkste veiligheidsthema's van dat moment: geweld; vernieling, overlast en vervuiling; woninginbraken en voertuigcriminaliteit. Bij het lokaliseren van de veiligheidsknelpunten speelden niet alleen de aangiftecijfers van politie een rol. De reacties van Goudse burgers op de conceptnota werden destijds eveneens 'meegenomen'.

De noodzaak voor een goede afstemming tussen veiligheidspartners, werd mede ingegeven door concrete incidenten met (Marokkaanse) jeugd waaronder het incident van oktober 1999 en de politiek-maatschappelijke druk die vaak samenhang met incidenten. In september 2001 startte Gouda met Justitie-in-de-Buurt (JIB)¹ en in 2002 ontving de stad een rijksbijdrage voor de aanpak van (jeugd)veiligheidsproblematiek. Er was op dat moment echter nog geen samenhangend veiligheidsbeleid en dat was wel een eis van het rijk. De reeds vastgestelde veiligheidsnota was onvoldoende. Er moest een meer op de jeugdproblematiek toegesneden uitvoeringsplan komen. Er werd een inventarisatie van de jeugdproblemen gemaakt, en er werden plannen geschreven. In die tijd werden onder meer de landelijk bekende 'Goudse stadsregels' ontwikkeld (Verweij Jonker, 2005). Net als bij de veiligheidsnota ging de gemeente weer interactief te werk. Er werden stadsdebatten georganiseerd over veiligheid en mensen kregen opnieuw een kaart thuis waarop ze konden aangeven welke regels zij belangrijk vonden bij het met elkaar samenleven. Al met al was 2003 vanwege al deze activiteiten cruciaal voor het integrale veiligheidsbeleid.

Vanaf 2003: meetbare doelen op vier beleidsterreinen

De huidige doelstellingen van het veiligheidsbeleid dateren grotendeels al van 2003. Zij zijn mede gebaseerd op een Quickscan, waarin werd teruggeblikt op het vigerende veiligheidsbeleid (Regioplan, 2003). De jaren ervoor konden worden beschouwd als een pioniersfase, waarin de stad en haar partners moesten wennen aan het idee van een integrale veiligheidsaanpak en ketensamenwerking. Het toekomstige beleid moest volgens de Quickscan (nog meer) uitgaan van concreet meetbare doelstellingen. De stad diende 'meetbaar en voelbaar veiliger' te worden. Het betrekken van burgers bij het beleid moest worden doorgezet, wat onder meer leidde tot de reeds aangehaalde Goudse Stadsregels. Verder werd al weer enige gewerkt met de actieve wijkaanpak en de rol van de bewonerswijkteams daarin. Actieve, vrijwilligers uit de buurten van Gouda dachten mee over wijkaangelegenheden, zij reageerden op plannen, maar konden zelf ook ideeën inbrengen. De wijkaanpak moest volgens de Quickscan eveneens verder worden uitgewerkt, vanwege het belang voor het veiligheidsbeleid. De stad streefde immers naar een interactief beleid waarin de stem van burgers doorklonk en waarin burgers actief werden gehoord en werden betrokken bij het beleid. Het veiligheidsbeleid werd later uitgewerkt in de kadernotitie Gouda Veilig (2005-2009) en de jaarlijkse actieplannen.

¹ In verschillende Nederlandse steden werden sinds 1997 Justitie-in-de-buurt-kantoren (JIB) geopend met als doel een bijdrage te leveren aan de veiligheid en veiligheidsgevoelens in buurten met ernstige veiligheidsproblemen. Inmiddels is deze ontwikkeling ingehaald door de invoering van de veiligheidshuizen.

De Kadernotitie moet worden beschouwd als een dualistische opdracht van de gemeenteraad aan het college. Met de inwerkingtreding van de Wet Dualisme op 7 maart 2002 was immers een poging gedaan in Nederland om de politiek (de raad) en het bestuur (College) eigen verantwoordelijkheden toe te kennen en nadrukkelijker van elkaar te scheiden. De (lokale) politiek moest weer gaan leven: de raadsleden zouden zich bij hun controle veel meer dienen richten op hoofdlijnen en kaders; het gemeentebestuur (de wethouders) was niet langer onderdeel van de raad. Ook het veiligheidsbeleid ontkwam niet aan deze bestuurlijke vernieuwing. De Goudse kadernota Veiligheid, te beschouwen als een opdracht van de raad aan het College, werd vastgesteld door de raad in januari 2005 en scheidt de kaders voor alle actieplannen, afspraken en te nemen acties. In de notitie wordt er vanuit gegaan dat een gemeente pas leefbaar is, als deze ook veilig is. Verder sluit de notitie aan bij de beleidsindeling zoals de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) die maakt bij het veiligheidsbeleid. Er worden vier terreinen onderscheiden: woon- en leefomgeving, bedrijvigheid, jeugd en fysieke veiligheid. Op elk van de terreinen zijn doelstellingen geformuleerd (zie figuur 1). Per begrotingsjaar werden de vorderingen gemonitord met een actieplan 'Gouda Veilig: Werk in Uitvoering'. Ook is in deze actieplannen aandacht besteed aan trends in de objectieve en subjectieve onveiligheid. De meetinstrumenten die daarvoor werden gebruikt, moesten zoveel mogelijk worden verfijnd. In de kadernota wordt aandacht gevraagd voor onveiligheidsgevoelens, de maatschappelijke schade (ook immaterieel) van onveiligheid en de veiligheidsrisico's (die ontstaan door gevaarlijke stoffen of situaties).

Centrale uitgangspunten: personen, groepen en gebieden

Met het nieuwe beleid in de kadernota moest daadwerkelijke gemeentelijke regie op het veiligheidsbeleid worden gerealiseerd. Verder moest meer worden geïnvesteerd op feitelijke integraliteit en samenwerking. Het beleid is vanaf de kadernota in 2005 gebaseerd op een aantal centrale uitgangspunten:

- Er wordt een *gebiedsgerichte aanpak* gevoerd, waarin bewoners een centrale rol spelen, omdat zij de veiligheid en onveiligheid in de buurt direct ervaren. De gemeente werkt samen met de strategische partners en gebruikers van het gebied, om zo de veiligheidsproblemen in de wijk zo effectief mogelijk aan te pakken.
- Er wordt een *ketenaanpak* gevoerd, waarin preventie, repressie en nazorg geïntegreerd worden ingezet.
- Verder wordt uitgegaan van het veiligheidsbeleid als *facetbeleid*: het beleid heeft raakvlakken met andere beleidsterreinen en komt in afstemming daarmee tot stand. Handhaving, toezicht en controle door de gemeente en politie spelen een belangrijke rol. In beheersovereenkomsten worden afspraken gemaakt, zodat het duidelijk is wie voor welke taken verantwoordelijk is en hoe de problematiek aangepakt dient te worden.
- In de kadernotitie gaat de gemeente ervan uit dat het veiligheidsgevoel kan worden bevorderd door een *betrouwbare overheid* die zorgt voor een zichtbare en succesvolle aanpak van overlast. Daarnaast kunnen ook de inwoners een rol spelen in de zorg voor een verzorgde leefomgeving en goede sociale samenhang in straat, buurt of wijk.
- Een ander uitgangspunt van het veiligheidsbeleid is immers de *deelname van burgers* (participatie) en het actief met de burger in debat gaan over de uitkomsten van de tussentijdse rapportages. Deze activiteiten dienden bij te dragen aan een lokaal maatschappelijk draagvlak.

De uitvoering van het integrale veiligheidsbeleid moest kort samengevat in elk geval langs de volgende lijnen lopen:

- verbetering van handhaving en toezicht
- strengere aanpakken van overlastveroorzakers
- tijdig signaleren van individuele probleemjongeren en overlastproblemen per wijk, met name met een persoonsgebonden aanpak (PGA)
- aanpak van problematische jeugdgroepen

- (meer) cameratoezicht, geregeld in een aparte verordening Cameratoezicht
- meer aandacht voor wijk, buurt en straat; de veiligheid in de directe leefomgeving.

Veiligheidsdagen en veiligheidsbijeenkomsten

De deelname van burgers aan het veiligheidsbeleid is een kernelement vanaf de pionierstijd van het integrale veiligheidsbeleid in Gouda. Die deelname komt onder andere tot uiting in de betrokkenheid van de wijkteams met actieve wijkbewoners. De wijkteams nemen ook deel aan de veiligheidsdagen, waarop zij gelegenheid krijgen om mee te doen en mee te denken. Die veiligheidsdagen zijn bedoeld om jaarlijks terug te blikken op de behaalde resultaten op het veiligheidsterrein en van gedachten te wisselen over de doelstellingen voor het komend jaar. De dagen zijn nadrukkelijk niet alleen bedoeld voor professionals, maar ook voor de wijkteams. Enkele weken na de Veiligheidsdag wordt dan steeds een Veiligheidsbijeenkomst georganiseerd, uitsluitend voor professionals. Tijdens die bijeenkomst worden de lijnen voor het nieuwe jaar definitief uitgezet en worden bijvoorbeeld veiligheidsconvenanten tussen partijen getekend. Wanneer we kijken naar de aard van de meest recente convenanten, dan zien we dat nadruk wordt gelegd op jeugd en veiligheid.

Nadruk op Jeugd en Veiligheid

Op alle vier de veiligheidsterreinen zijn middelen en doelen geformuleerd. Een overeenkomst met het veiligheidsbeleid van voor de kadernota Gouda Veilig is desondanks de sterke focus op jeugd en veiligheid. Dat moet worden verklaard door de aard en intensiteit van de Goudse veiligheidsproblematiek, waarin de (Marokkaanse) jeugdproblematiek al jaren een prominente plaats inneemt (Beke, 2002, Bervoets, 2006). Maar ook de politiek-maatschappelijke druk verklaart het accent op jeugd. Zo werden na de incidenten van najaar 2008 in Oosterwei en daarbuiten plannen ontwikkeld om straatcoaches en gezinsmanagers aan te stellen. Daarover meer in het hoofdstuk Jeugd en Veiligheid.

Overleg op uitvoerend niveau: Signaleringsoverleg en Ketenoverleg

In 2008 nog werden, vanuit de persoonsgerichte aanpak (PGA), twee convenanten ondertekend door de gezamenlijke veiligheidspartners ten aanzien van een signaleringsoverleg. Dat overleg heeft als doel om probleemgedrag bij risicojongeren van 6 tot 25 jaar vroegtijdig te signaleren. Om te voorkomen dat deze jongeren zich ontwikkelen van overlastgever tot criminele veelpleger, wordt een persoonsgerichte aanpak gevoerd, zodat specifieke problemen als verslaving, schooluitval, een onhoudbare thuissituatie in een vroeg stadium kunnen worden opgemerkt en verholpen. Daarnaast heeft het overleg tot doel om in kaart te brengen hoeveel jongeren gebruik maken van de Goudse hulpverlening. Verder wordt getracht per casus (jongere) te bekijken in hoeverre de persoonsgebonden aanpak effectief is. De informatie-uitwisseling tussen de betrokken organisaties moet plaatsvinden aan de hand van het zogeheten ketendossier risicojongere. Voor de uitwisseling worden twee privacyconvenanten gebruikt. In het '*convenant informatie-uitwisseling Gouda*' is de verstrekking van (persoons)gegevens van risicojongeren door de politie aan de gemeente Gouda geregeld. Het '*convenant gegevensuitwisseling signaleringsoverleg Gouda*' is specifiek gericht op de uitwisseling tussen de partijen in het signaleringsoverleg.

Vanaf 2000 bestaat ook het Ketenoverleg met naast de gemeente en de politie onder meer Halt, OM, welzijnsorganisaties en jeugdzorg. Maar ook de twee Goudse woningcorporaties Mozaïek wonen en Woonpartners zitten in het Ketenoverleg. Het signaleringsoverleg valt organisatorisch gezien onder het ketenoverleg. De afstemming in het ketenoverleg is vooral gericht op de aanpak van problematische groepen jeugd. Het gaat dan voornamelijk om groepen die structureel overlast veroorzaken. In het ketenoverleg worden bijvoorbeeld gericht plannen van aanpak gemaakt op overlastgevende groepen, om de overlast een halt toe te roepen en de jongeren en hun problemen aan te kunnen pakken. Naast de groepsaanpak kan het ketenoverleg gebruik maken van het al genoemde signaleringsoverleg (de Persoons Gebonden Aanpak) en de inzet van de jongerenbus. Dat is een bus waarmee ambulante jongerenwerkers proberen

in het bijzonder de moeilijk bereikbare (groepen) jongeren te bereiken. Ook kunnen afspraken worden gemaakt over fysieke aanpassingen, om drempels op te werpen voor overlast (en criminaliteit). Met name de gemeente en de woningcorporaties kunnen maatregelen nemen op het vlak van bijvoorbeeld snoeien van bosschages, afsluiten van brandgangen en plaatsen of verwijderen van zitbankjes.

Strategisch niveau: Partneroverleg, lokale driehoek en Kernoverleg

In het Partneroverleg zijn de veiligheidspartners op strategisch managementniveau vertegenwoordigd. Als er zich problemen voordoen in het ketenoverleg, bijvoorbeeld over in te zetten capaciteit, kan het Partneroverleg daarover een uitspraak doen. De lokale driehoek (burgemeester gemeente Gouda, OM en politie) is eindverantwoordelijk voor de aanpak van criminaliteit en veiligheid in Gouda. Het Kernoverleg veiligheid is eindverantwoordelijk voor het integrale veiligheidsbeleid en bestaat uit de lokale driehoek aangevuld met de direct verantwoordelijke wethouders. In beide organen wordt op bestuurlijk niveau gesproken over veiligheidskwesties in Gouda en in de regio. Beide richten zich op het strategische beleidsniveau, waaronder de beleidsmatige afstemming tussen de veiligheidspartners.

Nieuw: Veiligheidshuis

Met de incidenten in Oosterwei, in het najaar van 2008, kwam in Gouda de ontwikkeling van een Veiligheidshuis in een stroomversnelling. Een veiligheidshuis is een lokaal of regionaal samenwerkingsverband tussen verschillende veiligheidspartners gericht op een integrale, probleemgerichte aanpak van veiligheidsproblematiek (COT, 2008). In het Goudse Veiligheidshuis werken verschillende organisaties samen die bij veiligheid en handhaving zijn betrokken. De bedoeling is dat hierdoor vrijwel doorlopend informatie-uitwisseling plaatsheeft over bijvoorbeeld zorg- en risicojongeren. Hoewel naast jeugd soms ook (volwassen) veelplegers, een hennepaanpak of huiselijk geweld onderwerpen zijn waarover in een Veiligheidshuis wordt overlegd en besloten, is jeugd vaak wel een prominent onderdeel van dit samenwerkingsverband. Vaak is het in gemeenten of regio's zelfs een aanleiding geweest voor de instelling van een Veiligheidshuis. Zo ook in Gouda.

De veiligheidshuizen zijn in zekere zin een doorontwikkelde variant van Justitie in de Buurt. Ook het JIB was gericht op het integraal en lokaal (waar de problemen zijn) aanpakken van onveiligheid en was vaak vooral gericht op jeugd. Een groot verschil is echter dat een Veiligheidshuis het (gemeente)bestuur als regisseur heeft, waar Justitie (het Openbaar Ministerie) bij de JIB's de regisseur was. Dit verschil sluit aan bij de wens om de gemeente regisseur te maken van het lokale veiligheidsbeleid. Er zijn echter (Tilburg, Helmond) ook wel Veiligheidshuizen in gemeenten waar nooit een JIB is geweest. Dus: een lokaal veiligheidshuis is niet automatisch een (aangepaste) Justitie in de Buurt. In de Amsterdamse Ketenuit, een variant op het Veiligheidshuis, is het OM voorlopig nog de feitelijke regisseur.

Er zijn momenteel vier basisvormen (COT, 2008, www.veiligheidshuis.org). Er zijn fysieke en virtuele veiligheidshuizen. Helmond en Tilburg hebben bijvoorbeeld een fysieke plek waar (vertegenwoordigingen van) alle partners bijeen zijn gebracht. 's-Hertogenbosch kent (voorlopig nog) een virtuele variant, waarin deelnemers niet fysiek op een locatie zijn ondergebracht. Verder zijn er lokale en regionale veiligheidshuizen. Het veiligheidshuis in Den Bosch richt zich bijvoorbeeld alleen op de eigen gemeente en dat van Amersfoort op de eigen gemeente en de buurgemeenten. *In Gouda hebben het gemeentebestuur en de ketenpartners gekozen voor een 'groeimodel'. Indien nodig kan het Veiligheidshuis, dat nu in de beginfase nog vooral is gericht op Gouda en de jeugdproblematiek worden uitgebreid naar andere (buur)gemeenten en andere thematieken.*

Verder verschillen de huizen voor wat betreft hun scope. Er zijn 'smalle' veiligheidshuizen waarin de aandacht bijvoorbeeld vooral tot jeugd beperkt is, zonder al teveel overhead. En er zijn 'brede' veiligheidshuizen waarin meerdere veiligheidsthema's (bv jeugd, volwassen veelplegers, hennep, huiselijk geweld) aan de orde komen met per onderwerp een casusoverleg. Vaak kennen deze veiligheidshuizen ook een stevige back-office. Het Goudse Veiligheidshuis is nog volop in ontwikkeling en is (daarom) niet nadrukkelijk onderdeel geweest van de evaluatie.

Figuur 2.1: doelstellingen Goudse integrale veiligheidsbeleid 2005-2008

<p>I. Veilige woon- en leefomgeving</p> <p><u>a. Meetbaar veiliger:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het aantal bij de politie geregistreerde incidenten per 1000 inwoners is in 2009 t.o.v. 2003 met 20% teruggedrongen 2. In de woonomgeving met een gebiedsgerichte aanpak is de criminaliteit in 2009 t.o.v. 2003 met 30% teruggedrongen 3. extra In 2007: zijn geweld, woninginbraken en auto-inbraken in de Binnenstad, Gouda-Oost en Korte Akkeren met 20% afgenomen ten opzichte van 2003 4. Het aantal afgegeven certificaten PKVW is in 2009 ten opzichte van 2003 verdrievoudigd <p><u>b. Voelbaar Veiliger:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. In 2009 is het percentage Gouvenaars dat zich wel eens onveilig voelt teruggedrongen tot 30% 2. Burgerinitiatieven ten aanzien van veiligheid nemen toe 3. Er is een stedelijk netwerk van burgerinitiatieven en professionele partners 4. Een aantal activiteiten is geïnspireerd op stadsregels
<p>II. Bedrijvigheid en veiligheid</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het Keurmerk Veilig Ondernemen is toegepast op minimaal twee bedrijventerreinen 2. KVO is uitgebreid naar winkelgebieden 3. De kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan is in Gouda van toepassing 4. De veiligheidsbeleving in winkelgebieden, overdag en koopavond, laat van 2005 tot 2009 een gunstige ontwikkeling zien. 5. Verbetering van de veiligheidsbeleving in het uitgaansgebied in de Goudse Binnenstad, voor en na middernacht 6. Terugbrengen van het aantal incidenten van geluid, geweld, vernieling en overlast tijdens uitgaansuren met 25% ten opzichte van 2004 bij een gelijk bezoekersaantal. 7. Het ondernemersklimaat in Gouda verbetert
<p>III. Jeugd en veiligheid</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De criminaliteit gepleegd door jeugdigen is in 2009 ten opzichte van 2003 met 20% verminderd 2. De overlast in de wijken veroorzaakt door jeugdigen is verminderd 3. In 2007 is het aantal incidenten, veroorzaakt door jeugdigen, in 4 wijken (Binnenstad, Gouda-Oost, Korte Akkeren en Achterwillens) met 20% afgenomen ten opzichte van 2003 4. In 2007 zijn er voor 50 jongeren trajecten gestart 5. Uiterlijk in 2009 is 80% van alle overlast plekken continu in Beeld 6. Het schadebedrag aan de scholen door vernielingen is in 2009 t.o.v. 2003 met 40% afgenomen 7. Alle scholen hebben het Keurmerk Goudse Veilige School in 2009
<p>IV. Fysieke veiligheid</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Met behulp van de risico-inventarisatie gevaarlijke stoffen zijn de risico- en effectafstanden bepaald op basis waarvan het bestuur in staat is weloverwogen besluiten te nemen in de Ruimtelijke Ordeningsfeer (sanering, routing, actualisatie vergunningen, RO, bestemmingsplannen, rampenbestrijdingsplannen) 2. Extra doelstelling vanaf 2007. De ketenpartners hebben zicht op risico's en letten daarop bij de

uitvoering van hun taken

3. Er is een regionaal afgestemd beleid over risicocommunicatie met burgers over Externe Veiligheid
4. De ontwikkelingen in de Veiligheidsregio zijn geborgd in de gemeentelijke organisatie
5. Milieuhandhaving en -vergunningverlening op een adequaat niveau brengen
6. Er komt meer bekendheid bij burgers en instellingen over risico's

3 Onveiligheid: wat, hoeveel en waarom?

3.1 Deelconclusies

1. Op hoofdlijnen is de geregistreerde criminaliteit sinds 2005 stevig gedaald, conform de bevindingen van de gemeentelijke Veiligheidsmonitor 2009. Dat geldt ook voor de geregistreerde jeugdoverlast; zij het dat de overlast op bepaalde hotspots juist is toegenomen.
2. Geweld is toegenomen. De toename van geweld zit hem vooral in bedreigingen en geweld zonder wapen zonder letsel en volgt een landelijke trend. In 8 procent van de gevallen is sprake van wapengeweld. De kans om slachtoffer te worden van wapengeweld in Gouda is echter uiterst gering. Diefstal met geweld (berovingen) is sterk afgenomen.
3. Woninginbraken zijn sinds 2005 heel licht toegenomen, maar stevig afgenomen na de piek van 2006. De toename van woninginbraken ten opzichte van 2005 kan deels worden verklaard door een verschuiving bij daders van autokraak naar woninginbraken vanwege de gerichte acties op autokraak. Ook hebben het afgelopen jaar veel insluipingen plaatsgehad, een vorm van woninginbraak.
4. Er is weliswaar ook geografische verplaatsing, mede als gevolg van beleid, maar Gouda heeft slechts een beperkt aantal *hotspots* die door de jaren heen steeds terug in beeld komen. Vooral Korte Akkeren, Oost en Goverwelle (Molenbuurt) maar ook Plaswijck en de binnenstad zijn aandachtsgebieden voor wat betreft misdrijflocaties.
5. Auto-inbraak en berovingen zijn jeugddelicten. De gemiddelde leeftijd van daders van mishandeling en woninginbraak is hoger. Auto-inbraken komen bovengemiddeld vaak doordeweeks voor. Woninginbraken zijn een weekenddelict. Wellicht omdat mensen dan in de avond en nacht vaker van huis zijn.
6. De meeste daders komen uit Gouda zelf. Goudse jongeren van Marokkaanse afkomst zijn oververtegenwoordigd². Deze oververtegenwoordiging gaat niet op voor uitgaansgeweld. Daarbij manifesteren zich juist autochtonen uit de directe omgeving van Gouda. De daders van woninginbraak en auto-inbraak zijn vanwege antecedenten vaak al langer bekend bij de politie en justitie dan de daders van berovingen en mishandeling.
7. Het merendeel van de Gouwenaars voelt zich veilig. Het onveiligheidsgevoel in het algemeen (angst- en onrustgevoelens) is sinds het startjaar van de Kadernota Integrale Veiligheid (2005) relatief stabiel. Het onveiligheidsgevoel in Gouda is door de jaren heen groot geweest, vergeleken met andere (buur)gemeenten en de percentages van de politieregio en heel Nederland.
8. Gouda scoort vergeleken met andere gemeenten geregeld ongunstig op thema's die gekoppeld zijn aan veiligheid, maar laat soms toch ook (vergelijkbare) gemeenten boven zich die ongunstiger scores.

3.2 Aanpak hoofdstuk: politiegegevens en de gemeentelijke Veiligheidsmonitor

In dit hoofdstuk schetsen we een veiligheidsprofiel van Gouda. Trend- en profielanalyses staan centraal, op basis van politiebestanden en gemeentelijke veiligheidsmonitoren³. Wij bekijken de ontwikkelingen van de onveiligheid in de analyseperiode (2005-2008) en we schetsen de profielen van daders van een aantal typen veelvoorkomende criminaliteit. Trendanalyses bieden ook de gemeentelijke Veiligheidsmonitor. Echter, in onze analyse staan wij ook stil bij het misdrijfprofiel. Wij zijn ook nagegaan op welke tijden, locaties en dagen misdrijven zich vooral voordoen. Deze wijze van misdrijfprofilering komt niet in de Veiligheidsmonitor voor.

² Zie afscheidsrede van criminoloog Prof. Dr. Frank Bovenkerk op 3 juni 2009 over het belang van het onderkennen van een oververtegenwoordiging, ook voor de betreffende jongeren zelf. Punt is vooral hoe een oververtegenwoordiging kan worden weggewerkt en na te gaan wat daarvoor nodig is: zicht op oorzaken.

³ Om de omvang van dit rapport te beperken zijn niet alle tabellen afzonderlijk opgenomen in de bijlage.

Allereerst een korte schets van Gouda en de daar spelende veiligheidsknelpunten. Waar mogelijk geven we in dit hoofdstuk op basis van de analyses meteen verklaringen voor de aard en omvang van de onveiligheid in Gouda. We ronden dit hoofdstuk af met een analyse van de onveiligheidsgevoelens, die we vergelijken naar tijd (trends) en plaats (buurgemeenten, regionale en landelijke cijfers). Verder vergelijken we Gouda – op hoofdlijnen – met enkele andere gemeenten op enkele veiligheidsgerelateerde onderwerpen.

3.3 Gouda: een korte schets vooraf

Gouda is een stad in het Groene Hart van de Randstad. De stad is bekend bij dagjesmensen en (in toenemende mate) buitenlandse toeristen, vanwege de binnenstad met de singels, historische gebouwen als De Waag, de Sint Janskerk met de gebrandschilderde ramen en tevens UNESCO-monument, het Stadhuis op de Markt en het Catharinagasthuis, waar tegenwoordig het Gouds Museum is gevestigd. Gouda heeft een vriendelijk ogende binnenstad met veel aanbod en vertier. Met ruim zeventigduizend inwoners is het een middelgrote gemeente (gemeente Gouda, 2008). Sinds het begin van de twintigste eeuw is de Goudse bevolking blijven groeien; het snelst in de jaren zeventig en tachtig. Vooral de vestiging van de toenmalige gastarbeiders uit Marokko en de daarop volgende gezinshereniging speelden daarbij een belangrijke rol (Balkema, 2001).

Gouda ligt aan de A12, tussen Utrecht en Rotterdam, en wordt doorkruist door de spoorlijn tussen deze twee steden, met een vertakking naar Den Haag/Leiden. Geografisch en wellicht etnografisch bekeken, zouden we kunnen zeggen dat er een Gouda 'boven het spoor' en 'onder het spoor' is. Onder het spoor liggen de oude historische binnenstad en de voormalige arbeiderswijk Korte Akkeren. De arbeiders van toen werkten vaak bij Uniqema (een chemisch bedrijf, vroeger Apollo geheten), Compaxo (vleesverwerking), Melkunie, Gouda-Vuurvast (steenfabriek) en de NV Machinale Garenspinnerij (textiel). Vanaf eind jaren zestig trok de Goudse industrie Marokkaanse gastarbeiders aan, die voornamelijk werden geworven in Noord-Marokko (Balkema, 2001). In de loop der tijd zijn er veel Marokkaanse families in Gouda komen wonen, waaronder in Korte Akkeren. Op 1 januari 2009 is 9 procent van de Gouwenaars van Marokkaanse afkomst, wat niet veel afwijkt van het stadsbrede percentage Marokkanen in bijvoorbeeld Amsterdam. Verder zijn 'onder het spoor' nog de stadsuitbreidingen Kort Haarlem en Goverwelle. De laatstgenoemde wijk is een jonge wijk met naar verhouding veel forensen. In Oost ligt de buurt Oosterwei; een flatwijk die oorspronkelijk gebouwd was voor de jonge gezinnen voor wie geen ruimte meer was in de binnenstad en Korte Akkeren. Sinds begin jaren tachtig zijn in Oosterwei veel Marokkaanse migrantengezinnen komen wonen, als gevolg van de gezinshereniging en de renovaties in Korte Akkeren. Enkele jaren terug werden delen van Korte Akkeren opnieuw grondig gerenoveerd. Boven het spoor liggen Bloemendaal, Plaswijck en Gouda-Noord. Het merendeel van de bebouwing in die wijken bestaat uit koopwoningen die dateren van de jaren zeventig of daarna. Ondanks de beperkte ruimte heeft Gouda toch zeven bedrijventerreinen, waaronder De Goudse Poort en Gouwe Park. Bijna alle bedrijventerreinen liggen aan de westrand van Gouda aan rivier de Gouwe.

Zeker is dat veel Gouwenaars graag in hun stad wonen en er nooit meer weg willen. Volgens de Stadsmonitor van 2009 voelen negen op de tien Gouwenaars zich prettig in hun woonomgeving. Toch bepalen veiligheidsproblemen ongewild mede het *imago* van Gouda. De stad kan daarom geregeld rekenen op aandacht van pers en (landelijke) politiek. Gouda ging jaren gebukt onder criminaliteits- en overlastcijfers die opmerkelijk hoog waren voor een stad van deze omvang.

Vooral de wijk Gouda-Oost, met de buurt Oosterwei scoort ongunstig op de ontwikkeling van de veiligheid. Deze wijk is al jarenlang en op meerdere fronten focus van het gemeentelijk (wijk)beleid. Ook Nieuwe Park, (met het Stationsgebied) en de binnenstad horen bij de minder veilige gebieden van Gouda. Uit recente gesprekken met Goudse jongerenwerkers blijkt dat ook Plaswijck een aandachtgebied begint te worden, vooral op het gebied van jeugdproblematiek. In het geval van de binnenstad wordt het

veiligheidsbeeld voor een deel bepaald door het (uitgaans)geweld, hoewel vanuit de Kwaliteitskring Veilig Uitgaan ruim wordt geïnvesteerd in veilige uitgaansgebieden. In het veiligheidsbeleid valt deze aanpak onder het hoofdstuk Bedrijvigheid en Veiligheid. Ook de aanpak van bedrijfsinbraken valt onder dat onderwerp. De geregistreeerde bedrijfsinbraken zijn vanaf 2003 afgenomen. Het jaar 2007 laat een piek zien, maar die zou vooral te wijten zijn aan bedrijven die niet op de terreinen staan.

Op basis van eigen veiligheidsanalyses door de politie worden in elk geval de volgende knelpunten gesignaleerd in de Goudse veiligheidssituatie (Jaarplan Politie, Team Gouda, 2009):

1. *Jeugdgerelateerde overlast en criminaliteit.* De gemeente heeft al jaren last van problematische hangjongeren. Hoewel hangen op zich niet nadrukkelijk als een probleem wordt gezien, wordt het een andere zaak wanneer zij mensen lastig vallen, vernielingen aanrichten en (andere) regels en wetten overtreden. Uit de analyses van de politie blijkt overigens dat nog altijd sprake is van een oververtegenwoordiging van Nederlandse jongens van Marokkaanse afkomst, vaak al de derde en soms al vierde generatie.
2. *Diefstal uit auto's.* In de gemeente ligt het auto-inbraakcijfer al jaren relatief hoog, als we dat vergelijken met andere gemeenten met een zelfde omvang (ADMisdadmeter). Deze autokraak doet zich in de gehele stad voor, maar is vooral geconcentreerd op en rond bepaalde zogeheten 'hotspots'. In de volgende paragraaf gaan we daarop dieper in.
3. *Woninginbraken.* Ook het woninginbraakcijfer is relatief hoog ten opzichte van andere gemeenten. De politie geeft aan dat er niet zondermeer bepaalde tijdstippen en locaties zijn waarop de inbraken zich voordoen, wat een gerichte aanpak bemoeilijkt. Wij hebben echter toch tijdstippen en locaties uit het materiaal kunnen afleiden (zie volgende paragraaf). Er wordt gewerkt met het project Veilig Wonen met onder andere het CCV-keurmerk Veilig Wonen (voorheen het Politiekeurmerk) op basis waarvan zowel bestaande als nieuwe woningen kunnen worden voorzien van een certificaat als zij voldoen aan de basisvereisten van (onder andere) inbraakpreventie
4. *Geweld.* De gemeente heeft ook te kampen met een geweldsproblematiek. Deels gerelateerd aan de jeugdproblematiek in de wijken maar zeker ook in de vorm van uitgaansgeweld in de Goudse binnenstad en *huiselijk geweld*. Er is een convenant Veilig Uitgaan, waarin een horecaoverleg en een kwaliteitskring horeca een centrale rol vervullen. In het convenant is bijvoorbeeld extra politietoezicht geregeld op de tijdstippen die ertoe doen, met onder meer bikers (politiemensen te fiets) en hondengeleiders.
5. *Verkeersonveiligheid.* Door de vele verbindingswegen naar en in Gouda is er veel overlast van het verkeer. Er worden verschillende middelen ingezet om dit probleem aan te pakken: inzet videovoertuig, PGA-acties die gericht zijn op jongeren en alcohol in het verkeer, het camerasysteem ANPR, controle van recidivisten van verkeersdelicten.
6. *Drugsoverlast.* De gemeente wordt met regelmaat geconfronteerd met hennepteelt en drugsgebruik. Activiteiten die de overlast rond drugszaken moeten verminderen, zijn de korte klap-acties en de coffeeshop controles. Daarnaast wordt er gebruik gemaakt van een integrale aanpak van hennepteelt door een combinatie van bestuurlijke en strafrechtelijke maatregelen.

In de trend- en profielanalyse hierna wordt de analyse toegespitst op woninginbraak, auto-inbraak, geweld (waaronder bedreiging en beroving) en jeugdoverlast. Deze onderwerpen stonden en staan prominent op de Goudse politiek-maatschappelijke agenda.

3.4 Trends in objectieve veiligheid

Aantallen incidenten: dit onderzoek en de gemeentelijke Veiligheidsmonitor⁴

Wij bekeken in dit onderzoek een groot aantal incidentcodes uit het bedrijfsprocessensysteem van de politie (zie bijlage met de exacte codes). De door de politie geregistreerde incidenten zijn over de hele linie *met ongeveer dertig procent afgenomen*. Ook de Veiligheidsmonitor 2009 wijst in die richting. De daling van de misdaadcijfers moet niet uitsluitend worden gezien in het licht van een landelijke trend (Vollaard e.a., 2009), maar zeker ook worden gekoppeld aan lokale maatregelen zoals gemeentelijk cameratoezicht en gerichte politie-acties. De afname wordt ook waargenomen in onze interviews met de politie en de gemeente. Met wel de nuance erbij dat de veelvoorkomende criminaliteit, behalve geweld en woninginbraak, zou zijn afgenomen en dat (jeugd)overlast onveranderd zou zijn. Hierna belichten we daarom enkele specifieke incidentcategorieën om deze waarneming te toetsen: autokraak, woninginbraak, geweld (waaronder bedreiging), beroving (waaronder tasjesroof) en jeugdoverlast.

Op basis van de door ons bestudeerde politiegegevens blijkt een verschil met de interviews en de **gemeentelijke Veiligheidsmonitor**: autokraak, straatroof en jeugdoverlast zijn volgens ons sinds 2005 afgenomen, hoewel jeugdoverlast op enkele hotspots juist is toegenomen. Toegenomen in die periode is geweld (onder meer bedreiging) en woninginbraak is heel licht gestegen. Volgens de monitor zouden woninginbraak en jeugdoverlast sinds 2005 zijn gestabiliseerd.

Autokraak

- De incidenten auto-inbraak zijn in de onderzoeksperiode (2005-2008) volgens onze gegevens *afgenomen met bijna zeventig procent*. In 2005 waren het er 2.879 (40,1 incidenten per 1.000 inwoners) en in 2008 waren het er 895 (12,6 incidenten per 1.000 inwoners)⁵. Dat is vergelijkbaar met de berekening in de **Veiligheidsmonitor 2009**. Die komt uit op een daling van tweederde. De daling zal voor een groot deel te maken hebben met de politieprojecten die afgelopen jaren speciaal op deze delictsoort waren gericht. Er werd bijvoorbeeld gewerkt met geprepareerde auto's en veiligheidsanalyses (*hotspots* en *hottimes*). Op basis van de veiligheidsanalyses werden camera's geplaatst door de gemeente op en rond beruchte Goudse hotspots.
- Het gemiddeld aantal incidenten per jaar was 1.695 in de onderzoeksperiode (2005-2008). Dat zijn ongeveer 24 autokraken per duizend inwoners per jaar. Autokraak is in Gouda jarenlang een groot veiligheidsprobleem geweest met een groot volume en een even grote slachtofferkans. In 2005 en 2006 waren er nog bovengemiddeld veel auto-inbraken, die mogelijk het gevolg zijn van een registratie-effect⁶. Immers: hoe meer aandacht de politie richt op een bepaald delicttype hoe groter de kans dat de registraties, in elk geval op korte termijn, zullen toenemen.
- De auto-inbraken vonden in ongeveer negen op de tien gevallen plaats op de openbare weg en in mindere mate in parkeergarages/parkeerplaatsen (vier procent), de oprit bij woningen (twee procent) en op bedrijfsterreinen (minder dan 1 procent).
- De meeste autokraken werden gepleegd op een woensdag (1.116 in de hele periode). Daarna volgt de vrijdag (1.042) en, ex aequo, maandag en dinsdag (972). Door de bank genomen zijn, door de jaren heen, er in het weekend gemiddeld minder aangiften van autokraak dan doordeweeks.

⁴ De looptijd van de Kadernotitie Gouda Veilig is 2005-2009. Omdat dit onderzoek plaatsvond in 2009 hebben we alleen de politieregistraties van 2005 tot en met 2008 in beschouwing genomen. We wilden beschikken over 'hele' kalenderjaren.

⁵ In 2008 had Gouda 70.845 inwoners en in 2005 waren dat er 71.764.

⁶ We zijn ons er van bewust dat lang niet alle slachtoffers in Gouda wonen.

- De meeste auto-inbraken vinden plaats na drie uur in de middag en middernacht, met een piek tussen 18.00 en 19.00 uur. Dat hangt wellicht samen met etenstijd, waardoor er minder mensen (sociale controle) op straat zijn.
- De hotspot-topdrie voor auto-inbraken gedurende de onderzoeksperiode (2005-2008) op basis van geregistreerde incidenten was: Korte Akkeren, de Molenbuurt in Goverwelle en de Ouwe Gouwe omgeving Groen van Prinsterersingel en de Graaf Florisweg. Daarbij moet wel gezegd dat de auto-inbraken juist in Korte Akkeren met ongeveer zeventig procent zijn afgenomen. Dat strookt met de stedelijke ontwikkeling. In heel Gouda is het aantal auto-inbraken met hetzelfde percentage afgenomen.

Woninginbraak

- De incidenten woninginbraak in 2008 waren 493 (16,3 incidenten per 1.000 woningen). In 2005 waren het er 474 (15,7 incidenten per 1.000 woningen)⁷. *Woninginbraken zijn derhalve sinds 2005 licht gestegen.* Daarbij moet wel worden vermeld dat in 2006 en 2007 bovengemiddeld veel aangiften waren van woninginbraken en – zo bezien – *het aantal inbraken sinds 2006 stevig is gedaald*⁸. **Ook de Veiligheidsmonitor merkt op dat woninginbraken per 2006 flink zijn afgenomen.**
- Die ontwikkeling is hoe dan ook opvallend, als we bedenken dat in interviews melding wordt gemaakt van een verschuivingseffect. Met bijvoorbeeld het cameratoezicht zou autokraak deels zijn verplaatst naar andere buurten en straten (en desondanks in het geheel stevig afgenomen). En er zou ook verschuiving hebben plaatsgehad van autokraak naar andere woninginbraak. In het geval (ex) autokrakers inderdaad zouden zijn verschoven naar woninginbraak, dan zou een grote stijging van de inbraken in woningen voor de hand hebben gelegen. Immers: autokraak was een massaal voorkomend delict. Kennelijk stappen lang niet alle autokrakers even gemakkelijk over naar woninginbraak. Voor dat misdrijf zijn andere vaardigheden nodig. In de regel zijn woningen tegenwoordig beter beveiligd dan auto's. Voor snel een ruitje intikken of laten springen en een laptop meegrissen is minder vaardigheid nodig dan het inbreken in een woning, met alle preventiemaatregelen van tegenwoordig.
- Het gemiddeld aantal aangiften in de onderzoeksperiode was 542 per jaar. Dat is ongeveer 8 aangiften per duizend inwoners per jaar. In het jaar 2006 waren er bovengemiddeld veel aangiften van woninginbraak (636), en in iets mindere mate in 2007 (564).
- De meeste woninginbraken vinden plaats tussen vier uur in de middag en twee uur 's nachts. Met een piek tussen 23.00 en 00.00 uur. Maar ook in de ochtend, tussen 10.00 en 11.00 uur, zijn er bovengemiddeld veel woninginbraken.
- Op vrijdag en zaterdag vinden er bovengemiddeld veel woninginbraken plaats. Dat maakt woninginbraken voornamelijk een weekenddelict.
- De hotspot-topdrie voor woninginbraken gedurende de onderzoeksperiode (2005-2008) op basis van incidenten was opvallend genoeg dezelfde als bij auto-inbraken: Korte Akkeren, de Molenbuurt in Goverwelle en de Ouwe Gouwe omgeving Groen van Prinsterersingel en de Graaf Florisweg

⁷ Wij gebruikten daarbij Diefstal uit Woning, BPS-incidentcode 221.

⁸ Volgens de politie waren er de afgelopen jaren veel zogeheten insluipingen. Daarvoor zijn minder vaardigheden nodig dan voor een inbraak. Een insluiper betreedt een woning via bv een openstaande deur of raam en pakt vervolgens alles mee wat hij pakken kan.

Geweld

- In 2008 zijn er 900 geregistreerde geweldsincidenten (12,7 incidenten per 1.000 inwoners). In 2005 waren dat er 805 (11,2 per 1.000 inwoners). De registraties per duizend inwoners zijn in die periode derhalve *toegenomen met dertien procent*⁹. De stijging zit hem vooral in de stijging van bedreigingen en geweld zonder letsel en zonder wapen. Gouda volgt wat dit betreft een landelijke trend. De lokale Veiligheidsmonitor gebruikt meer incidentcodes (meer componenten) in het geweldcijfer. Desalniettemin signaleert ook de **Veiligheidsmonitor 2009** een stijging (p. 24, figuur 3.1).
- Het aantal incidenten met wapengeweld¹⁰ op het totaal aantal geweldincidenten was gedurende de onderzoeksperiode gemiddeld 8 procent. Slechts in een enkel geval is daarbij sprake van vuurwapens. Het aantal wapenincidenten was ongeveer 70 per jaar, wat overeenkomt met bijna 1 registratie per duizend inwoners per jaar. De kans om slachtoffer te worden van een wapenincident is in Gouda daarom uiterst klein. In 2005 werden er 60 wapenincidenten geregistreerd en in 2008 waren dat er 76.

Geweld specifiek: bedreiging

- Bedreiging is in Gouda gestegen ten opzichte van 2005. In 2005 waren er 312 incidenten (4,3 incidenten per 1.000 inwoners) en in 2008 waren er 355 (5,0 incidenten per 1.000 inwoners). Het aantal incidenten per 1.000 inwoners *steeg met zestien procent*.
- De afgelopen jaren waren er in Gouda gemiddeld 18 bedreiging per duizend inwoners per jaar. De meeste bedreigingen, 35 procent, vonden plaats op de openbare weg. Daarna volgt een woning met 29 procent, bedrijfsterreinen met 7 procent, winkels (5 procent), scholen (4 procent) en de horeca (3 procent).
- Bij 17 procent van de incidenten vond de bedreiging plaats op een woensdag. Daarna volgen de vrijdag en zaterdag, beide met 16 procent. Bedreigingen vinden vooral plaats tussen het middaguur en 22.00 uur.
- De hotspot-topdrie voor bedreigingen gedurende de onderzoeksperiode (2005-2008) op basis van incidenten was Korte Akkeren, omgeving Stationsplein en de omgeving Markt/Nieuwe Markt. De incidenten rond de (Nieuwe) Markt dienen volgens de geïnterviewden deels te worden gekoppeld aan het uitgaansgeweld. Desondanks wordt uitgaansgeweld in Gouda (zie hoofdstuk 6) niet als een prominent veiligheidsknelpunt gezien. Hoewel afgelopen jaren het veiligheidsprobleem op en rond het Station is verminderd door intensieve acties (Bervoets, 2006) is deze locatie kennelijk nog niet verdwenen in de locatie-topdrie van bedreigingen.

Geweld specifiek: beroving (waaronder tasjesroof)

- In 2008 waren er 42 berovingen (1,0 per 1.000 inwoners) en in 2005 waren het er 72 (0,6 incidenten per 1.000 inwoners). *Het aantal incidenten per 1.000 inwoners is gedaald met veertig procent*. Net als auto-inbraken is de afgelopen jaren nadrukkelijk politiecapaciteit ingezet op dit delict. De daling zal daarom grotendeels het resultaat zijn van die politie-inspanning. Vooral na 2007 daalde het aantal aangiften en incidenten met beroving zeer sterk.

⁹ Omwille van de vergelijking met de Veiligheidsmonitor hanteerden we net als de gemeente het onderscheid geweld zonder letsel (BPs-code 300, 301, 302, 303), geweld met letsel (BPS-code 310, 311, 312, 313, 320, 321, 322, 323), beroving (w.o. tasjesroof; BPS: 242) en bedreiging (BPS 342). Over de categorie man-vrouw mishandeling ontbraken gegevens in de aangeleverde cijfers. Ook openlijk geweld is niet meegerekend in het door ons gehanteerde geweldscijfer. In de gemeentelijke veiligheidsmonitor zijn deze cijfers namelijk eveneens buiten beschouwing gelaten. Vergelijking met de Veiligheidsmonitor is dus mogelijk door man-vrouw mishandeling buiten beschouwing te laten.

¹⁰ Zie bijlage voor gebruikte incidentcodes en tabel.

- Gemiddeld waren er 63 aangiften per jaar van beroving. Per duizend inwoners was er in de analyseperiode 0,8 aangifte van beroving. De kans om in Gouda slachtoffer te worden van beroving is daarom uiterst klein.
- Precies 86 procent van de berovingen vond plaats op de openbare weg. De berovingen die niet op de openbare weg plaatsvonden geschieden voornamelijk in een woning (drie procent); in en op parkeergelegenheden (tweeëneenhalf procent) en in winkels (twee procent). Berovingen in woningen worden soms (niet alleen in Gouda) wel in verband gebracht met hennepteelt.
- Berovingen vinden hoofdzakelijk plaats na twaalf uur in de middag tot drie uur in de nacht. De nachtelijke duisternis biedt straatrovers een goede bescherming tegen herkenning. Vaak is dit ook een seizoensdelict dat toeneemt naarmate het vroeger donker wordt. Wij hebben echter geen gegevens over het aantal berovingen per maand en kunnen deze conclusie in dit onderzoek niet toetsen. Wel valt op dat er juist tussen 17.00 en 18.00 uur een piek is in de aantallen berovingen, dus juist niet in de nachtelijke uren.
- Als we kijken naar hotspots dan luidt de topdrie voor berovingen: de Markt/Nieuwe Markt, het gebied Achter de Kerk/Nieuwe Veerstal en het gebied Stationsplein/Van Bergen IJzendoornpark. Wederom zijn het stadshart en het stationsgebied in beeld als locatie voor misdrijven.

Jeugdoverlast

- Op basis van de interviews ontstaat het beeld van een gestabiliseerde jeugdoverlast in Gouda. Dat zou heel goed kunnen, maar het strookt niet met de beschikbare politiecijfers. De incidenten met jeugdoverlast waren 1.210 in 2005 (16,9 per 1.000 inwoners) en 1.072 in 2008 (15,1 per 1.000 inwoners). Het aantal registraties per 1.000 inwoners is gedaald met ongeveer elf procent. Ook de lokale Veiligheidsmonitor 2009 signaleert een daling van de geregistreerde overlast (p. 24, figuur 3.1)
- Volgens de interviews en eerdere onderzoeken (Bervoets, 2006) moet de jeugdoverlast grotendeels in verband worden gebracht met de problematiek rond Goudse jeugd van Marokkaanse afkomst. Maar dat laat onverlet dat er volgens interviewpartners wel degelijk ook problemen zijn met overlastgevend autochtone jeugd, bijvoorbeeld rond de grote Goudse scholengemeenschappen
- Per jaar waren er jaarlijks gemiddeld 1.167 incidenten sinds 2005. Dat betekent ongeveer 16 incidenten met jeugdoverlast per duizend inwoners per jaar.
- De hotspot-topdrie voor jeugdoverlast gedurende de onderzoeksperiode (2005-2008) op basis van incidenten was Korte Akkeren, de Molenbuurt in Goverwelle en het gebied rond de Verzetslaan en de Vrijheidslaan in Oosterwei. Om precies te zijn is de overlast in Korte Akkeren afgenomen, ondanks de nummer een positie. De overlastproblematiek in de Molenbuurt lijkt te zijn teruggekeerd na relatieve rust in 2006 en 2007. In Oosterwei is het aantal incidenten met jeugdoverlast de afgelopen jaren enigszins toegenomen. Vanuit die optiek lijkt de aandacht voor deze buurt terecht.
- In interviews geven respondenten aan dat de locaties met jeugdoverlast steeds verschuiven. Dat beeld moet worden genuanceerd. Het gaat in Gouda feitelijk om een betrekkelijk vast reservoir aan bekende overlastlocaties waarbij dan de ene en dan de andere op nummer een staat voor wat betreft de aantallen incidenten. Het gaat door de jaren heen vooral om Korte Akkeren, de Molenbuurt en Oosterwei (omgeving Verzetslaan; ook bekend als De Klaagmuur¹¹). In 2005 stond Korte Akkeren op nummer een met het meeste incidenten en in 2008 was dat de Molenbuurt (en niet Oosterwei). Wel is het aantal incidenten in Oosterwei zoals gezegd wat toegenomen.

¹¹ De Klaagmuur is een blinde muur (de kop zijn kant van een flatgebouw) aan de Verzetslaan in Oosterwei. Sinds jaar en dag hangen daar met grote regelmaat jongeren rond.

- In de interviews wordt gewezen op een nieuwe hotspot: winkelcentrum Bloemendaal en omgeving, in Plaswijck. Het aantal incidenten was daar in 2007 bovengemiddeld hoog, maar nam het jaar erna weer flink af. In 2007 waren er in absolute zin 98 incidenten met jeugdoverlast. In 2008 waren dat er minder dan de helft: 47.

3.5 Daderprofielen

Hierna beschrijven we de daderprofielen voor woninginbraak, auto-inbraak, beroving en mishandeling¹². Dat doen we op basis van steekproeven uit BPS en HKS. We geven de steekproefgrootte steeds aan¹³.

We dienen bij beroving wat voorzichtiger te zijn met onze uitspraken dan bij de andere delicten, daar de steekproef met 45 klein is.

Woninginbraak (N= 96)

- De gemiddelde leeftijd van een woninginbreker is in Gouda 24 jaar oud. Daarmee is het minder een delict voor minderjarige daders en (daarmee) minder gerelateerd aan jeugdcriminaliteit. In 89 procent van de gevallen is de inbreker een man.
- In 86 procent van de gevallen komt de woninginbreker uit Gouda zelf. Van de inbrekers die zelf niet in Gouda wonen, komen de meeste uit overige delen van de provincie Zuid-Holland. De woninginbreker komt dus maar zelden van ver.
- Van de woninginbrekers is 81 procent geboren in Nederland. Daarvan zijn de meeste autochtoon Nederlands. In bijna driekwart van de gevallen is de inbreker in Gouda zelf geboren. Wat opvalt, is dat 15 procent van de inbrekers is geboren in Marokko. In 2009 is ongeveer 9 procent van alle Gouwenaars van Marokkaanse herkomst. Er is daarom sprake van een oververtegenwoordiging van 1,7. Vermoedelijk is de oververtegenwoordiging van personen met een Marokkaanse achtergrond hiermee nog laag geschat. Immers: steeds meer Gouwenaars met Marokkaanse voorouders zijn tegenwoordig gewoon in Nederland, en zelfs in Gouda, geboren. In onze steekproef heeft 28 procent van de daders een Marokkaanse achtergrond¹⁴.
- Bij woninginbraak wordt geen geweld gebruikt. Wat opvalt, is dat in ongeveer 77 procent van de gevallen in de aangifte wordt aangegeven dat sprake is van een bepaalde buit. In alle andere gevallen is dat niet duidelijk of was geen sprake van een buit. In 35 procent van de inbraken was sprake van een meervoudige buit. Populair waren: mobiele telefoons, laptops, geld, audioapparatuur en (overige) computerapparatuur. Ook creditcards en identiteitspakkapieren zijn populair.
- De woninginbreker heeft gemiddeld 13 antecedenten¹⁵. Het maximum was een inbreker met reeds 41 antecedenten. Het eerste antecedent werd in 41 procent van de gevallen opgedaan tussen 2001 en 2005. Bijna een kwart (24 procent) deed het

¹² In de trendanalyse spitsen we geweld toe op bedreiging en in de daderanalyse op mishandeling. Omwille van de vergelijkbaarheid en consequentie hadden we zowel bij de trendanalyse als bij daderprofielen zowel bedreiging als mishandeling dienen betrekken. Wij waren echter afhankelijk van de gegevens zoals door de politie kregen aangeleverd.

¹³ We hebben de politie voor woninginbraak, autokraak, beroving en mishandeling een lijst laten opstellen met opgeloste zaken (bekende daders) in de periode van 2008 en eerder. In de praktijk waren de oudste zaken van 2005, omdat de politie ervan uit ging dat we ook nu de periode 2005-2008 zouden hanteren. Hoewel we streefden naar steekproeven van ongeveer honderd daders is dat bij beroving en autokraak niet gelukt. Dat heeft mede te maken met lage opsporingspercentages voor die delicten, waardoor ver moet worden teruggezocht om aan minimaal 100 verdachten te komen.

¹⁴ Wij zijn daarbij afgegaan op personen met een Arabisch-berberse achternaam. Op basis van de bekende GBA-gegevens van Gouda is het niet waarschijnlijk dat (voorouders van) personen met een Arabisch-berberse naam in Gouda uit andere landen dan Marokko komen. Een vergissing met een Turkse naam ligt soms voor de hand, maar heeft nauwelijks invloed op de telling. De Turkse gemeenschap in Gouda is erg klein met ongeveer 400 inwoners (Gemeente Gouda, 2009).

¹⁵ Dat hoeven niet perse antecedenten voor hetzelfde delicttype te zijn.

eerste antecedent voor 2000 op en ongeveer 35 procent nog maar heel recent: in 2006 of later.

- In ongeveer één op de drie gevallen was de inbreker alleen, zonder mededaders.
- In 29 procent van de gevallen had de inbreker werk. Bij 71 procent was sprake van werklozen of schoolgaanden.

Auto-inbraak (N= 78)

- De gemiddelde auto-inbreker in Gouda is 21 jaar oud en dus gemiddeld jonger dan de woninginbrekers. Autokraak is bij politiemensen bekend als een typisch jeugddelict. In ruim 95 procent van de gevallen is de autokraker een man.
- Evenals bij woninginbraak komt de dader niet van ver. In veruit de meeste gevallen (85 procent) woont de dader zelf in Gouda. De daders die niet uit Gouda komen, zijn in meerderheid afkomstig uit andere delen van Zuid-Holland.
- De meerderheid (88 procent) van de daders is in Nederland geboren. Toch is slechts dertien procent autochtoon Nederlander en is bij vijf procent van de gevallen sprake van een dader die geboren is in Marokko. Wat opvalt, is dat ongeveer 80 procent van alle auto-inbrekers van Marokkaanse herkomst is¹⁶. Ook in interviews wordt gesproken van een hoge oververtegenwoordiging bij dit delict van derde generatie jongeren van Marokkaanse herkomst.
- Bij de auto-inbraken wordt geen geweld tegen personen toegepast. Net als bij woninginbraken is in bijna driekwart van de gevallen de buit bekend. Met name navigatiesystemen (TomTom en dergelijke) zijn een populaire buit (bijna 30 procent). Daarnaast zijn populair onder meer laptops, geld en een mobiele telefoon.
- De auto-inbreker heeft gemiddeld 25 antecedenten en is daarmee, voor wat aantallen antecedenten, van een zwaardere categorie dan de woninginbreker. Het maximum aantal antecedenten in de steekproef was van een dader met 61 antecedenten. De meerderheid van de auto-inbrekers (62 procent) deed het eerste antecedent op tussen 2001 en 2005. Net als bij woninginbraken was bijna een kwart van de auto-inbrekers al voor 2000 bekend bij politie en justitie vanwege minimaal één antecedent (niet per se een antecedent voor hetzelfde delicttype).
- Auto-inbraak gebeurt in bijna veertig procent van de gevallen met een mededader (38 procent) of alleen (24 procent). Dus: vaak is de dader alleen of met niet meer dan één maatje.
- In een kwart van de gevallen is de dader zonder werk. Het merendeel heeft werk of is schoolgaand. Dat is een essentieel verschil met woninginbrekers, van wie slechts 29 procent werk had. Woninginbraken zijn volgens politiemensen dan ook het domein van de gemiddeld wat oudere werkloze (en soms verslaafde) veelpleger.

Beroving (N=45)

- De gemiddelde leeftijd van de dader van beroving is 20 jaar oud en is daarmee het laagste van de vier bestudeerde delictsoorten. Evenals autokraak zijn berovingen een typisch jeugddelict in Gouda, zo maken ook politiemensen ons duidelijk in de interviews.
- Bijna alle daders komen uit Gouda zelf en zijn ook in die stad geboren. Van de 45 onderzochte daders hadden er 28 de Marokkaanse etniciteit¹⁷ en bij 14 daders was sprake van een autochtone Nederlander.
- De dader van beroving heeft in Gouda gemiddeld twaalf antecedenten. De persoon met het meeste aantal antecedenten had er 121. Ook nu is in meerderheid sprake van een mannelijke dader (39). Toch is dit het delict met nog de meeste vrouwelijke daders (6 van de 45 daders). In een aantal gevallen was sprake van jonge vrouwelijke daders (scholieren), waarbij het slachtoffer uit dezelfde doelgroep

¹⁶ Zie noot met betrekking tot de achternamenanalyse.

¹⁷ Zie noot met betrekking tot de achternamenanalyse.

kwam of juist een veel oudere leeftijd had¹⁸. Slechts vier procent van de daders van beroving was voor 2000 al bekend bij de politie en justitie vanwege een antecedent. Dat houdt wellicht verband met de lage gemiddelde leeftijd van daders voor dit delicttype. Maar dat kan ook te maken hebben met de kleine steekproef.

- Bij bijna driekwart van de berovingen werd geweld gebruikt. Het vaakst bestond dat uit duwen en trekken om de buit te bemachtigen, maar in 12 van de 45 gevallen werd ook een wapen gebruikt. Bijna in alle gevallen was sprake van een buit en dus een geslaagde beroving. De straatrover is vaak alleen of met niet meer dan een mededader. Toch kwamen er ook wel berovingen voor in groepsverband. Optreden in groepsverband zien we niet of veel minder bij woninginbraak en autokraak.
- De buit bestond in de meeste gevallen uit een tas (18 maal), een mobiele telefoon (7 keer) en geld (vaak nog in de portemonnee; 11 keer).
- Bij veel van de berovingen (22 van de 45) ging het om schoolgaande jeugd.

Mishandeling (n=90)

- De gemiddelde leeftijd van de daders van mishandeling is met 26 jaar het hoogste van de vier bestudeerde delictsoorten. In ongeveer eenderde van de gevallen was het slachtoffer een vrouw. Op basis van onze analyse en het doorlezen van het processen verbaal kan worden opgemaakt dat dit hoge percentage deels moet worden uitgelegd door het in verband te brengen met **huiselijk geweld**.
- De dader is net als bij de andere drie delicten voor het merendeel afkomstig uit Gouda zelf. Toch is bij dit delict het percentage daders van buiten Gouda het hoogst (21 procent). Dat zou stroken met de observatie dat een deel van de mishandeling moet worden gerelateerd aan het uitgaansgeweld. Daarover zeggen politiemensen dat daders van uitgaansgeweld geregeld van buiten Gouda zijn.
- Van de daders van mishandeling is 86 procent geboren in Nederland. Ongeveer 7 procent is geboren in Gouda. Op grond van de achternamenanalyse moet het aandeel daders met een Marokkaanse etniciteit worden geschat op 39 procent en dat van autochtone Nederlanders op 53 procent¹⁹.
- Inherent aan het delict werd geweld gebruikt. In iets minder dan de helft van de gevallen (47 procent) werd een steekwapen gebruikt. In mindere mate (ongeveer 20 procent) ging het op schoppen en slaan of om het gebruik van slagwapens (14 procent).
- Vergeleken met woninginbraak, auto-inbraak en beroving heeft de dader van mishandeling in Gouda gemiddeld de minste antecedenten: ruim 7. Ongeveer één op de tien daders is vrouw. Daarmee is ook mishandeling een mannelijk delict. Het meest aantal antecedenten betrof een mannelijke dader met 74 antecedenten, waaronder voor diefstal en geweld. Bijna tweederde (62 procent) van de daders deed de antecedenten op na 2006. Het betreft daarbij niet alleen geweldsantecedenten, maar ook antecedenten voor bijvoorbeeld diefstal. Ongeveer 16 procent deed antecedenten op voor 2000 en was derhalve door 2000 bekend bij politie en justitie.
- Hoewel een mishandeling vaak niet op een buit is gericht, werd in ruim 4 procent van de gevallen desondanks iets buit gemaakt. Het betrof daarbij twee keer een mobiele telefoon en twee keer snoep. Dit geeft aan dat de grens tussen beroven en mishandelen hier en daar troebel is. Over het algemeen moet mishandeling als een impulsdelict worden gezien waarbij rationele keuzen over tijd, plaats en buit veel minder een rol spelen dan bij de hiervoor genoemde diefstaldelicten.
- In bijna 71 procent van de gevallen was de dader alleen of met hooguit één metgezel. In iets minder dan een op de drie gevallen betreft het een groepsdelict. Deels is sprake van uitgaansgeweld.
- De daders hadden voor het merendeel werk of zij zaten nog op school (83 procent). Slechts in 15 procent van de gevallen ging het om werkloze daders.

¹⁸ Het betreft echter een te kleine steekproef om daaraan (beleidsmatige en politieke) conclusies te verbinden.

¹⁹ Zie noot met betrekking tot de achternamenanalyse.

3.6 Veiligheidsgevoelens: naar tijd en plaats

In dit onderzoek hebben wij niet zelf de subjectieve veiligheid gemeten aan de hand van cijfers. Wel vroegen wij naar subjectieve veiligheid in de interviews met enkele bewoners (leden van wijkteams en de Doetank) en ondernemers. In de gemeentelijke Veiligheidsmonitoren wordt echter wel steeds stilgestaan bij de ontwikkeling van het veiligheidsgevoel in Gouda op basis van (eigen) bevolkingsonderzoeken, de regionale Veiligheidsmonitor 2008 en de landelijke Integrale Veiligheidsmonitor 2008. Voor een uitgebreide cijfermatige analyse van het veiligheidsgevoel verwijzen wij daarom naar die rapportages. Om een goed beeld te schetsen van de veiligheid in Gouda bespreken we desondanks op hoofdlijnen de ontwikkelingen rond de subjectieve onveiligheid. We bekijken het veiligheidsgevoel in de tijd en naar plaats.

Veiligheidsgevoel: constant door de jaren heen

We analyseren de gegevens van 2005 tot en met 2008, dat valt nagenoeg samen met de looptijd van de Kadernotitie Integrale Veiligheids (2005-2009). In 2005 meldde 37 procent van de Goudse bewoners in de gemeentelijke bevolkingsenquête zich wel eens onveilig te voelen in het algemeen (figuur 3.1). In 2008 was dat percentage hetzelfde. Ter vergelijking: in 2008 voelde in Nederland 25 procent zich wel eens onveilig²⁰. In de politieregio Hollands Midden²¹ was op dat moment datzelfde percentage 22. Zo bezien scoorde Gouda hoog voor wat betreft het onveiligheidsgevoel.

Figuur 3.1 : Percentage bewoners dat zich wel eens onveilig voelt lokaal en landelijk in de periode 2005-2008

		2005	2006	2007	2008
Gouda (Lokale Veiligheidsmonitor 2009)	Onveiligheidsgevoel algemeen	37	43	35	37
	Onveiligheidsgevoel in de eigen buurt	32	31	26	27
Nederland (Landelijke Integrale Veiligheidsmonitor 2008)	Onveiligheidsgevoel algemeen	33	29	27	25
	Onveiligheidsgevoel in de eigen buurt ²²	-	-	-	16

NOOT: '-' betekent dat gegevens ontbreken.

In 2006 doet zich een opvallende piek voor: het percentage dat zich wel eens onveilig voelt *in het algemeen* is 43 procent. Volgens de gemeentelijke onderzoekers heeft deze vooral te maken met het anders stellen van de vraag in de lokale bevolkingsenquête. De piek heeft derhalve voornamelijk een methodologische oorzaak (Veiligheidsmonitor 2009, p. 31). In 2007 werd de enquêtevraag weer hetzelfde gesteld als in 2005. Het aandeel Gouwenars dat zich onveilig voelt in het algemeen is door de jaren heen stabiel. Landelijk daalde dat percentage met 8 procentpunt.

Volgens de Goudse Veiligheidsmonitor 2009 is het veiligheidsgevoel *in de eigen buurt* ook al jaren stabiel²³. In 2005 meldde 32 procent van de Goudse bewoners in een bevolkingsenquête zich wel eens onveilig te voelen *in de eigen buurt*. In 2008 was dat 27 procent. Landelijk was dat percentage in dat jaar 16 procent en het regionale was 15, dus het Goudse percentage is wel aan de hoge kant.

²⁰ Landelijke Integrale Veiligheidsmonitor 2009.

²¹ Regionale Veiligheidsmonitor 2009.

²² Niet opgenomen in de landelijke rapportage.

²³ Toch daalde dat percentage nog met 5 procentpunt, maar die daling is statistisch niet van betekenis (niet significant). De gemeentelijke onderzoekers gaan (gebruikelijk) uit van een betrouwbaarheid van 95 procent, wat betekent dat verschillen tot 5 procent als niet-significant worden gezien (Zij berusten dan zeer waarschijnlijk op toeval en wijzen niet op een 'echt' verschil).

Op basis van figuur 3.1 kunnen we opmaken dat Gouvenaars zich door de jaren heen in hun eigen buurt veiliger voelen dan in het algemeen. Dat personen zich in de eigen buurt vaak veiliger voelen dan in het algemeen is overigens niet onbekend in de criminologie (Van der Veen, 2006). We hebben het steeds over het stadsbrede veiligheidsgevoel. Dat laat onverlet dat het onveiligheidsgevoel in bepaalde buurten kan zijn gestegen en in anderen kan zijn gedaald. Kijken we naar de cijferanalyse in de Veiligheidsmonitor 2009 (p. 32-33), dan zouden de meeste wijken sinds 2005 een lichte verbetering laten zien op het veiligheidsgevoel. Bloemendaal staat nog altijd bovenaan, als de wijk waarin de bewoners zich het meest veilig voelen in de eigen buurt. Plaswijck en Gouda-Noord nemen een vergelijkbare positie in. Gouda-Oost en Nieuwe Park staan onderaan de ranglijst. De wijk Korte Akkeren neemt de vierde plaats in, ondanks de aanwezigheid van een aantal hotspots in de wijk. In interviews geven ondernemers en bewoners aan dat de situatie in de binnenstad naar hun idee is verbeterd, mensen voelen zich er ook veiliger, terwijl in sommige buurten en winkelcentra buiten het centrum het onveiligheidsgevoel naar hun idee is toegenomen. Het gevoel van onveiligheid kwam prominent aan de orde in het groepsinterview met de voorzitters van de bewoners-wijkteams. Het gevoel van onbehagen was zelfs voor een aantal bewoners reden om destijds in het wijkteam actief te worden. In het groepsinterview gaven zij in meerderheid aan dat Gouda stadsbreed niet onveilig was geworden, maar ook niet veiliger.

Geografische vergelijking volgens regionale Veiligheidsmonitor 2008

We kunnen het veiligheidsgevoel ook analyseren naar plaats. Voor dat laatste biedt de regionale Veiligheidsmonitor 2008 een goed aanknopingspunt. Dan zien we opnieuw dat burgers zich in hun eigen buurt veiliger voelen. Dat geldt voor de hele linie, overal. De onveiligheidsgevoelens zijn in Gouda groot vergeleken met andere stedelijke buurgemeenten, ook vergeleken met het regiopercentage en landelijk percentage. Toch is er veel inspanning geweest om het tij te keren (zie het hoofdstuk over de Veilige Woon- en Leefomgeving). Overigens valt ook Leiden enigszins op, namelijk bij het veiligheidsgevoel in de buurt. Waar de andere percentages (afgezien van het Goudse) minder dan 20 procent zijn, daar scoort Leiden net als Gouda hoger op onveiligheidsgevoel in de eigen buurt. Desondanks kan dat een resultaat zijn van de steekproeftrekking en (dus) statistisch niet-significant.

Figuur 3.2: Percentage bewoners dat zich in 2008 wel eens onveilig voelt vergeleken met stedelijke buurgemeenten, de regio en landelijke percentages²⁴

	Gouda	Alphen aan den Rijn	Leiden	Voorschoten	Hollands Midden	Nederland
Onveiligheidsgevoel algemeen	32	26	25	24	22	25
Onveiligheidsgevoel eigen buurt	24	18	21	15	15	16

Bron: Veiligheidsmonitor Hollands Midden 2008

²⁴ De Goudse percentages zijn in figuur 3.2 lager dan in figuur 3.1. Dat komt doordat sprake is van een andere steekproef. In eerstgenoemde figuur werd de lokale bevolkingsenquête gebruikt en in dit figuur de Veiligheidsmonitor Hollands Midden.

3.7 Gouda vergeleken

Hoewel de geregistreerde criminaliteit in Gouda in het geheel genomen afneemt, doet Gouda het volgens het ambtenarenapparaat nog altijd slechter dan gemeenten met een vergelijkbare bevolkingsgrootte en vergelijkbare (jeugd)veiligheidsproblematiek. Dat zijn indrukken die niet eenvoudig kunnen worden getoetst. De referentiegemeenten waaraan Gouda zich kan meten zijn niet talrijk. Probleem is, dat de vergelijkbaarheid nooit honderd procent is. Hoeveel gemeenten hebben ongeveer 70.000 inwoners en een vergelijkbare problematiek? De gemeenten Helmond met 87.700 inwoners, Zeist met 60.274 inwoners en Veenendaal met 62.058 inwoners komen enigszins in de buurt, ook voor wat betreft de intensiteit van de jeugdproblematiek.

Ter vergelijking: Gouda staat in 2009 (cijfers van 2008) op nummer 35 in de AD-misdaadmeter, een instrument dat is gebaseerd op een beperkte categorie geregistreerde misdrijven. De stad moet Weesp (17.551 inwoners) boven zich en de stad Leeuwarden (93.601 inwoners) net onder zich dulden op respectievelijk plaats 34 en 36. Bovenaan staat Rotterdam (584.107) en helemaal onderdaan staat het Twentse Tubbergen (20.999). Helmond en Veenendaal nemen respectievelijk de posities 27 en 99 in. Helmond scoort derhalve minder goed en Veenendaal beter dan Gouda in de AD-misdaadmeter. Zeist staat op nummer 55 en scoort derhalve net als Veenendaal beter dan Gouda.

Figuur 3.3: scores in de AD-misdaadmeter

	Gouda	Helmond	Veenendaal	Zeist
AD misdaadmeter	35	27	99	55

Bij een vergelijking zijn de cijfers uit de Atlas voor Gemeenten 2008 ook interessant. Daarin treffen we van de voornoemde gemeenten alleen Helmond en Gouda aan. Maar bijvoorbeeld ook de buurgemeente Leiden en enkele andere G-50 gemeenten die samen met Gouda in het landelijk overleg rondom de Marokkaans-Nederlandse jeugd zitting hebben: 's-Hertogenbosch, Den Haag, Utrecht, Eindhoven, Tilburg, Ede en Nijmegen. We bespreken hierna kort de ranglijsten voor direct veiligheidsgerelateerde items: 'potentiële probleemgroepen', onveiligheidsgevoel, onveiligheid, leefbaarheid en overlast. Ook kijken we naar twee zogeheten kruisvatindicatoren (terminologie van de Atlas): langdurige werkloosheid en jeugdwerkloosheid. Voor de exacte ranglijsten, tabellen en cijfers zij verwezen naar de Atlas voor Gemeenten 2008.

We vergelijken aldus de G-50 gemeenten:

Gouda	Utrecht
Helmond	Eindhoven
Leiden	Tilburg
's-Hertogenbosch	Ede
Den Haag	Nijmegen

Potentiële probleemgroepen

Daarbij gaat het om potentieel overlast veroorzakende bevolkingsgroepen. Helmond, Gouda en Utrecht scoren op dat onderwerp meer dan gemiddeld. Wat betekent dat zij meer dan gemiddeld beschikken over potentiële probleemgroepen. In de gemeente Ede (index 40) is van de hiervoor genoemde gemeenten het minst sprake van potentiële probleemgroepen en in Gouda (index) 65 het meeste. De gemiddelde index voor de G-50 is 55.

Onveiligheidsgevoel

Het gemiddelde onveiligheidsgevoel (personen die zich wel eens onveilig voelen) voor de G-50 gemeenten is 32 procent. Gouda heeft volgens de Atlas een onveiligheidsgevoel van 37 procent. Alleen Den Haag scoort van de door ons geselecteerde gemeenten hoger met 43 procent. Het laagste scoort wederom Ede; zij meten een onveiligheidsgevoel van iets meer dan 20 procent. De andere gemeenten scoren steeds lager dan gemiddeld. Helmond heeft een percentage van 29 procent.

Onveiligheid

De Atlas hanteert een gewogen samengestelde index op basis van geweldsmisdrijven en vernielingen. De gemiddelde index voor de G-50 is 11. Gouda scoort meer dan gemiddeld (index = 13) waarmee het onveiliger zou zijn dan het gemiddelde van de G-50. Dat geldt overigens ook voor Den Haag, 's-Hertogenbosch (beide ongeveer index 12), Tilburg (12,5), Utrecht en Eindhoven (beide rond 13). De overige gemeenten uit onze lijst scoren minder hoog dan gemiddeld. Daar zou het gemiddeld minder onveilig zijn dan in de andere G-50 gemeenten. Helmond scoort 11, precies het gemiddelde van de G-50.

Overlast

In de Atlas staat ook het percentage bewoners dat overlast ervaart. Gemiddeld voor de G-50 gemeenten is dat 50 procent. Gouda scoort wat hoger met 52 procent. Alleen Utrecht, Leiden, Den Haag en Nijmegen scoren (van onze selectie) hoger dan gemiddeld. Ede scoort wederom het laagste van de geselecteerde gemeenten: het percentage personen dat daar overlast ervaart is met 41 het laagst.

Kruitvatindicatoren: langdurige werkloosheid en jeugdwerkloosheid

De Atlas hanteert een index voor langdurige werkloosheid in een kansrijke omgeving. De gemiddelde index voor de G-50 is 70. Gouda scoort gunstiger met 60 en Helmond minder gunstig met ruim 90. Ook Utrecht, Eindhoven en Den Haag scoren net als Helmond minder gunstig. De andere gemeenten scoren gunstig.

De gemiddelde index voor jeugdwerkloosheid is iets meer dan 65. Zowel Gouda (75) als Helmond (95) scoren op dit onderwerp ongunstig. Hun jeugdwerkloosheid is meer dan gemiddeld. Zij bevinden zich (vwb onze selectie) in het gezelschap van Utrecht en Den Haag. De rest scoort minder dan gemiddeld (hebben minder jeugdwerkloosheid).

De balans opgemaakt

Op basis van de voorgaande vergelijking kunnen we stellen dat Gouda volgens de Atlas van gemeenten vaak meer dan gemiddeld hoog (= ongunstig) scoort op onderwerpen die direct gerelateerd zijn aan veiligheid. Gunstiger scoort de stad op de kruitvatindicator langdurige werkloosheid. Dat is een kruitvatindicator, omdat het volgens de criminologie een indirecte voedingsbodem betreft voor criminaliteit en overlast. Gouda scoort ongunstig, maar niet altijd ongunstiger dan andere gemeenten. In de AD-misdaadmeter staat Gouda op plaats 35. Een goed vergelijkbare gemeente, Helmond, scoort (veel) minder goed met plaats 27. Voor wat betreft bevolkingsomvang, samenstelling en problematiek lijkt Helmond nog het meest op Gouda, zo blijkt ook uit de Atlas. In de ranglijsten van de Atlas laat Gouda geregeld ook de andere steden boven zich: referentiesteden die op die onderwerpen ongunstiger scoren dan Gouda.

4 Jeugd en veiligheid

4.1 Deelconclusies

1. Het jeugd- en veiligheidsbeleid werd afgelopen jaren sterk beïnvloed door de, soms onvoltooide, kerntakendiscussie bij de veiligheidspartners. Sommige partners voelden zich overvraagd en durfden tegelijkertijd geen neen te zeggen. Anderen is het gelukt om, in hun ogen, oneigenlijke taken af te stoten.
2. Op de groepsaanpak en schoolveiligheid na zijn de genomen maatregelen van de afgelopen beleidsperiode (redelijk) effectief gebleken. Een nijpend probleem is dan wel dat een deel van de jongeren niet in beeld is bij de veiligheidspartners, waardoor signalen niet of te laat doorkomen. Dit is een barrière voor het Goudse signaleringsoverleg.
3. Het jeugd en veiligheidsdossier wordt nog altijd bepaald door de problemen met Marokkaans-Nederlandse jongeren en is daar dan ook voornamelijk op gericht. Naar verwachting zal dit ook de komende jaren het geval zijn.
4. De gemeente heeft steeds meer de regie opgepakt over het veiligheidsbeleid; er is echter nog meer dan genoeg ruimte en noodzaak om die regie verder gestalte te geven. Veiligheidspartners vinden de regie nog te losjes en raden de gemeente aan om nog veel meer te sturen, bijvoorbeeld op subsidieafspraken ten aanzien van het welzijnswerk.
5. Gouda werd de afgelopen jaren, vooral in het najaar van 2008, periodiek opgeschrikt door incidenten, die sterk werden gemediatiseerd. De incidenten, met name Oosterwei, werken als procesversneller (*policy window*): beleidsplannen en op stapel staande maatregelen worden versneld ingevoerd.
6. Het beleid is nu meer uitgewerkt en gestroomlijnd dan in de pionierstijd van het Goudse veiligheidsbeleid. Desondanks wordt veel onnodige overlap en overlegdrukke (vergaderdruk) ervaren. In het algemeen is een knelpunt de zogeheten beleidsaccumulatie: nieuwe initiatieven introduceren zonder de reeds bestaande maatregelen op hun merites te beoordelen en verder te ontwikkelen. Ook kan nog meer gebruik worden gemaakt van bestaande expertise en goede praktijken uit het recente Goudse beleidsverleden.
7. De doelstellingen zijn deels gehaald, deels niet en soms was dat onduidelijk (zie figuur 4.2). Op grond van de Veiligheidsmonitor en het (aanvullend) materiaal in dit onderzoek lijkt jeugdcriminaliteit in omvang afgenomen. Op grond van dit onderzoek kunnen we in elk geval stellen dat berovingen en auto-inbraak stevig zijn afgenomen en dat zijn beide typische jeugddelicten als we kijken naar de gemiddelde leeftijd van de daders (zie vorige hoofdstuk). Die daling is deels te danken aan een combinatie van politieoptreden en cameratoezicht.
8. Bij jeugdoverlast doet zich het verschijnsel voor dat interviews (subjectief) uitwijzen dat de overlast onveranderd zou zijn door de jaren heen terwijl de Veiligheidsmonitor en onze gegevens wijzen op een daling van jeugdoverlast (objectief).
9. Er is sprake van 'nieuwe' jeugdoverlast. Dat bestaat uit hinderlijk gedrag dat niet per definitie strafbaar is en daarom maar lastig kan worden bestreden. Opvoeden en aanspreken zijn dan welhaast de enige opties. Vooral die elementen zijn met Oosterwei nadrukkelijker onderdeel geworden van het beleid.

4.2 Uitvoering: in het licht van regie en kerntaken

- Nog immer problemen met Marokkaans-Nederlandse jongens: 'nieuwe' overlast
- Regie en kerntaken
- Overlegdrukte
- Registratieproblemen: jongeren buiten beeld
- Jongerenwerk: onvoltooide kerntakenverkenning

Nog immer problemen met Marokkaanse jongens: 'nieuwe' overlast

Het jeugd en veiligheidsdossier wordt nog immer bepaald door de problemen met Marokkaans-Nederlandse jongeren en is daar dan ook voornamelijk op gericht. Deze jongeren zijn nog altijd oververtegenwoordigd in de dossiers van politie en justitie. In het vorige hoofdstuk gaven we al aan dat de criminaliteitsproblemen in het algemeen zijn afgenomen. De politie heeft samen met justitie en ondersteund door de gemeente een aantal concrete acties uitgevoerd om de criminaliteitscijfers te laten dalen. In 2008 nog riep de politie een speciaal project in het leven om tasjesroof aan te pakken, onder meer met politiemensen in burger die zich voordeden als slachtoffer. De overlastproblematiek gaat echter onverminderd voort en lijkt zich de laatste tijd zelfs te verharderen. Zo toonde de periode na de incidenten in Oosterwei in het najaar van 2008 aan. (Hoewel jeugdoverlast tegelijkertijd toch is afgenomen sinds 2005, zo bleek uit hoofdstuk drie).

Er blijft een kloof tussen jeugd en politie; zoals er ook een kloof is tussen Marokkaanse jongeren en bewoners. Jongeren in groepjes op straat zijn nog altijd een voorname bron voor het onveiligheidsgevoel, dat in Gouda relatief hoog blijft. In onze gesprekken met de wijkteams, en ook de cijfers over oorzaken van onveiligheid, scoren jeugd en jeugdoverlast hoog. Burgers zijn bang om overlastproblemen met jongeren bij de politie te melden of zij menen dat dit toch niet helpt. Melders zijn in sommige gevallen bedreigd door jongeren. In 2008 constateerden gemeente, politie en welzijn de zogeheten 'nieuwe overlast': hinderlijk en soms ronduit irritant gedrag dat niet per definitie strafbaar is en daarom met handhaving maar moeilijk kan worden aangepakt. Deze nieuwe overlast zou zich op enkele plaatsen in de stad voordoen, maar toch vooral op bepaalde locaties in Gouda-Oost. Deze overlast wordt veroorzaakt door soms heel jonge kinderen, veelal van Marokkaanse afkomst, die nog nauwelijks in beeld zijn bij de verschillende instanties die zich bezighouden met overlast en (jeugd)zorg. Er is vermenging met twaalfminproblematiek, zoals de incidenten die zich in april/mei jongstleden in Gouda voordeden, waarbij jonge kinderen verdachte waren²⁵.

Regie en kerntaken

Het jeugd- en veiligheidsbeleid in Gouda is de afgelopen jaren (verder) gestroomlijnd, mede onder invloed van politiek-maatschappelijke druk en – af en toe, aan de basis van die druk – incidenten. In hoofdstuk twee werden reeds het ketenoverleg en het signaleringsoverleg aangehaald. In de interviews werden deze twee overlegvormen ook vaak genoemd. Wel valt op dat het ketenoverleg door sommige operationele uitvoerders van het beleid vooral wordt geassocieerd met strategische beleidsafstemming en haast niet met afspraken op een meer praktisch niveau. Dat is niet conform de realiteit. Er worden immers volgens het officiële beleid (en beleidspraktijk) ook gezamenlijke besluiten genomen door de organisaties in het ketenoverleg over problematische groepen, persoonsgebonden aanpak (PGA) en bij gelegenheid ook over fysieke maatregelen om overlast tegen te gaan.

²⁵ Pattijn: Ook kinderen tot twaalf jaar vervolgen. *De Volkskrant*, 16 juni 2009.

Het ketenoverleg is er sinds ongeveer 2000 en stamt daarmee uit de pionierstijd van het integrale veiligheidsbeleid. Het signaleringsoverleg bestaat sinds 2006; in het voorjaar van 2008 werden de hernieuwde convenanten ondertekend voor dat overleg. Het signaleringsoverleg wordt beschouwd als organisationeel arrangement voor de persoonsgerichte aanpak (PGA). Naast het ketenoverleg en het signaleringsoverleg bestaat ook het landelijk ingevoerde Justitieel Casus Overleg (JCO) waarin jeugdige doorstromers en veelplegers worden besproken, er zijn de afgelopen jaren af en toe werkgroepen jeugdoverlast geweest, nog steeds bestaan de projectgroepen Oosterwei en Korte Akkeren. Verder is er nog het Jeugd Preventie Team (JPT) waarin politie en jeugdzorg samenwerken aan een betere operationele afstemming tussen politie en jeugdzorg.

Het met resultaat (verder) stroomlijnen van de jeugdketen en de jeugdnetwerken maken duidelijk dat in Gouda werk gemaakt wordt van de integraliteit van het veiligheidsbeleid op het jeugdterrein. De integrale ambitie kan echter niet los worden gezien van de discussie over kerntaken bij de politie en de toegenomen gemeentelijke regie. De gemeentelijke ambities zijn vanwege de problematiek noodzakelijkerwijze hoog en gezamenlijk met de veiligheidspartners heeft dat onder andere geleid tot het signaleringsoverleg. In dat overleg dienen probleemsignalen te worden opgepakt en is ook de bedoeling dat wordt gekeken waar signalen thuishoren. Dat sluit weer aan bij de gedachte dat ieder zijn eigen taak en verantwoordelijkheid heeft (kerntaken) en bij de platte constatering dat capaciteit maar een keer kan worden ingezet en efficiency van het grootste belang is. In de interviews geven veel organisaties aan al jaren te werken in een omgeving van schaarste aan capaciteit en (financiële) middelen. Vooral bij de politie is aantoonbaar sprake van krapte en is de kerntakendiscussie, in samenhang met de krapteproblematiek, op het scherpst van de snede gevoerd. De politie geeft zelf aan dat de kerntakendiscussie in 2005 (voorlopig) een halt werd toegeroepen²⁶. Dat staat los van de wijze waarop het politiewerk in de dagelijkse praktijk invulling krijgt en wordt aangestuurd. Bij sommige partners in het jeugdveld bestaat hoe dan ook de overtuiging dat de politie taken heeft afgestoten die eerder door haar werden uitgevoerd, taken die soms door welzijn en de gemeente zijn overgenomen. Denk daarbij aan toezicht in het publieke domein (gemeente en jongerenwerk), handhaving (gemeente) en het onderhouden van netwerken in de allochtone Goudse gemeenschappen.

Overlegdrukte: interne organisatie heroverwegen

In het algemeen wordt veel overlegdrukte ervaren. Dat wordt gezien als de schaduwzijde van de Goudse lokale overheidscultuur waarin betrekkelijk korte lijnen zijn, functionarissen elkaar op persoonsniveau goed weten te vinden en de gemeente steeds meer de regie oppakt bij de aanpak van jeugdproblematiek. De redenering is: goede samenwerking vergt nu eenmaal momenten van overleg en afstemming. Dat wordt gezien als verzachtende omstandigheid, maar laat onverlet dat de veiligheidspartners willen dat de overlegdrukte wordt erkend en als serieus probleem wordt aangepakt. In dat kader verwachten zij veel van het Veiligheidshuis.

De hoeveelheid overlegvormen wordt als een probleem gezien, zoals enkele jaren geleden nog de hoeveelheid aan projecten (Bervoets, 2006). Het ene probleem maakte daarmee plaats voor het andere. Het is echter vooral de overlap tussen de overlegvormen (en projecten) die als zorgelijk gezien wordt. Als voorbeeld wordt dan geregeld *Communities That Care* genoemd, een van origine Amerikaanse programma dat gericht is op de (wijk)factoren die bij jeugdigen het afglijden naar een criminele carrière tegengaan. In dat programma hebben veel professionals en organisaties zitting die in haast dezelfde samenstelling op andere momenten ook vergaderen over haast dezelfde thema's. De vraag is dan op zijn minst in hoeverre CtC een afzonderlijk overlegcircuit rechtvaardigt en niet beter zou kunnen worden geïntegreerd en aangehaakt bij andere, reeds bestaande, overlegvormen.

²⁶ De politieleiding van het district in reactie op en eerdere versie van dit rapport.

Het diepere probleem van de overlegdrukte heeft volgens gemeenteambtenaren ook te maken met de wijze waarop de gemeentelijke organisatie is vormgegeven (zie paragraaf 2.2) en de politiek-bestuurlijke kijk op het integrale veiligheidsbeleid. Veiligheid wordt door het gemeentebestuur gezien als facetbeleid, vanwege de vele raakvlakken met ander (lokaal) beleid. Daarmee is het geen scherp afgebakend beleidsterrein en is er bijvoorbeeld overlap met (ander) sociaal beleid en vraagstukken rondom leefbaarheid en wijkaanpak. *De facto* komen de ambtenaren van de dienst Recht en Veiligheid, de staforganisatie Wijkaanpak en het onderdeel Wijkontwikkeling (van de dienst Grote Projecten) en de afdeling Samenleving van de dienst Beleid elkaar in het veld vaak tegen, met vaak ook elkaar overlappende activiteiten en overlegstructuren. Zij menen dat een andere interne organisatie van de gemeente de externe organisatie in partnernetwerken en overlegstructuren sterk ten goede komt. Voordat wordt 'gesnoeid' in overlegvormen en partnernetwerken (de externe organisatie) raden zij eerst aan om de interne organisatie onder de loep te nemen en de overlap (en soms ook nog: verkokering) te bestrijden.

Registratieproblemen: jongeren buiten beeld

Het doorkrijgen van signalen, liefst ook nog eens op tijd, is een serieuze uitdaging in Gouda. Hoewel de geïnterviewden door de bank genomen enthousiast zijn over het signaleringsoverleg, zien zij een registratieprobleem. Dat geldt wat meer voor de late tieners en ouder dan voor kinderen en jonge leerplichtige tieners. Als jongeren bijvoorbeeld niet (meer) leerplichtig zijn, geen uitkering hebben en helemaal niet ingeschreven staan in de Goudse GBA, dan zijn zij onvoldoende zichtbaar voor het signaleringsoverleg, dat het immers voor een groot deel moet hebben van gesystematiseerde gegevensbestanden en dossiers. Als probleemsignalen via het onderwijs, of de wijkagent, of een jongerenwerker in het signaleringsoverleg komen dan zijn een jongere en zijn omgeving daarmee nog niet meteen in beeld. De registratieproblematiek wrekt zich ook op het probleem met de 'nieuwe' overlast en de nieuwe overlastveroorzakers. Hoewel zij volgens wijkagenten en jongerenwerkers vaak de broertjes en neefjes zijn van de al bekende doelgroep, hullen zij zich kennelijk nog in anonimiteit. En het uit de anonimiteit halen is nu juist een van de belangrijke, hoopvolle, strategieën van het Goudse jeugd en veiligheidsbeleid; met name van het signaleringsoverleg.

Jongerenwerk: onvoltooide kerntakenverkenning

Het jongerenwerk is er voor alle jongeren in Gouda, maar richt zich *de facto* vooral op Marokkaanse jongeren en dan met name de problematische jongeren. Daar gaat veel energie aan op en dat wekte bij professionals en de overige, niet-Marokkaanse, jeugd in het verleden wel ongenoegen op (Bervoets, 2006). Jongerenwerkers hebben er een aantal taken bij gekregen die voorheen, op de grens van de kerntaken, door wijkagenten werden uitgevoerd. Het aanspreken op gedrag is inherent aan de opvoedkundige rol van het jongerenwerk. Het (feitelijk) houden van toezicht (in het publieke domein) wordt al als minder vanzelfsprekend gezien en het medewerking verlenen aan opsporing als een oneigenlijke taak voor een jongerenwerker. In het verlengde van de opvoedkundige taak van het jongerenwerk kan in voorkomende gevallen toezicht een onderdeel zijn van het werk, maar het is geen doel op zichzelf. Nu en in het verleden zijn geregeld Marokkaanse jongerenwerkers ingezet bij evenementen en - zelfs – als het broeit: bij (dreigende) ordeverstoringen. De lokale welzijnsorganisaties beschouwden dat feitelijk als een zichtbaar visitekaartje voor hun organisatie. Op die wijze zagen het publiek, de gemeente en de politie het jongerenwerk actief en zichtbaar aan de slag en kweekten zij goodwill voor een beroepsgroep die geregeld onder vuur ligt. Het medewerking verlenen aan opsporing zou kunnen bestaan uit het doen van aangifte, het informeren van de politie over bepaalde criminele jongeren of het tijdig doorgeven van (pogingen tot) strafbare feiten. Jongerenwerkers voelen zich ongemakkelijk bij dit soort contacten met de politie. Zij vrezen het vertrouwen van de doelgroep kwijt te raken. In 2008 werd een initiatief opgestart vanuit zowel politie als jongerenwerk (met de gemeente als aanjager) om goede afspraken te maken met elkaar, vanuit de verwachtingen over elkaars werk.

Het jongerenwerk is op zoek naar de grenzen van de eigen kerntaken, maar zegt in de alledaagse praktijk zelden neen tegen opdrachtgever (de gemeente) en netwerkpartners. Dat zorgt welhaast voor een over zichzelf afgeroepen overvraging van het jongerenwerk. Andere lokale organisaties tonen zich kritisch. Zij vinden bijvoorbeeld dat jongerenwerkers niet met de juiste dingen bezig zijn: bijvoorbeeld het voorzien in 'overdekte hangplekken' (buurthuizen), zonder jongeren te activeren en 'op te voeden'. Het jongerenwerk zou zich teveel richten op de probleemjongeren en veel minder op kinderen en jongeren onder de zestien met wie (nog) geen problemen zijn. De onvoltooide kerntakenverkenning bij het jongerenwerk vindt plaats in een tijd waarin nog maar anderhalf jaar terug een fusie plaats had van twee lokale welzijnsorganisaties. Inherent aan fusies is de (tijdelijke) interne gerichtheid en onrust: een gewenningsproces. Deze gewenning is het jongerenwerk welhaast niet gegund, als we kijken naar de incidenten waarmee de stad met tijden geconfronteerd wordt en de externe wensen.

Oosterwei als procesversneller en 'policy window'

De gebeurtenissen in Oosterwei van najaar 2008 met de bus en de media hebben het jeugd en veiligheidsbeleid in een versnelling gebracht. De achterliggende uitgangspunten van de jeugdaanpak (de beleidstheorie) zijn volgens de gemeente ongewijzigd, hoewel de uitgangspunten op het eerste gezicht nu meer zijn gericht op doorpakken en doorzetten. Ook zijn de uitgangspunten met de gezinsmanagers nu meer gericht op opvoedproblemen en 'achter de voordeur komen'. In de zomer van 2008 werden reeds zorgen uitgesproken door de gemeente en het jongerenwerk over de 'nieuwe' overlast. Dat thema kwam geleidelijk aan op de agenda. De inzet van straatcoaches en de ideeën om te gaan werken met gezinsmanagers zijn niet van na Oosterwei. Dat geldt ook voor het **veiligheidshuis**. De ideeën waren er al, maar met de incidenten was de druk hoog om er vaart mee te maken.

Een aantal partners van de gemeente Gouda is goed op de hoogte van het fenomeen veiligheidshuis, anderen weten niet wat ze ervan moeten verwachten. Beide categorieën vragen echter van de gemeente dat het net geïnstalleerde veiligheidshuis niet leidt tot (verdere) overlegdrukte. De meeste respondenten zijn nuchter en zien het veiligheidshuis als een kans ('Het zou kunnen werken, mits niet te zwaar vorm gegeven'). Sommige respondenten waarschuwen dan bijvoorbeeld voor meteen al een regionale insteek, wat ten koste kan gaan van de focus op de (toch al pittige) Goudse veiligheidsknelpunten. Ook vinden zij dat de nadruk vooral op jeugd moet liggen en er niet teveel andere onderwerpen moeten worden opgenomen in het veiligheidshuis. Een veiligheidshuis heeft vaak een vaste kern van veiligheidspartners (gemeente, justitie en politie) en een categorie deelnemers die per gemeente, per onderwerp en per agendapunt kan verschillen. In Gouda vonden sommige partners het jammer dat zij geen nadrukkelijke(r) rol in het veiligheidshuis mogen vervullen en niet of nauwelijks bij de totstandkoming zijn betrokken. Anderen, bijvoorbeeld de woningbouwcorporaties, vinden het goed dat zij geen vast onderdeel uitmaken van het Veiligheidshuis. Zij zijn 'op afroep' beschikbaar om aan een overleg van het Veiligheidshuis deel te nemen en altijd bereid om op specifieke punten te ondersteunen.

Kortom: Oosterwei mag niet worden gezien als een cesuur in het beleid van de afgelopen jaren, hoewel er wel nieuwe elementen aan het beleid werden toegevoegd. Verder was het parlementaire debat over Oosterwei mede aanleiding om samen met het ministerie van BZK een overleg op te starten van de Nederlandse gemeenten die net als Gouda te maken hebben met Marokkaanse jeugdproblematiek. Gouda was daarbij een belangrijke voortrekker. Tijdens de gebeurtenissen in Oosterwei was de gemeente al op zoek naar adviezen en tips van andere gemeenten. Zo hebben de stichting Aanpak Overlast Amsterdam (SAOA) en gemeente Amsterdam geadviseerd over de straatcoaches en zijn de gezinsmanagers en elk geval voor wat betreft mandaat en doorzettingsmacht deels geënt op de Rotterdamse stadsmariniers. Wel wordt steeds gezocht naar wat past bij de specifiek Goudse context. 'Oosterwei' heeft als *policy window* gefungeerd en de aandacht voor problemen rond Marokkaanse jeugd zowel lokaal als landelijk (weer) op

de agenda gezet. Het nadeel van 'Oosterwei' is wel dat de aandacht voor een specifieke wijk ten koste zou kunnen gaan van de aandacht voor andere (aandachts)gebieden in het Goudse. Met name de wijkteams en de wijkagenten noemden dat knelpunt.

4.3 Maatregelen: realisatie, effect, knelpunten en successen

In figuur 2 staan de maatregelen genoemd die in de interviews als meest prominent werden genoemd in het jeugdveiligheidsbeleid van de afgelopen periode. Op grond van de gesprekken, verslagen, rapportages kunnen we conclusies trekken over de mate waarin de maatregelen daadwerkelijk zijn gerealiseerd. Verder kunnen we op grond van hetzelfde onderzoeksmateriaal, eventueel aangevuld met de trendanalyse uit hoofdstuk drie, uitspraken doen over de effecten van de maatregelen. Per maatregel geven we ook steeds aan wat de knelpunten en succesfactoren zijn, voor zover daar zicht op is. Een maatregel die niet is gerealiseerd kan niet worden beoordeeld op effecten en (dus) de bijdrage aan een doelstelling.

Het signaleringsoverleg is gerealiseerd. Er bestaan feitelijk meerdere signaleringsoverleggen, er is een geografische indeling: een overleg voor de wijk Korte Akkeren, een voor Oosterwei en nog een derde voor de rest van Gouda. In de praktijk worden daarin veel kinderen en jongeren besproken van Marokkaanse origine, wat soms de indruk doet ontstaan dat een signaleringsoverleg er alleen en uitsluitend is voor Marokkaanse jongeren. Het doel is om vroegtijdig probleemsignalen op te pikken rond jongeren en die signalen dan zo snel mogelijk te voorzien van een respons, van een plan van aanpak op persoon. In dat plan wordt dan ook de sociale achtergrond, bijvoorbeeld de familie, van de jongere meegenomen. Punt is wel dat het signaleringsoverleg afhankelijk is van registraties en informatie-uitwisseling. Ondanks de convenanten is voor een tijdige informatie-uitwisseling, om daadwerkelijk preventief te kunnen werken, nog ruimte voor verbetering. Verder komen lang niet alle doelgroepjongeren via de registraties goed in beeld; of zij verdwijnen deels buiten beeld als zij bijvoorbeeld niet meer leerplichtig zijn of geen uitkering (meer) genieten. Ook staan lang niet alle (probleem)jongeren ingeschreven in de Goudse GBA.

De afgelopen jaren is een Jeugd Preventie Team gerealiseerd. Van origine werd het JPT ontwikkeld in Dordrecht. Alle jongeren tot 18 jaar kunnen door de politie of een andere instelling met wie de politie samenwerkt zoals bijvoorbeeld Bureau Halt of Leerplicht, aangemeld worden bij het JPT. Na aanmelding neemt de maatschappelijk werker van jeugdzorg contact op met de jongere en de ouders. Gezamenlijk wordt dan uitgezocht hoe de ervaren problemen het best kunnen worden aangepakt. Er wordt gekeken hoe het gaat op school, thuis of op het werk en ook de vrijetijdsbesteding komt aan de orde. De hulp van het JPT duurt maximaal drie maanden. Als die tijd te kort is, of wanneer direct al blijkt dat andere hulp nodig is, dan zal het JPT doorverwijzen naar andere, meer passende, hulpverlening. Het ervaren probleem bij het JPT in Gouda is overigens dat politiemensen niet altijd weten wanneer en waarvoor zij het JPT kunnen inschakelen en zij menen dat er te weinig vanuit het JPT wordt teruggekoppeld naar de melder. Dit samenwerkingsverband wordt in Gouda echter wel als praktisch en alert ervaren. Na een melding wordt er meteen met een jongere aan de slag gegaan.

Al aangegeven is dat met de diefstalprojecten van de politie werd geprobeerd om bepaalde vormen van diefstal en jeugdcriminaliteit te bestrijden. Volgens de officiële cijfers zoals verstrekt in de Veiligheidsmonitor zouden deze projecten een daling hebben teweeg gebracht. Ook het cameratoezicht, dat deels ook vanwege autodiefstal en jeugdoverlast is ingezet, is gerealiseerd en heeft in elk geval volgens de geïnterviewden bijgedragen aan een verminderde objectieve criminaliteit onveiligheid. De overlast is desondanks gebleven.

Niet of onvoldoende gerealiseerd zijn de groepsaanpak en de schoolveiligheid. Laatstgenoemde is weliswaar in ontwikkeling, een aantal scholen heeft schoolveiligheidsplannen en sommige hebben het Keurmerk reeds aangevraagd. Maar

het is erg lastig gebleken om scholen mee te krijgen in het Keurmerk Veilige school. In de volgende hoofdstukken zullen we zien dat bij de meeste Keurmerken (wonen, uitgaan en ondernemen) het agenderen en de doelgroepen warm laten lopen voor het keurmerk significante knelpunten zijn. Het kost volgens de doelgroepen veel extra inspanning en de meerwaarde wordt niet hoog ingeschat. Verder werden sommige partijen (politie) pas in een laat stadium betrokken bij de schoolveiligheid. Dan de groepsaanpak: die is onvoldoende gerealiseerd. Genoemde redenen daarvoor zijn: te weinig actualisering en registratie van jeugdgroepen. Gouda zou bovendien geen of weinig echte shortlistwaardige (Beke-aanpak) groepen hebben. Verder zou ook de oriëntatie op de Persoonsgebonden aanpak (PGA) een verklaring zijn voor het achter blijven van een daadwerkelijke groepsaanpak. De PGA is zoals aangegeven onder andere geëffectueerd met het signaleringsoverleg. Vanwege die oriëntatie zou de focus eerder op personen liggen dan op groepen.

Ten slotte de rol van Stadstoezicht als extra ogen en oren bij de aanpak van jeugdoverlast. Er is Stadstoezicht, ook steeds meer buiten het centrumgebied en zij signaleren ook daadwerkelijk. Volgens respondenten doen zij uitstekend werk en is hun rol onmiskenbaar belangrijk. Een knelpunt is echter dat de toezichthouders niet daadwerkelijk jongeren aanspreken op hun gedrag en dat zij momenteel (nog) niet op zogeheten *hottimes* (tijdstippen waarop inzet het meest nodig) kunnen worden ingezet vanwege hun dienstroosters. Vandaar de '+/-' in het schema.

Figuur 4.1: voornaamste maatregelen, realisatie en effecten beoordeeld²⁷

	Realisatie ²⁸	Effect ²⁹	Succesfactor	Knelpunt cq uitdaging
PGA, Signaleringsoverleg	+	+/-	Gerichte aanpak	Registratieproblematiek, informatiedeling
JPT	+	+/-	Snelheid	Aanmelden en terugmelden
Diefstalprojecten politie	+	+	Gericht op locaties en delicten	Capaciteit en personele continuïteit
Groepsaanpak	-	-		Uitvoeringsproblematiek
Cameratoezicht	+	+	Afname (straat)criminaliteit	Verplaatsing
Stadstoezicht	+/-	+/-	Extra 'ogen en oren'	Aanspreken, dienstroosters
Schoolveiligheid	+	-		Scholen 'meekrijgen'

²⁷ In het onderstaande schema staan alleen de maatregelen die in de interviews werden genoemd als voornaamste maatregelen in het jeugd en veiligheidsbeleid van de periode 2005-2009.

²⁸ De mate waarin een maatregel *volgens respondenten* is gerealiseerd wordt uitgedrukt in een + ('merendeels of geheel gerealiseerd') een +/- ('slechts gedeeltelijk gerealiseerd') en een - ('niet of nauwelijks gerealiseerd')

²⁹ De mate waarin een maatregel volgens respondenten het beoogde effect heeft gehad wordt uitgedrukt in een + ('effectief'); +/- (deels effectief) en - (weinig tot niet effectief).

4.4 Balans opgemaakt: effectiviteit en doelen

In figuur 4.2 staat een overzicht van de doelstellingenanalyse op het terrein Jeugd en veiligheid. Op grond van de Veiligheidsmonitor en het (aanvullend) materiaal in dit onderzoek lijkt jeugdcriminaliteit in omvang afgenomen. Op grond van dit onderzoek kunnen we in elk geval stellen dat berovingen en auto-inbraak stevig zijn afgenomen en dat zijn beide typische jeugddelicten als we kijken naar de gemiddelde leeftijd van de daders (zie vorige hoofdstuk) en wat politiemensen over die delicten melden. Die daling is deels te danken aan een combinatie van politieoptreden en gemeentelijk cameratoezicht. Ook is het gelukt om 50 jongeren op een traject te zetten. Daarbij speelden de signaleringsoverleggen een rol. Volgens de Veiligheidsmonitor 2008 (p.14) waren er in 2007 ongeveer vijfhonderd jongeren in de signaleringsoverleggen besproken. Ten aanzien van ongeveer 220 jongeren was eenmalige bespreking voldoende. Voor 65 jongeren heeft doorverwijzing naar hulpinstanties plaatsgevonden. In 2007 zaten er in totaal 120 jongeren in een intensief begeleidingstraject. In het Justitieel casusoverleg werden de minderjarige veelplegers besproken, voor Gouda stonden er 30 op de lijst. Het Lokaal casusoverleg richt zich op meerderjarige veelplegers met 36 personen op de lijst.

Vermoedelijk is het ook gelukt om de overlast goed in beeld te brengen en te houden, het schadebedrag aan scholen is verminderd en een aantal scholen heeft een schoolveiligheidsplan. Nog niet alle scholen hebben het Keurmerk Veilige School. Zoals gezegd is het moeilijk om scholen te motiveren tot een keurmerk: het kost tijd en de meerwaarde is hen niet altijd duidelijk.

Bij jeugdoverlast doet zich het verschijnsel voor dat interviews (subjectief) uitwijzen dat de overlast onveranderd zou zijn door de jaren heen terwijl de Veiligheidsmonitor en onze gegevens wijzen op een daling van de geregistreerde jeugdoverlast (objectief). Overigens noemen bewoners ook in gemeentelijke onderzoeken jeugdoverlast een van de meest voorkomende buurtproblemen, naast hondenpoep en zwerfvuil. Er is volgens respondenten in dit onderzoek zelfs sprake van een nieuw type overlast. De 'nieuwe' overlast bestaat uit hinderlijk gedrag dat niet per definitie strafbaar is en daarom maar lastig kan worden bestreden. Opvoeden en aanspreken zijn dan welhaast de enige opties. Vooral die elementen zijn met Oosterwei nadrukkelijker onderdeel geworden van het beleid.

Gerealiseerde, maatregelen in de recente achterliggende periode zijn onder meer het signaleringsoverleg, JPT, het cameratoezicht en de gerichte diefstalprojecten van de politie. Met name de gerichtheid (op personen, delicten en locaties) van die maatregelen vergroot de kans op succes. Vroegtijdige signalering en persoonsgerichte aanpak hebben op stadsniveau vooralsnog niet geleid tot vermindering van het gevoel van overlast van jeugd in de wijken (Veiligheidsmonitor, p. 19).

Aan te pakken knelpunten zijn onder andere de al genoemde registratieproblematiek. Die problematiek verdient aandacht met een beleid dat erop gericht is om jongeren juist, ook via persoonsregisters, uit de anonimiteit te halen en te houden. In het algemeen is een knelpunt de zogeheten beleidsaccumulatie: nieuwe initiatieven introduceren zonder de reeds bestaande maatregelen op hun merites te beoordelen en verder (door) te ontwikkelen. Ook kan nog meer gebruik worden gemaakt van bestaande expertise en goede praktijken uit het recente Goudse beleidsverleden.

Figuur 4.2: doelstellingenanalyse

<i>Wat zegt onderzoeksmateriaal over de doelstellingen?</i>	<i>Veiligheidsmonitor³⁰</i>	<i>(Aanvullend) materiaal dit onderzoek³¹</i>
1. De criminaliteit gepleegd door jeugdigen is in 2009 ten opzichte van 2003 met 20% verminderd	Gehaald: tabel p 17 Veiligheidsmonitor 2009	Wijst in zelfde richting. Auto-inbraak en beroving tussen 2005 en 2008 sterk afgenomen. Dat zijn twee typische jeugddelicten (zie hst 3)
2. De overlast in de wijken veroorzaakt door jeugdigen is verminderd	Subjectief: niet gehaald: Volgens bewonersenquête onveranderd Objectief: gehaald: Volgens cijfers politie afgenomen	Subjectief: niet gehaald: Volgens Interviews onveranderd Objectief: gehaald: Volgens cijfers politie met 11 procent afgenomen
3. In 2007 is het aantal incidenten, veroorzaakt door jeugdigen, in 4 wijken (Binnenstad, Gouda-Oost, Korte Akkeren en Achterwillens) met 20% afgenomen ten opzichte van 2003	Niet gehaald. Alleen in de Binnenstad was een daling; (Veiligheidsmonitor, 2008; p. 13)	Valt niet helemaal samen met analyseperiode dit onderzoek. Wat we wel kunnen zeggen (zie hoofdstuk drie) is het volgende: de hotspot-topdrie voor jeugdoverlast gedurende de onderzoeksperiode (2005-2008) op basis van incidenten was Korte Akkeren, de Molenbuurt in Goverwelle en het gebied rond de Verzetslaans en de Vrijheidslaan in Oosterwei. Om precies te zijn is de overlast in Korte Akkeren afgenomen, ondanks de nummer een positie. De overlastproblematiek in de Molenbuurt lijkt te zijn teruggekeerd na relatieve rust in 2006 en 2007. In Oosterwei is het aantal incidenten met jeugdoverlast de afgelopen jaren enigszins toegenomen.
4. In 2007 zijn er voor 50 jongeren trajecten gestart	Gehaald, (Veiligheidsmonitor 2008 p. 14.)	Gehaald, conclusie op basis interviews gemeente. Mede via signaleringsoverleggen
5. Uiterlijk in 2009 is 80% van alle overlast plekken continu in Beeld	Vermoedelijk gehaald. Uitvoering lag in 2007 volgens	Onduidelijk De overlast is goed in beeld, wat minder geldt voor specifieke

³⁰ Het betreft de Veiligheidsmonitor 2009, tenzij anders vermeld.

³¹ In de onderzoeksopdracht werd niet gevraagd om aanvullend kwantitatief onderzoek. De doelstellingenanalyse is daarom gericht op secundaire analyse van de Veiligheidsmonitor en (aanvullende) gegevens op basis van ons onderzoeksmateriaal.

	Veiligheidsmonitor 2008 op schema; In Veiligheidsmonitor 2009 staan geen aanvullende opmerkingen tav deze doelstelling	overlastgroepen. De gegevens worden niet periodiek geactualiseerd.
6. Het schadebedrag aan de scholen door vernielingen is in 2009 t.o.v. 2003 met 40% afgenomen	Vermoedelijk gehaald. Uitvoering lag in 2008 op schema.	Niet aanvullend onderzocht, geen aanvullend materiaal
7. Alle scholen hebben het Keurmerk Goudse Veilige School in 2009	Niet gehaald. Uitvoering lag in 2007 volgens Veiligheidsmonitor 2008 op schema; In Veiligheidsmonitor 2009 staan geen aanvullende opmerkingen tav deze doelstelling	Niet gehaald Er zijn knelpunten met het 'meekrijgen' van de scholen.

5 Veilige woon- en leefomgeving

5.1 Deelconclusies

1. Er is een belangrijke vermenging tussen de jeugdproblematiek en de veiligheidsknelpunten op het terrein van de veilige woon- en leefomgeving. Jongeren, met name groepen jongeren, zijn bepalend voor het veiligheidsgevoel, ongeacht of die jongeren daadwerkelijk wat doen of niet. De veilige woon- en leefomgeving wordt vooral bepaald door de aanwezigheid van (groepen) jongeren.
2. Het is gelukt om bewoners te activeren; zo blijkt uit de deelname van actieve bewoners aan de bewoners-wijkteams en de (Marokkaanse) Doetank. De rol, functie en verantwoordelijkheid van de wijkteams is echter onvoldoende afgebakend. De representativiteit van de wijkteams en de Doetank is een aandachtspunt, maar hoeft geen probleem te zijn bij een goede afbakening van de rol en functie.
3. Er is onduidelijkheid over de veiligheidsrapportages op wijkniveau in het kader van de Nieuwe Wijkaanpak en de wijkanalyses. De kans is aanwezig dat dit leidt tot nog meer onderzoek en bureaucratie (afwegingsprocessen) en een pragmatische benadering van concrete veiligheidsknelpunten in de weg staat. In dat kader: woningbouwcorporaties worden door professionals gezien als praktische probleemoplossers, waar de gemeente teveel aandacht zou besteden aan beleid en te weinig aan daadwerkelijke uitvoering.
4. Het Keurmerk Veilig Wonen gaat gepaard met invoeringsproblematiek. Voor de gemeente kost het erg veel energie om het keurmerk op de agenda te houden bij zowel de woningbouwcorporaties (bv bij de renovaties), particulieren als projectontwikkelaars in het geval van de (spaarzame) Goudse nieuwbouw. Het Keurmerk is een middel en geen doel.
5. Een aantal, maar niet alle, doelstellingen zijn volgens de Veiligheidsmonitor en dit onderzoek gehaald (figuur 5.2). De doelstelling tav het verlagen van het onveiligheidsgevoel is bijvoorbeeld niet gehaald, ondanks alle inspanningen. De onveiligheidsgevoelens zijn deels ingegeven door de prominent aanwezige jeugdproblematiek.
6. Het veiligheidsbeleid was op het terrein van de leefomgeving sterk gericht op participatie van bewoners (oa in de Wijkaanpak en de Doetank). Vooral daar lijken doelen gehaald. Er zijn volop burgerinitiatieven op veiligheidsgebied en deels zijn de activiteiten nog altijd gericht op de Goudse Stadsregels.
7. De politie en de woningcorporaties vinden het wenselijk dat bij het toekomstige beleid de aanpak van hennep een nadrukkelijker onderdeel wordt. De bestuurlijke mogelijkheden zijn volgens hen op dat punt nog onderbenut. De afwezigheid van een betekenisvolle en structurele bestuurlijke component bij de aanpak van hennep wordt daarom als een knelpunt beschouwd in het huidige integrale veiligheidsbeleid.

5.2 Uitvoering: vermenging met jeugdproblematiek

- Onveiligheidsgevoel en vermenging met jeugdproblematiek
- Bewonersparticipatie en Nieuwe Wijkaanpak
- Toezicht: camera's en Stadstoezicht
- Stationsgebied
- Fysieke aanpassingen en Keurmerk Veilig Wonen

Onveiligheidsgevoel en vermenging met jeugdproblematiek

Het onveiligheidsgevoel in Gouda is nog steeds hoog, als we dat vergelijken met landelijke cijfers en met andere gemeenten van een vergelijkbare omvang (zie hoofdstuk drie). Tussen de dertig en veertig procent van de Gouwenaars voelt zich nog steeds onveilig, gevoed door gevoelens van angst (om zelf slachtoffer te worden) en onrust (over misdaad en overlast). Het onveiligheidsgevoel uit zich ook in de terughoudendheid en

zelfs ronduit angst om feiten bij de politie te melden of aan te geven. Bewoners en ook ondernemers geven desgevraagd aan dat het niet doorgegeven ook te maken heeft met teleurstelling. Zij hebben het idee dat er toch niets wordt gedaan met de meldingen en aangiften. In een aantal gevallen leidde dat tot verhuisbewegingen, ook bij ondernemers.

Het lijkt erop dat de subjectieve onveiligheid niet parallel loopt met de op punten veranderde en afgenomen veel voorkomende criminaliteit in Gouda. Een zelfde verschijnsel zagen wij eerder in Rotterdam-Centrum bij een COT-onderzoek naar jeugdoverlast (Van der Torre e.a. 2009). Ook in Gouda zeggen de objectieve cijfers niet alles over de problematiek, toch zeker niet over hoe de onveiligheid wordt beleefd en gevoeld. Opvallend is dat de onveiligheidsgevoelens deels worden beïnvloed door de jeugdproblematiek. In een aantal wijken zijn 'groepen jongeren op straat' een door bewoners genoemde oorzaak in veiligheidsonderzoeken voor het onveiligheidsgevoel. De meeste inwoners geven volgens de Veiligheidsmonitor 2009 (p.19) nog steeds aan dat overlast door jongeren en vernielingen in de buurt vaak (15% tot 20%) of soms (55% tot 65%) voorkomen. Aan de maatregelen en het beleid op het terrein van de veilige woonomgeving valt eveneens op dat er een betekenisvolle overlap is tussen dit beleidsterrein en dat van jeugd en veiligheid.

Dat objectieve en subjectieve onveiligheid zich in de regel los van elkaar ontwikkelen in de tijd, is een bekend criminologisch fenomeen (Van der Veen, 2006). Als objectieve criminaliteit het probleem is, dan zijn daar vaak concrete (politie)strategieën voor; denk aan een project tegen autokraak. Als subjectieve onveiligheid de issue gaat worden in Gouda, betekent dit dat veel (meer) aandacht nodig zal zijn voor het communiceren van veiligheid. De Pilot Burgernet³² kan een rol spelen bij het positief beïnvloeden van het veiligheidsgevoel evenals de wijze waarop over incidenten wordt gecommuniceerd door gemeentevorlichters of bestuurders. Burgers invloed geven op hun directe leefomgeving helpt om het veiligheidsgevoel te vergroten. In Gouda wordt deels om die reden al jaren ingezet op de Actieve Wijkaanpak met wijkteams waarin bewoners per wijk zitting hebben.

Bewonersparticipatie en Nieuwe Wijkaanpak

De instelling van de wijkteams in de jaren negentig had zeker niet uitsluitend van doen met veiligheidsbeleid, maar veiligheid is wel een cruciaal onderwerp in zowel de bestaande Actieve Wijkaanpak als de Nieuwe Wijkaanpak. In de Nieuwe Wijkaanpak worden tegenwoordig per wijk analyses gemaakt om te zien waar de knelpunten voor die bewuste wijk zijn. Dat kunnen ook veiligheidsknelpunten zijn³³. De wijkteams hebben vervolgens invloed op de prioriteitsstelling bij de aanpak. Een andere indicatie voor het nadrukkelijke raakvlak van de wijkaanpak met het veiligheidsbeleid is de interne organisatiediscussie bij de gemeente. De ondersteuning van de wijkteams valt nu onder de afdeling Wijkaanpak. Maar de afdeling Recht en Veiligheid heeft de afgelopen jaren wel nadrukkelijker invloed gekregen op de wijkaanpak en de wijkontwikkeling, wat zich ook uit in de al genoemde wijkanalyses. Een andere indicator voor de vermenging van het veiligheidsdossier met de wijkaanpak is het motief van de wijkteamleden. Veel van de, soms al jarenlange in wijkteams actieve bewoners, noemen onveiligheid en jeugdproblematiek als de voornaamste reden om zitting te nemen in de wijkteams. Al eerder gaven we aan dat gemeentebestuurders graag aanpassingen zouden zien van de gemeentelijke organisatie om het veiligheidsbeleid minder 'verbrossend' over diverse afdelingen te laten zijn.

³² Burgernet is een samenwerkingsverband tussen burgers, gemeente en politie om de veiligheid in de woon- en werkomgeving te bevorderen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een telefonisch netwerk van inwoners en medewerkers van bedrijven uit de gemeente. De centralist van de meldkamer van de politie start, na een melding van bijvoorbeeld een inbraak of een vermist kind, een Burgernetactie op. Dit gebeurt op basis van een goed signalement (www.burgernet.nl). Burgernet heeft ook als doel het bevorderen van het veiligheidsgevoel.

³³ Dat staat los van de Veiligheidsmonitor op wijkniveau. Die is bovendien uitsluitend gericht op veiligheid.

De wijkteams zien op het terrein van de veilige woonomgeving vooral een taak weggelegd op het vlak van signalen waarnemen en doorgegeven aan de gemeente en politie. Zij zien voor zichzelf een dilemma: om signalen over te brengen en kritisch te blijven meedenken met de gemeente is het nodig om niet al te betrokken te raken bij gemeentelijke besluitvorming en prioriteitsstelling. Verder voelen de bewoners van de wijkteams zich weliswaar serieus genomen door de gemeente, maar zijn zij *de facto* geen gelijkwaardige partner. Dat kan en hoeft wat hen betreft ook niet. Toch mag dat volgens hen geen belemmering zijn om de gemeente te adviseren over, tevens, onveiligheid. Signalen worden soms ook doorgezet door bijvoorbeeld zelf een enquête onder bewoners te organiseren of af en toe eens wat stevige mails te sturen als de situatie in de wijk uit de hand dreigt te lopen. Een knelpunt is dan wel weer dat dit vermogen tot bureaucratische competentie en opvoeren van de druk niet gelijk over de wijkteams en de wijkteamleden verdeeld is. De wijkteams willen niet dat participatie betekent: gelijk heeft degene die het hardste roept en beschikt over de meeste bureaucratische competenties.

Participatie is een nadrukkelijk onderdeel van het veiligheidsbeleid. De participatie wordt daadwerkelijk gerealiseerd, men voelt zich over het algemeen serieus genomen. Daarop wijst volgens de bewoners ook de betrokkenheid van de wijkagenten bij de wijkteams. *De wijkagenten zijn geregeld te vinden bij de vergaderingen en zij kunnen (daarmee) op een groot draagvlak rekenen van de wijkteamleden.* Met de incidenten in Oosterwei is ook een Doetank in het leven geroepen van Marokkaans-Goudse bewoners. De Doetank is net als de wijkteams bedoeld als participatie-instrument. Signalen en adviezen worden doorgezet naar de gemeente en de gemeente benut de Doetank, net als de wijkteams, om ideeën ‘in de week te leggen’ en reacties te vragen. Opvallend is echter wel dat de participatie daarmee uiting geeft aan de kloof tussen Marokkaanse en autochtone Gouwenaars. In de Doetank zitten uitsluitend Marokkaanse bewoners en in de wijkteams op een enkeling na uitsluitend autochtone bewoners. De lage participatie van Marokkanen in de wijkteams heeft volgens de leden van de Marokkaanse Doetank niet zozeer te maken met de Nederlandse vergadercultuur die niet zou aansluiten bij de Marokkaanse bewoners. Desgevraagd geven zij aan dat de meeste Marokkanen niet ter verantwoording willen worden geroepen in de wijkteams voor de activiteiten van een problematische groep jongeren. Zij willen niet als gezant worden gezien van de (volgens hen niet bestaande) Marokkaanse gemeenschap.

Zowel de wijkteams als de Doetank kunnen voorbeelden noemen van adviezen en signalen die door de gemeente zijn opgepikt. Ook de in hoofdstuk twee genoemde gemeentelijke Veiligheidsdag die ook bedoeld is voor wijkteams, kan rekenen op goedkeuring. Met dat alles is volgens zowel de Marokkaanse als de autochtone bewoners wel duidelijk dat zij serieus worden genomen, hoewel zij zich beklagen over de voortslepende veiligheidsproblematiek in sommige wijken. Zowel de Doetank als de wijkteams zijn zich bewust van hun beperkte representativiteit. De Doetank ziet zich als een verzameling bekende en actieve Marokkaanse Gouwenaars, maar geeft aan dat spreken namens de Marokkaanse gemeenschap niet kan. Eenvoudigweg omdat de Marokkaanse gemeenschap niet bestaat. Het is een conglomeraat van familie- en stamverbanden. Ook de wijkteams zijn zich bewust van hun beperkte representativiteit en zijn daarom steeds op zoek naar draagvlak onder de andere wijkbewoners, bijvoorbeeld met de eigen wijkonderzoeken en wijkavonden. Naast de wijkteams en de Doetank bestaan op buurtniveau ook nog klankbordgroepen met bewoners. Verder zijn er buurtbewoners die deelnemen aan een project buurtpreventie. Die klankborden en buurtpreventieteams, hebben een rol die deels overlapt met die van de wijkteams. De overlap zou volgens de wijkteamleden nog eens kunnen worden bekeken, maar hoeft op zichzelf geen probleem te zijn.

Toezicht: camera's en Stadstoezicht

Op het beleidsterrein van de veilige leefomgeving worden deels ook toezichtinstrumenten ingezet die ook op andere beleidsterreinen worden gebruikt. Denk aan de camera's en het Stadstoezicht. In het vorige hoofdstuk gaven wij reeds aan dat het cameratoezicht (heel lokaal) helpt bij de criminaliteitsbestrijding, maar dat verplaatsing inherent is aan cameratoezicht. De camera's zorgen in elk geval voor een gedragsreactie op de oude hotspots, onder andere aan de Prins Hendrikstraat in de wijk Korte Akkeren, waar in het verleden geregeld incidenten met jeugd voorkwamen. In geval van overlasthotspots werd af en toe ook gebruik gemaakt van mobiele camera's, onder andere in Korte Akkeren en in Oosterwei. De afdeling Stadstoezicht verzorgt zowel het cameratoezicht als het extra toezicht (en handhaving) door eigen bijzondere opsporingsambtenaren. De werkzaamheden door de toezichthouders en de camera's liggen in het verlengde van elkaar. Met beide instrumenten worden onveilige situaties waargenomen die, indien nodig, worden doorgezet naar de politie. Verder reageren de toezichthouders (net als de politie) op meldingen vanuit de cameracontrolekamer. Knelpunt bij deze in het oog springende ontwikkeling in het veiligheidsbeleid is dat de dienst Stadstoezicht lange tijd maar op bepaalde tijdstippen en bepaalde locaties kon worden ingezet. Genoemd werd al de wens om de toezichthouders op meer locaties (buiten de binnenstad) en op meerdere tijdstippen te kunnen inzetten. In sommige steden, denk aan Rotterdam, is het cameratoezicht bij de politie georganiseerd, in Gouda bij de gemeente. De interviews leverden geen signalen op die erop wijzen dat het 'wegzetten' van het cameratoezicht bij de gemeente tot significante knelpunten heeft geleid.

Stationsgebied

Een succes op het gebied van de woon- en leefomgeving is de aanpak van het stationsgebied. Daar heeft toezicht door de politie, Stadstoezicht, het ophangen van camera's en enkele (andere) fysieke aanpassingen geleid tot een sterk verminderde veiligheidsproblematiek.

Er wordt nog maar weinig rondgehangen op en rond het station en reizigers worden veel minder lastig gevallen en voelen zich minder onveilig dan voorheen. Toen werden geregeld voorbijgangers en reizigers lastiggevallend door, vooral, groepen jongeren die bekend waren bij politie en justitie (Bervoets, 2006). Ondanks de activiteiten blijft het station een aandachtspunt (Zie hoofdstuk 3 waarin het stationsgebied wordt genoemd als hotspot ten aanzien van bedreigingen).

Fysieke aanpassingen en Keurmerk Veilig Wonen

In het teken van de veilige woonomgeving worden in Gouda ook wel fysieke maatregelen gepleegd: onderhoud, snoeien van bosschages, extra verlichting en het daarmee zoveel mogelijk wegwerken van de in de volksmond zo genoemde 'enge plekken'. Daarbij blijkt dat de gemeente niet alleen regisseur is van veiligheidsbeleid maar ook uitvoerder, samen – en dat in toenemende mate – met woningbouwcorporaties.

In het recente verleden hebben de woningbouwcorporaties in overleg met de gemeente een deel van hun woningbestand gerenoveerd. Dat gebeurde onder andere in de wijk Korte Akkeren. Gouda Oost staat momenteel aan de vooravond van grondige renovatie en sloop. Een knelpunt op het terrein van de fysieke aanpassingen is dat sommige interviewpartners aangeven dat de gemeentelijke diensten soms lang op zich laten wachten wanneer de in de wijk onderhoud nodig is, bijvoorbeeld het snoeien of verwijderen van bosschages, het vervangen of aanpassen van verlichting.

De ervaring is dat de twee Goudse corporaties overwegend veel sneller zijn met reageren op dit type verzoeken. Een ander (mogelijk) knelpunt is de leegstand die gepaard zal gaan met de renovatie en sloop in Gouda Oost. Leegstand kan fysieke gelegenheid bieden aan overlastplegers en criminelen (Bervoets, 2009).

Een ander knelpunt bij de fysieke aanpak van onveiligheid is het Politiekeurmerk Veilig Wonen (PKvW). De gemeente geeft aan dat het voor haar teveel 'trekken en sleuren is' om het keurmerk op de agenda te houden bij zowel de woningbouwcorporaties (bv bij de renovaties), particulieren als projectontwikkelaars in het geval van de (spaarzame) Goudse nieuwbouw.

In Nederlandse Vinexwijken wordt nieuwbouw in de regel opgeleverd conform het keurmerk Veilig Wonen. In Gouda lukt het niet om ook de nieuwbouw 'keurmerkproof' op te leveren. Dat zou wel kunnen worden opgenomen in de plaatselijke bouwverordening. Maar ook bij bestaande bouw ziet de gemeente geen rol meer om met het steeds maar onder de aandacht brengen te waken over het keurmerk.

5.3 Maatregelen: realisatie, effect, knelpunten en successen Op grond van het voorgaande komen we tot het volgende overzicht:

Figuur 5.2: voornaamste maatregelen, realisatie en effecten beoordeeld³⁴

	Realisatie ³⁵	Effect ³⁶	Succesfactor	Knelpunt cq uitdaging
Wijkteams	+	+	Betrokkenheid	Draagvlak, rol wijkteams, samenstelling
Doetank	+	+	Betrokkenheid	Rol en spreekbuisfunctie
Stadstoezicht (zie vorig hoofdstuk vwb motivatie oordeel)	+/-	+/-	Extra 'ogen en oren'	Aanspreken, dienstroosters
Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKvW)	-	-		Agenderen bij corporaties, projectontwikkelaars en particulieren
Nieuwe Wijkaanpak m.n. Wijkanalyses, veiligheidsmonitor op wijkniveau	+	Uitkomst nog onduidelijk	Betrokkenheid bewoners	Nog geen zicht op effecten, reageren op problemen
Project stationsgebied	+	+	Integraliteit op projectbasis	Continuïteit cq vasthouden
Fysieke aanpak van de aandachtswijken	+	+	Corporaties actief	Corporaties soms sneller dan gemeente

³⁴ In het onderstaande schema staan alleen de maatregelen die in de interviews werden genoemd als voornaamste maatregelen in het beleid ten aanzien van woonomgeving en leefbaarheid in de periode 2005-2009.

³⁵ De mate waarin een maatregel *volgens respondenten* is gerealiseerd wordt uitgedrukt in een + ('merendeels of geheel gerealiseerd') een +/- ('slechts gedeeltelijk gerealiseerd') en een - ('niet of nauwelijks gerealiseerd')

³⁶ De mate waarin een maatregel volgens respondenten het beoogde effect heeft gehad wordt uitgedrukt in een + ('effectief'); +/- (deels effectief) en - (weinig tot niet effectief).

5.4 Balans opgemaakt: effectiviteit en doelen

Volgens de Veiligheidsmonitor 2009 en de door ons bestudeerde politiestatistieken is Gouda in het algemeen meetbaar veiliger geworden. Dat is waar voor de veelvoorkomende criminaliteit (geweld is bijvoorbeeld gestegen). Niet waar is deze observatie voor het, evengoed meetbare, onveiligheidsgevoel. Tussen de dertig en de veertig procent van de Gouvenaars voelt zich nog altijd onveilig en dat is vergeleken met landelijke cijfers hoog. De onveiligheidsgevoelens zijn deels ingegeven door de prominent aanwezige jeugdproblematiek. Het veiligheidsbeleid was op het terrein van de leefomgeving sterk gericht op participatie van bewoners (oa in de Wijkaanpak en de Doetank), toezicht door camera's en gemeentelijke toezichthouders evenals de aanpak van fysieke gelegenheidsstructuren van onveiligheid. Vooral daar zijn successen geboekt (zie figuur 5.2). Er zijn volop burgerinitiatieven op veiligheidsgebied en deels zijn de activiteiten nog altijd gericht op de Goudse Stadsregels.

Wel is het nodig om de wederzijdse verwachtingen van gemeente en wijkteams nog eens goed tegen het licht te houden³⁷ en - vooral - na te gaan hoe zinvol het is om als gemeente te blijven 'sleuren en trekken' aan het keurmerk Veilig Wonen.

Bij het toekomstige beleid zou wat de politie betreft ook de aanpak van hennepsteelt een nadrukkelijker onderdeel moeten zijn. Op dit moment wordt de aanpak van hennepsteelt in woningen vooral aangepakt door afspraken tussen politie en woningcorporaties. Op dat onderdeel signaleren noch de politie, noch de corporaties, grote knelpunten. Wel zou de politie graag ook de gemeente aan tafel hebben, vooral daar waar het gaat om het uit kunnen oefenen van bestuurlijke dwang en toepassing van het bestuursrecht. Met de corporaties is al wel geregeld een samengaan van een strafrechtelijke en een civielrechtelijke benadering op basis van het eigendomsrecht van de corporaties. De afwezigheid van een betekenisvolle en structurele bestuurlijke component bij de aanpak van hennep wordt daarom als een knelpunt beschouwd in het huidige integrale veiligheidsbeleid. De gemeente geeft echter aan dat zij zijdelings al meewerkt aan de bestrijding van hennepsteelt. De teelt vindt meer dan eens plaats in illegaal onderverhuurde (corporatie)woningen. De corporaties werken dan samen met de gemeente, politie en Belastingdienst. Er worden geregeld controles gehouden bij verdachte woningen, waarbij mogelijk sprake is van illegale onderverhuur.

³⁷ Dat traject is reeds in gang gezet. Zie ook de gemeentelijke notitie *Ruimte geven om Verantwoordelijkheid te nemen* van 21 mei 2008.

Figuur 5.2 doelstellingenanalyse

<i>Wat zegt onderzoeksmateriaal over de doelstellingen?</i>	<i>Veiligheidsmonitor³⁸</i>	<i>(Aanvullend) materiaal dit onderzoek³⁹</i>
a. Meetbaar veiliger:		
1. Het aantal bij de politie geregistreerde incidenten per 1000 inwoners is in 2009 t.o.v. 2003 met 20% teruggedrongen	Gehaald (p.10 Veiligheidsmonitor 2009 geeft aan dat in 2008 de doelstelling reeds werd gehaald)	Wij bekeken in dit onderzoek (hoofdstuk drie) een groot aantal incidentcodes uit het bedrijfsprocessensysteem van de politie (zie bijlage met de exacte codes). De door de politie geregistreerde incidenten zijn tussen 2005 en 2008 over de hele linie met ongeveer dertig procent afgenomen.
2. In de woonomgeving met een gebiedsgerichte aanpak is de criminaliteit in 2009 t.o.v. 2003 met 30% teruggedrongen	Deels gehaald (p.11 Veiligheidsmonitor 2009). Alleen in Gouda Oost niet.	Niet aanvullend onderzocht, geen aanvullend materiaal
3. extra in 2007: zijn geweld, woninginbraken en auto-inbraken in de Binnenstad, Gouda-Oost en Korte Akkeren met 20% afgenomen ten opzichte van 2003	De Veiligheidsmonitor 2008 merkt op: Doelstelling geweld nergens gehaald Doelstelling woninginbraak Binnenstad en Korte Akkeren gehaald Doelstelling auto-inbraak overal gehaald	Niet aanvullend onderzocht, geen aanvullend materiaal
4. Het aantal afgegeven certificaten PKVW is in 2009 ten opzichte van 2003 verdrievoudigd	(Nog) niet gehaald Bij 2.850 certificaten in 2009 is de doelstelling behaald. T/m eind 2008 zijn er bijna 2.200 uitgegeven.	Niet gehaald Interviews wijzen op achterstand vanwege probleem om PKVW te agenderen bij projectontwikkelaars en woningbouwcorporaties
b. Voelbaar Veiliger:		
5. In 2009 is het percentage Gouvenaars dat zich wel eens onveilig voelt teruggedrongen tot 30%	Niet gehaald (Veiligheidsmonitor 2009, p. 12)	Niet aanvullend onderzocht, geen aanvullend materiaal

³⁸ Het betreft de Veiligheidsmonitor 2009, tenzij anders vermeld.

³⁹ In de onderzoeksopdracht werd niet gevraagd om aanvullend kwantitatief onderzoek. De doelstellingenanalyse is daarom gericht op secundaire analyse van de Veiligheidsmonitor en (aanvullende) gegevens op basis van ons onderzoeksmateriaal.

<p>6. Burgerinitiatieven ten aanzien van veiligheid nemen toe</p>	<p>Gehaald, pagina 13 Veiligheidsmonitor</p>	<p>Of de initiatieven toenemen is onduidelijk. Wel kan Gouda rekenen op een redelijk vaste groep buurtactivisten oa in de wijkteams, Doetank en de buurtpreventieteams.</p>
<p>7. Er is een stedelijk netwerk van burgerinitiatieven en professionele partners</p>	<p>Gehaald, er wordt onder andere verwezen naar Buurtpreventie het experiment met Burgernet</p>	<p>Zie vorige opmerking</p>
<p>8. Een aantal activiteiten is geïnspireerd op stadsregels</p>	<p>Gehaald. Volgens de Veiligheidsmonitor 2009 zijn oa de scholierendebatten en het Programma Gouda Ontmoet genoemd als activiteiten waarbij de stadsregels inspiratiebron zijn.</p>	<p>Gehaald. In de interviews werd gesproken over de scholierendebatten</p>

6 Bedrijvigheid en veiligheid

6.1 Deelconclusies

1. Evenals het Kenmerk Veilig Wonen kost het onder de aandacht brengen van het Keurmerk Veilig Ondernemen de gemeente erg veel energie. Die energie zou in andere veiligheidsitems kunnen worden gestoken, ware het niet dat met het KVO meer gezamenlijkheid wordt ervaren in de aanpak van onveiligheid in winkelgebieden en bedrijventerreinen. Ook hier geldt dat een keurmerk een middel is en niet als te bereiken doel moet worden gezien.
2. De Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan maakt deel uit van een breder veiligheidsbeleid rond uitgaan en uitgaansgeweld. Hoewel een blijvend aandachtspunt, is uitgaansproblematiek in Gouda geen prominent veiligheidsknelpunt. Wellicht ook omdat er de afgelopen – ongeveer – tien jaar veel in is geïnvesteerd door de veiligheidspartners (waaronder) de ondernemers zelf.
3. Gouda ligt op een logistiek strategisch punt en is daarmee interessant voor bepaalde bedrijven. Een aandachtspunt voor de gemeente is en blijft te voorzien in een aantrekkelijk vestigingsklimaat en voorkomen dat het veiligheidsimago van Gouda een barrière is of wordt voor het aantrekken van (nieuwe) bedrijvigheid.
4. Er wordt nog geen of weinig gebruik gemaakt van de extra mogelijkheden die de gemeente heeft om onveiligheid in te dammen in het Goudse bedrijfsleven; denk aan een BIBOB-aanpak van vergunningplichtige bedrijven en het eventueel invoeren van een collectieve winkelontzegging.
5. Doelen: een aantal doelen is gehaald (figuur 6.2). Ondanks het 'keurmerkenprobleem' is het Keurmerk veilig Ondernemen uitgebreid naar winkelgebieden: de binnenstad en winkelcentrum Bloemendaal. Het is (nog) niet gelukt om het keurmerk in te voeren op minimaal twee bedrijventerreinen. Wel is de Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan van toepassing en zijn volgens de Veiligheidsmonitor 2008 de incidenten afgenomen in het uitgaansgebied. Het gevoel van veiligheid in het uitgaansgebied laat desalniettemin sinds 2005 nog geen significante verbeteringen zien.

6.2 Uitvoering: keurmerken

- Keurmerken Veilig Ondernemen
- Meer gezamenlijkheid
- Vestigingsklimaat
- Uitgaansgeweld en Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan
- Aanvullingen op het beleid: Bibob en een winkelverbod

Volgens ondernemers is de Goudse binnenstad veiliger geworden en is de onveiligheid in de buurten en wijken daarbuiten toegenomen. Het betreft daarbij met name de jeugdoverlast in de winkelcentra buiten de binnenstad. In de binnenstad is de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in veiligheidsmaatregelen: naast het cameratoezicht is er ook extra toezicht (naast politie ook door jongerenwerkers en Stadstoezicht tijdens grote evenementen en de Goudse kermis). De tijden van weleer waarbij af en toe grote groepen jongeren met elkaar op de vuist gingen, bekend zijn de ruzies tussen Goudse autochtonen, Marokkaanse en Molukse jongeren, lijken een ver verleden.

Op het deelterrein bedrijvigheid en veiligheid kan een grof onderscheid worden gemaakt tussen integraal beleid dat is gericht op bedrijven(terreinen), winkels/winkelgebied en uitgaan/horeca. Op al deze terreinen spelen keurmerken een voorname rol in het beleidsinstrumentarium. Voor bedrijven en winkels is dat het Keurmerk Veilig Ondernemen. Voor de horecaondernemers is er een op maat gesneden Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan. Met name het ambtelijk echelon van de gemeente geeft aan (te) veel energie te moeten steken in het 'trekken en sleuren' aan de keurmerken. Ondernemers

moeten zelf willen investeren in het Keurmerk, deelname kan niet worden opgelegd, maar alleen door gemeente, politie en brancheverenigingen worden aangemoedigd.

Keurmerken Veilig Ondernemen

Het is gelukt om bij een bedrijventerrein, de Goudse Poort, het keurmerk te realiseren, ondanks de genoemde knelpunten om de keurmerken onder de aandacht te brengen van ondernemers. Ook het winkelcentrum Bloemendaal en de binnenstad hebben inmiddels een KVO, inclusief een KVO-overleg⁴⁰. In het overleg zitten naast de ondernemers ook de politie, de gemeente en eventueel (in het geval van de winkeliers) nog bewoners en Stadstoezicht. De winkeliers zijn erg te spreken over zowel het uitvoerend personeel van Stadstoezicht als van de politie. Zij hebben echter het idee dat deze uitvoerende ambtenaren onvoldoende mogelijkheden hebben om hun werk effectief en daadkrachtig uit te kunnen voeren, vooral ten aanzien van de jeugdoverlast en het vandalisme. Het KVO-overleg wordt als nuttig gezien, maar liever zagen de ondernemers toch nog meer daadkracht in plaats van een maandelijks vergadering, waarin op zich in hun ogen nuttige zaken worden besproken.

Er bestaat op veiligheidsgebied overlap tussen het KVO-overleg en het zogeheten ROGO-overleg⁴¹ dat vijf keer per jaar op het stadhuis plaatsheeft tussen de gemeente en, onder anderen, de ondernemers die lid zijn van de Samenwerkende Ondernemers Gouda (S.O.G). De S.O.G is een ondernemersvereniging waarbij verhoudingsgewijs veel ondernemers zijn aangesloten en die richting de gemeente de belangen behartigt van de middenstand en de horeca. Het verschil tussen het ROGO-overleg en het KVO-overleg is wel dat ROGO als praktischer en meer actiegericht wordt ervaren. Concrete punten (niet alleen op veiligheidsgebied) worden benoemd en waar nodig en mogelijk wordt meteen actie ondernomen. Verder is het ROGO niet uitsluitend beperkt tot veiligheid. In het KVO hebben daarentegen meer partners zitting: naast ondernemers en de gemeente zittin bijvoorbeeld ook de politie, Stadstoezicht, de brandweer en de Kamer van Koophandel in het KVO-overleg. Desondanks wordt overlap ervaren door de ondernemers tussen het KVO-overleg en het ROGO.

Meer gezamenlijkheid

Vooraf de politie heeft het idee dat met het keurmerk Veilig Ondernemen veel meer gezamenlijkheid is ontstaan tussen ondernemers. Zij meent ook dat de gemeente de credits daarvoor dient te krijgen. Die bracht op een succesvolle wijze partijen bijeen. Meer dan voorheen trekken de ondernemers en winkeliers gezamenlijk op in hun activiteiten om veilig te kunnen ondernemen. De aanpak is ook geënt op landelijke normen die maken dat een Keurmerk kan worden toegekend. Het gezamenlijke belang gaat steeds meer voor het deelbelang. Vooral in de winkelcentra buiten het centrum is er geregeld jeugdoverlast en is (dus) het Keurmerk niet uitsluitend gericht op bijvoorbeeld bedrijfsinbraken, roofovervallen cq ramkraken en winkeldiefstal. Opnieuw betekent dit een overlap van een deelterrein (bedrijvigheid en veiligheid) met de jeugdproblematiek. Het KVO wordt geregeld gecombineerd met cameratoezicht, zowel het bedrijventerrein Goudse Poort als de winkelcentra. Wellicht is het cameratoezicht debet aan de door de politie en gemeente gesignaleerde lichte stijging van de incidenten op het bedrijventerrein (vgl *Veiligheidsmonitor*, 2009, p. 15 -16). Door de jaren heen is er overigens een sterke afname van de incidenten. Echter: als er scherper wordt waargenomen, omdat er extra (camera)toezicht is, dan leidt dat aanvankelijk welhaast altijd tot een tijdelijke stijging van waargenomen incidenten.

De gezamenlijkheid tussen ondernemers is volgens henzelf in de hand gewerkt door een fiscale oplossing. Vanaf januari dit jaar beschikt Gouda over een Ondernemersfonds dat wordt gedekt uit de WOZ-bijdragen van ondernemers (onroerende zaak belasting). Het fonds richt zich echter vooral op activiteiten die de sfeer in winkelgebieden bevorderen, en niet zo zeer (direct) op veiligheid; denk aan de jaarlijkse Sint Nicolaasoptocht of het

⁴⁰ In een aantal gevallen is al sprake geweest van nieuwe certificering.

⁴¹ Rogo staat voor Regulier Overleg tussen Gemeente en Ondernemersorganisaties.

aanbrengen van straatversiering. Toen het fonds nog niet bestond, betaalden sommige ondernemers mee aan de activiteiten; anderen verzuimden dat en profiteerden intussen wel van de activiteiten, die immers vaak in de publieke ruimte plaatshebben. Het bevorderen van sfeer lijkt op het eerste gezicht weinig gerelateerd aan veiligheid. Uit eerder onderzoek in de Rotterdamse binnenstad (Van der Torre e.a., 2009) weten we echter dat maatregelen in die categorie essentieel zijn om te voorkomen dat een winkelgebied gemeden gaat worden door bepaalde categorieën bezoekers vanwege angst- of onveiligheidsgevoelens.

Vestigingsklimaat

Vanuit het gemeentebestuur en de lokale politiek wordt een relatie gelegd tussen vestigingsklimaat en sociale veiligheid. De wethouder Economische Zaken zet vanuit het college nadrukkelijk in op een goed vestigingsklimaat door ook rekening te houden met veiligheid en het imago van de stad. Ondernemers en winkeliers leggen ook het verband tussen ondernemersklimaat en veiligheid, hoewel zij nog niet ervaren dat de bedrijvigheid in Gouda wezenlijk te lijden heeft onder het veiligheidsimago dat Gouda heeft, vooral waar het de jeugdproblematiek aangaat. Maar voor ondernemers buiten de stad, die minder dan de echt Goudse ondernemers op de hoogte zijn van de lokale situatie, zou dit gevaar wel op de loer kunnen liggen. Bedrijven trekken niet zozeer weg. Het is soms wel moeilijk om nieuwe bedrijven binnen de Goudse gemeentegrenzen te halen.

Uitgaansgeweld en Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan

Bijzondere aandacht op het deelterrein bedrijvigheid en veiligheid is er voor uitgaansgeweld. In de binnenstad is volgens zowel ondernemers als bewoners geregeld sprake van uitgaansgeweld, hoewel dat in hun ogen geen prominent probleem is. Het is wat hen betreft geen grote bron van onveiligheidsgevoelens. Zeker niet als uitgaansgeweld wordt vergeleken met de Goudse jeugdproblematiek in de wijken Korte Akkeren en Oosterwei. Opvallend is, dat noch de ondernemers, noch de bewoners vermenging signaleren tussen de jeugdproblematiek en uitgaansgeweld. Bij onze daderprofilering van daders van geweld, in hoofdstuk drie, trokken wij ook reeds die conclusie. Gouda nam eind jaren negentig al maatregelen om wangedrag (geweld) in het uitgaansleven tegen te gaan. In 2000 zetten enkele horecaondernemers hun handtekening onder een horeca-convenant dat er mede op gericht was om een goed deurbeleid te voeren (Polyground, 2000). Uit andere COT-onderzoeken (Bervoets e.a. 2008) weten we immers hoe inconsequent deurbeleid kan leiden tot conflicten tussen portiers en, met name, allochtone jeugd.

Weigeren aan de deur blijft ook anno 2009 een aandachtspunt. Toch is er in Gouda momenteel weinig vermenging (meer) tussen uitgaan en de (Marokkaanse) jeugdproblematiek. Sterker nog: ondernemers geven aan dat de jeugdproblematiek voor hun gevoel is verschoven van de binnenstad naar de overige wijken van Gouda en dan vooral Korte Akkeren, Oosterwei en Plaswijk (het winkelcentrum Bloemendaal). Winkeliers worden daar geconfronteerd met hangjongeren die voor hun gevoel steeds brutaler en minder aanspreekbaar worden, ondanks de betekenisvolle inzet door het jongerenwerk. De daders van uitgaansgeweld in Gouda zijn meer dan eens autochtoon en afkomstig uit de naburige, kleinere, gemeenten (zie hoofdstuk drie). Geregeld is sprake van diffuus dader- en slachtofferschap; in die zin dat een slachtoffer vaak een volgende keer weer dader is en zeer geregeld ook (volgens politiemensen) geweldsantecedenten heeft. Vaak is bij incidenten ook niet duidelijk wie nu dader was en wie het slachtoffer. Het reeds ingevoerde cameratoezicht kan goed helpen om dat preciezer te kunnen nagaan, mits het toezicht op een juiste en technische goede manier is uitgevoerd. Hoogstaande camera's (met inzoommogelijkheid) zijn het halve werk. Daarnaast is bijvoorbeeld ook extra verlichting en (eventueel) snoeien van bomen en struiken nodig om het zicht en de herkenning te bevorderen.

Sinds enige tijd is Gouda aangesloten op het nachtnet van de Nederlandse Spoorwegen. De angst was dat die maatregel nog meer uitgaanspubliek zou aantrekken met alle gevolgen van dien voor de sociale veiligheid. Het omgekeerde is echter waar: de

nachtrein voert eerder publiek weg naar bijvoorbeeld Utrecht, Rotterdam en Den Haag dan dat hij publiek aantrekt. Wel komt dat publiek in de late uren weer terug naar Gouda, maar dan zijn de (meeste) horecagelegenheden daar niet meer toegankelijk. Desondanks leidt de terugkeer van het uitgaanspubliek op de looproutes naar huis af en toe tot problemen.

In de horeca zijn door de gemeente ook maatregelen genomen ten aanzien van sluitingstijden in de APV. In principe mogen de Goudse horecagelegenheden (cafés en bars) na half twee 's nachts alleen nog mensen buitenlaten, er mag niemand meer in. Die maatregel moet voorzien in een geleidelijke leegloop van het horecagebied, om te voorkomen dat er na sluitingstijd een grote groep (dronken) uitgaanspubliek op straat staat met een verhoogde kans op ordeproblemen. De politie investeert weliswaar in extra toezicht (ook met paarden en hondengeleiders), maar de gemeente probeert de problematiek zoveel mogelijk binnen de horeca zelf op te lossen, door middel van sluitingstijden en (andere) bestuurlijke maatregelen. In een stad als Amsterdam wordt gewerkt met een afkoeluurkje en in Groningen zijn zelfs helemaal geen sluitingstijden. Het Amsterdamse afkoeluurkje is op vrijwillige basis, maar er wordt wel sterk door gemeente en politie op aangedrongen. Niet alle ondernemers werken eraan mee, vaak vanwege de omzet (de zaak moet een uur langer open blijven, terwijl er niet meer mag worden geschonken; dat betekent een duur uur voor de ondernemer). De Goudse optie is een tussenweg die volgens de veiligheidspartners goed werkbaar is. Er is een stok achter de deur met de APV en (recent) een strafpuntensysteem. Als een horecaondernemer zich niet aan de regels houdt krijgt hij strafpunten. Elk punt staat dan voor een bepaalde maatregel (bijvoorbeeld de zaak vroeger sluiten) of een boete. Deze maatregel maakt deel uit van het convenant Veilig Uitgaan.

Er bestaat ook een KVVU-overleg, op soortgelijke wijze als het KVO-overleg. Naast de ondernemers, de gemeente en de politie zijn ook de bewoners een vast onderdeel van het KVVU-overleg. De bewoners zijn afkomstig van het wijkteam Binnenstad en zijn goed te spreken over het belang dat wordt gehecht aan de bewonersdeelname. De deelnemers van het overleg zijn positief over deze gezamenlijke aanpak.

Aanvullingen op het beleid: Bibob en een winkelverbod

Winkeliers zijn over het algemeen positief over de camera's en (in de binnenstad) het anti-ramkraken systeem met paaltjes in de grond die een ramkraak moeten beletten. Ook zijn zij positief over de politiepост bij de VVV die het doen van aangiften door zowel publiek als ondernemers moet bevorderen.

Echter, meer dan op de andere beleidsvelden noemden respondenten op het terrein bedrijvigheid en veiligheid maatregelen die nog zouden kunnen worden genomen. *Er werden met andere woorden nog belangrijke leemten gezien in het beleid.*

Zo ziet vooral het Openbaar Ministerie een nadrukkelijker rol weggelegd voor de vergunningcontrole van ondernemers op basis van de Wet Bibob. Zij geeft aan dat ook in Gouda op punten in het bedrijfsleven en de horeca een verwevenheid bestaat van bovenwereld en onderwereld. Zij geeft tevens aan dat die verwevenheid in Gouda niet meer of minder is dan in andere vergelijkbare gemeenten. Wel hecht zij waarde aan een actievere rol van de gemeente bij de bestuurlijke aanpak van (georganiseerde) criminaliteit. Die aanpak zou nu nog te weinig aandacht krijgen, omdat kleine en middelgrote gemeenten vaak veel minder dan grote steden een bestuurlijke rol weggelegd zien bij zwaardere criminaliteit.

De winkeliers missen eveneens nog enkele elementen in het huidige beleid. Zij zien veel heil in een collectieve winkelontzegging zoals in bijvoorbeeld Den Haag (Wesselink e.a., 2009) en het *gericht samenscholingsverbod*. Vanaf 1 juli wordt daarmee geëxperimenteerd. Zij menen dat dit, als onderdeel van meerdere maatregelen, kan helpen bij een effectieve aanpak van onveiligheid in en rond winkelgebieden. Verder zien

zij een taak voor de gemeente en brancheorganisaties weggelegd om winkeliers en het publiek bewust(er) te maken van eenvoudige maatregelen om hun veiligheid te verhogen en de gelegenheid om criminaliteit te plegen af te laten nemen. De anti-zakkenrollerijcampagne waarden zij in dat kader positief.

6.3 Maatregelen: realisatie, effect, knelpunten en successen

In onderstaande figuur hebben we wederom de maatregelen op een rij gezet die werden genoemd in de interviews en gesprekken.

Figuur 6.1: voornaamste maatregelen, realisatie en effecten beoordeeld⁴²

	Realisatie ⁴³	Effect ⁴⁴	Succesfactor	Knelpunt cq uitdaging
Vestigingsbeleid	+	+/-	Goudse bedrijven blijven	Bedrijven 'binnen' halen moeilijk; wegtrekken winkeliers
Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO)	+/-	+/-	Ondernemers werken samen	Veel energie en aansporingen door gemeente nodig
Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan	+	+	Veel ondernemers doen mee	Veiligheid versus economie (omzet)
Sluitingsbeleid (na 1.30 alleen eruit, niet erin)	+	+	Geen uitgaanspubliek in een keer op straat	Veiligheid versus economie (omzet)
Inzet extra politietoezicht (paarden en honden politie)	+	+	Zichtbaar toezicht	Wel of niet continueren?

⁴² In het onderstaande schema staan alleen de maatregelen die in de interviews werden genoemd als voornaamste maatregelen in beleid ten aanzien van bedrijvigheid en veiligheid in de periode 2005-2009.

⁴³ De mate waarin een maatregel *volgens respondenten* is gerealiseerd wordt uitgedrukt in een + ('merendeels of geheel gerealiseerd') een +/- ('slechts gedeeltelijk gerealiseerd') en een - ('niet of nauwelijks gerealiseerd')

⁴⁴ De mate waarin een maatregel volgens respondenten het beoogde effect heeft gehad wordt uitgedrukt in een + ('effectief'); +/- (deels effectief) en - (weinig tot niet effectief).

6.4 Balans opgemaakt: effectiviteit en doelen

Ook op dit terrein is een aantal doelen gehaald. Ondanks het 'keurmerkenprobleem' is het Keurmerk veilig Ondernemen uitgebreid naar winkelgebieden: de binnenstad en winkelcentrum Bloemendaal. Het is (nog) niet gelukt om het keurmerk in te voeren op minimaal twee bedrijventerreinen. Wel is de Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan van toepassing en zijn volgens de Veiligheidsmonitor 2008 de incidenten afgenomen in het uitgaansgebied. Het gevoel van veiligheid in het uitgaansgebied laat desalniettemin sinds 2005 nog geen significante verbeteringen zien (p. 35, Veiligheidsmonitor 2009).

Van de huidige maatregelen worden alleen bij het vestigingsbeleid en het Keurmerk Veilig Ondernemen kritische vraagtekens gezet bij de effectiviteit. Het KVO heeft geleid tot meer gezamenlijkheid en extra maatregelen (bv camera's), maar de vergaderingen worden niet altijd als pragmatisch ervaren en als middel om praktische knelpunten snel op te lossen. Het ROGA-overleg kan op dat punt op meer waardering rekenen. Verder kostte het de gemeente veel energie om het KVO onder de aandacht te brengen. Van alle keurmerken is het KVO (uitgaan) nog het minst lastig gebleken om onder de aandacht te brengen. Punt is natuurlijk dat Gouda al ruim tien jaar aan actief uitgaansbeleid heeft. Op dit terrein was al een bepaalde traditie en overlegstructuur.

Het vestigingsbeleid zou om echt effectief te zijn nog meer rekening dienen houden met het feit dat Goudse bedrijven over het algemeen niet de neiging hebben om weg te trekken vanwege onveiligheid. Afgezien van de voorbeelden van de kleine winkeliers die hun zaak sluiten ten gevolge van onveiligheid en overlast. Wel zou het wellicht moeilijker kunnen worden om bedrijven naar Gouda te halen, vanwege het veiligheidsimago.

Figuur 6.2: doelstellingenanalyse

<i>Wat zegt onderzoeksmateriaal over de doelstellingen?</i>	<i>Volgens Veiligheidsmonitor⁴⁵</i>	<i>(Aanvullend) materiaal dit onderzoek⁴⁶</i>
1. Het Keurmerk Veilig Ondernemen is toegepast op minimaal twee bedrijventerreinen	(Nog) niet gehaald. Alleen de Goudse Poort heeft een KVO. Er zijn besprekingen met andere bedrijventerreinen	Idem, in interviews wordt alleen de Goudse Poort aangehaald als gebied met een KVO
2. KVO is uitgebreid naar winkelgebieden	Gehaald. In Gouda lopen twee projecten Keurmerk Veilig Ondernemen Winkelgebieden, namelijk in winkelcentrum Bloemendaal en in de Binnenstad.	Idem, over het algemeen zijn de winkeliers van de binnenstad en winkelcentrum Bloemendaal tevreden over het KVO.
3. De kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan is in Gouda van toepassing	Gehaald. In april 2008 is een nieuw Convenant Veilig Uitgaan vastgesteld voor de Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan	Gehaald. Er is daadwerkelijk een KVO, inclusief daarop toegespitste (project)organisatie.
4. De veiligheidsbeleving in winkelgebieden, overdag en koopavond, laat van 2005 tot 2009	Niet gehaald Het gevoel van (on)veiligheid overdag in het winkelcentrum in de Binnenstad van Gouda blijft	Niet aanvullend onderzocht, geen aanvullend materiaal

⁴⁵ Het betreft de Veiligheidsmonitor 2009, tenzij anders aangegeven.

⁴⁶ In de onderzoeksopdracht werd niet gevraagd om aanvullend kwantitatief onderzoek. De doelstellingenanalyse is daarom gericht op secundaire analyse van de Veiligheidsmonitor en (aanvullende) gegevens op basis van ons onderzoeksmateriaal.

een gunstige ontwikkeling zien.	zo goed als onveranderd. (Veiligheidsmonitor 2009, p. 35)	
5. Verbetering van de veiligheidsbeleving in het uitgaansgebied in de Goudse Binnenstad, voor en na middernacht	(Nog) niet gehaald. Het gevoel van onveiligheid is nog groot in het uitgaansgebied. (Veiligheidsmonitor 2009, p. 35)	Niet aanvullend onderzocht, geen aanvullend materiaal
6. Terugbrengen van het aantal incidenten van geluid, geweld, vernieling en overlast tijdens uitgaansuren met 25% ten opzichte van 2004 bij een gelijk bezoekersaantal.	Gehaald, volgens Veiligheidsmonitor 2008; p. 11)	Niet aanvullend onderzocht, geen aanvullend materiaal.
7. Het ondernemersklimaat in Gouda verbetert	Objectief: Het aantal bedrijfsinbraken en incidenten op bedrijventerreinen is gedaald. Doelstelling vanuit deze optiek gehaald	Subjectief: moeilijk te bepalen of doel is gehaald. Het ondernemersklimaat is niet slecht. Goudse bedrijven zijn niet geneigd weg te trekken, wel zou een situatie kunnen ontstaan waarbij nieuwe bedrijven terughoudend zullen zijn vanwege het veiligheidsimago van de stad

7 Fysieke veiligheid

7.1 Deelconclusies

1. De burgemeester heeft een actieve rol gespeeld bij het totstandkomen van de Veiligheidsregio Hollands Midden en heeft nog steeds een voorname rol in het bestuur van de veiligheidsregio.
2. Het veiligheidsbeleid is in Gouda vooral gericht op sociale veiligheid, hoewel fysieke veiligheid niet vergeten wordt. Een treinontsporing of een kettingbotsing op de snelweg is voldoende om de focus (voor dat moment) te verleggen naar fysieke veiligheid. Overigens is in Gouda allerminst sprake van gescheiden werelden. Denk aan het draaiboek Maatschappelijk Onrust (een soort sociaal rampenplan) dat is voortgekomen uit 'Oosterwei' in 2008.
3. Met name de bebouwingsdichtheid is cruciaal voor de fysieke veiligheid. Het betreft daarbij een blijvend aandachtspunt voor de gemeente Gouda.
4. Het valt op dat de stad geen gevaarlijke industrie heeft die bedrijven verplicht rampenplannen op te stellen.
5. Zowel de Veiligheidsmonitor als dit onderzoek wijzen op het halen van de doelen tav de risicocommunicatie en de bekendheid van risico's bij burgers met behulp van (ondermeer) de database op de provinciale website. Van een aantal doelen is het niet duidelijk of zij gerealiseerd zijn. De Veiligheidsmonitor is niet duidelijk over het peil van handhaving en de vergunningverlening. Volgens onze bronnen zijn die (nagenoeg) op orde. Met name (nog) onder invloed van de nieuwenjaarsbrand in Volendam zijn de controle en handhaving op peil.

7.2 Uitvoering: belangrijk, maar secundair

- Kritieke gebeurtenissen naast sociale veiligheid
- Totstandkoming Veiligheidsregio Hollands Midden
- Bebouwingsdichtheid, gevaarlijke stoffen
- Risicobronnen in kaart
- Milieu effect rapportages (MER's)
- Oefenen

Kritieke gebeurtenissen naast sociale veiligheid

De zogenoemde fysieke veiligheid – en in het verlengde daarvan crisisbeheersing - is een kerntaak voor elke gemeente, en dus ook voor Gouda. Dit laat onverlet dat de focus in de Kadernotitie Integrale Veiligheid 2005-2009 reeds meer lag bij sociale veiligheid: er worden tastbare targets geformuleerd ten aanzien van jongeren en de leefomgeving. In de afgelopen twee jaar is het perspectief nog meer gekanteld in de richting van sociale veiligheid. Sterker, de besluitvorming 'onder druk' in Gouda – door de burgemeester en door het gemeentelijke beleidsteam – had veel meer betrekking op een reeks met elkaar verweven geraakte incidenten rondom Marokkaanse jongens en jongemannen, dan op klassieke risico's of op crises die zich houden aan gangbare definities van het begrip crisis. Om het simpel te zeggen: gebeurtenissen op straat, de mediaberichtgeving daarover (in het bijzonder die in de Telegraaf) en de politieke aandacht daarvoor (ook in de Tweede Kamer) legden in de afgelopen jaren de meeste druk op het stadsbestuur en de (veiligheids)ambtenaren. Tegelijkertijd kan dit letterlijk morgen anders zijn, bij een overstroming of bij een andere ramp.

Dit besef bestaat ook in de ambtelijke organisatie en een deel van het ambtelijk apparaat heeft zich speciaal kunnen richten op fysieke veiligheid. Dit laat weer onverlet dat enkele meer generalistische topambtenaren, die een belangrijke rol hebben gespeeld bij de bestuurlijke advisering over de incidentenreeks met jongeren, ook een dergelijke positie zouden hebben bij een klassieke ramp. *Sterker nog: in Gouda is intussen ervaring*

opgedaan met een draaiboek Maatschappelijke Onrust: een soort 'sociaal rampenplan', waarbij de wereld van de fysieke veiligheid (crisismanagement en rampenplannen) en de sociale veiligheid samenkomen.

In het denken over, en bij de preparatie op crisis en crisisachtige gebeurtenissen, wordt niet voor niets aandacht geschonken aan de veerkracht van de crisisorganisatie en van de sleutelpersonen daarbinnen. Uitvoerders kunnen gespecialiseerd zijn in rampen of ramptypen (van overstroming tot lekkende chloortreinen), maar bestuurders en topambtenaren dienen zich te bekwamen in crisisbeheersing of kritieke besluitvorming in brede zin. Ze moeten er staan bij een grote brand of kettingbotsing, maar ook dienen ze antwoorden te formuleren op bijtende vragen van de Telegraaf, BNN, Geen Stijl of de VPRO: bestuurders hebben de journalisten en incidenten of kritische gebeurtenissen niet voor het uitzoeken.

De focus die van meet af aan, en nog meer tijdens de looptijd van de Kadernota, kwam te liggen op sociale veiligheid kleurde de opzet van dit beleidsonderzoek en daarmee ook de uitkomsten. We bedoelen hiermee dat ook wij meer aandacht schenken aan de sociale veiligheid, zoals dat ook tot uitdrukking komt in de respondenten waarmee we hebben gesproken. De veerkracht die is getoond in Gouda brengt met zich mee dat de aandacht – legitiem – voornamelijk is uitgegaan naar de grootste problemen op het gebied van overlast en criminaliteit. De bestuurders waren hooguit zo nu en dan bezig met 'effectafstanden'. Dat valt te begrijpen en te rechtvaardigen vanwege de aandacht die gespecialiseerde professionals (o.a. op stadhuis en bij de brandweer) er wel voor hebben gehad.

Totstandkoming Veiligheidsregio Hollands Midden

Het streven is om de gemeentelijke organisatie aan te passen aan de ontwikkelingen in de Veiligheidsregio Hollands Midden. De bedoeling is dat ontwikkelingen in de Veiligheidsregio worden geborgd in de eigen gemeentelijke organisatie. De burgemeester van Gouda geeft aan dat hij en zijn ambtenaren veel energie in de eigen organisatie hebben gestoken, maar zeker ook in de ontwikkeling van de veiligheidsregio. Vooral de burgemeester heeft daarin een actieve rol gespeeld. De burgemeester neemt actief deel aan het bestuur van de Veiligheidsregio als vice-voorzitter van zowel het Algemeen Bestuur als het Dagelijks Bestuur. Het gemeentebestuur geeft aan dat de nadruk op sociale veiligheid in de publieke opinie er niet toe heeft geleid dat er achterstanden zijn op het dossier van de Fysieke Veiligheid. Zo zijn de risico's van gevaarlijke stoffen geschat, wat wordt gestimuleerd doordat de chloortrein dwars door de dichtbevolkte stad rijdt.

Belangrijke dossiers: bebouwingsdichtheid en gevaarlijke stoffen

Wat zijn de belangrijke dossiers of aandachtspunten op het terrein van de fysieke veiligheid in Gouda? Een belangrijk gegeven vormt de bebouwingsdichtheid van de stad. Gouda ligt als het ware ingeklemd tussen water, spoor en rijksweg. Dit betekent dat de (bouw)grond schaars is en braakliggend terrein al snel gezien wordt als mogelijkheid om de stad uit te breiden of om maatschappelijke voorzieningen te vestigen. Er kan dan al snel de noodzaak ontstaan om fysieke risico's af te wegen tegen de wens van nieuwbouw. Zijn de fysieke risico's acceptabel? Juist omdat die vraag in Gouda relatief snel actueel is hebben discussies en plannen over risico- en effectafstanden een hoog realiteitsgehalte.

Een casus heeft dit onder de aandacht – "en tussen de oren" – gebracht. In 2007 en 2008 was er reeds grond aangekocht om een verpleeghuis met ongeveer 160 bedden te realiseren, in de directe nabijheid van het spoor. Nu worden over dit spoor gevaarlijke stoffen vervoerd, waaronder chloor. De brandweer en Milieudienst oordeelden dat proactie gewenst was: de bouw niet uitvoeren om zo dit risico in het geheel te voorkomen. Dit kwam in essentie door de combinatie van fysiek risico en de lage zelfredzaamheid van de bewoners van een verpleeghuis, waardoor er onder meer veel tijd en energie nodig zou zijn om de bewoners bij een ramp te evacueren.

Deze casus heeft geleid tot een leerproces. De afweging over de fysieke risico's van bouwplannen is naar voren getild. Er wordt eerst een afweging gemaakt, alvorens stappen worden gezet, zoals het verwerven van de grond. Lopende ons veldwerk speelde onder meer een discussie over de vestiging van een kinderdagverblijf. De afweging werd in elk geval tijdig gemaakt.

Het bovenstaande legt meteen twee belangrijke concrete risico's bloot waarop Gouda zich heeft geprepareerd: een ramp met gevaarlijke stoffen, niet alleen op het spoor, maar ook op de rijksweg. Dit laatste is verstandig, omdat de kans op een ramp met gevaarlijke stoffen op een drukke rijksweg bepaald groter is dan op het spoor. Het is het type ramp dat geregeld terugkeert als casus in oefeningen of simulaties (zie verderop). Er is een specifiek rampbestrijdingsplan opgesteld ('chloortransport'), waarbij de gemeente Gouda heeft samengewerkt met Moordrecht, Reeuwijk en Nieuwerkerk aan den IJssel. De hulpdiensten hebben zich hier met een grootschalige operationele oefening op voorbereid. Gouda heeft in de beginperiode van de looptijd van de Kadernotitie een informatiecampagne gevoerd over de Chloortrein, maar burgers toonde weinig of geen interesse. Er is een specifieke folder gemaakt over een "chloorramp" die samen met het huis-aan-huisblad is verspreid.

Risicobronnen in kaart en gebruik Milieu Effecten Rapportage (MER)

Gouda heeft de risicobronnen in de gemeente in kaart gebracht. Die staan vermeld op de website, in een provinciaal overzicht. Het gaat in Gouda onder meer om LPG-tanks en Munitieopslag. Het valt op dat Gouda weliswaar een oude stad is met industrieterreinen, maar geen regelrecht riskante industrie kent. Er is geen enkel bedrijf dat wettelijk verplicht is om een rampbestrijdingsplan op te stellen. Het bedrijf Croda – een kaarsenfabriek - heeft wel een bedrijfsbrandweer.

Er is een routine gegroeid waarbij de brandweer niet alleen snel meedenkt over de fysieke risico's, maar ook over brandveiligheid. Op dit moment speelt dat onder meer bij de herinrichting van Korte Akkeren. In de zogeheten Milieu Effect Rapportages wordt een passage opgenomen over externe veiligheid. Dit is gebeurd ten aanzien van Wester Gouwe. Ten aanzien van de externe veiligheid speelt vooral een rol dat het gebied laag ligt: naast de fysieke risico's speelt of speelde vooral de vraag of het wel geschikte bouwgrond is. Eerdaags zal, in het kader van de MER, een inventarisatie gemaakt worden van de externe veiligheidseffecten van de Randweg. Er worden jaarlijks vele vergunningen aangevraagd, onder meer voor evenementen. De brandweer heeft in Gouda in 2008 in totaal 225 adviesaanvragen beantwoord. Vrijwel altijd ging het om beperkte voorwaarden die steeds zijn overgenomen of die ook in het verleden al werden gehanteerd. De controle en handhaving van gebruiksvergunning zijn al voor 2008 op orde gebracht, wat sterk werd gestimuleerd door de nasleep van de nieuwjaarsbrand in Volendam.

Oefenen en het Crisisplan

Het functionele en organisatorische raamwerk van de crisisbeheersing of rampbestrijding in de gemeente Gouda – als onderdeel van de veiligheidsregio Hollands Midden - wordt uiteen gezet in het in 2006 opgestelde Crisisplan. Het beschrijft de bestuurlijke rollen, geeft taakomschrijvingen, beschrijft de werkprocessen en verschillende soorten risico's. Een basiswijsheid op nu juist het gebied van crisisbeheersing luidt – omdat echte crisis schaars zijn – dat oefening geboden is om plannen en procedures te beproeven en bekend en vertrouwd te laten raken.

De oefenagenda van de gemeente Gouda wordt weergegeven in het Oefenjaarplan 2008. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen bestuurlijke oefeningen en meer operationele oefeningen, evenals tussen papieren oefeningen en realistisch oefenen. Zie onderstaand overzicht.

In 2008 zijn de volgende oefeningen uitgevoerd:

- Bestuurlijke oefening Regionaal Beleidsteam (Grip 4);
- Bestuurlijke oefening Beleidsteam (Grip 3);
- Oefening MT-rampenbestrijding (papieren oefening);
- Oefening rampenbestrijding Chloor (realistische oefening);
- Training Actiecentra (papieren oefening, 7x per jaar);
- Training notuleren (papieren oefening);
- Training ondersteuningsteam (praktische oefening, 2x per jaar);
- Oefening Call-out alarmering (uitvoeringsoefening, 6x per jaar);
- Casus in Afdelingsoverleg (papieren oefening, 9x per jaar).

Begin 2008 heeft Gouda een regionale oefening over een ramp met een chloorterrein uitgevoerd. De burgemeester heeft, inclusief ondersteuning, in 2008 ook meegedaan met de landelijke oefening Waterproof. Gouda was bij deze grote oefening voorzitter van het Regionaal Beleidsteam.

Recent heeft Gouda meegedaan aan de zogeheten RADAR-oefening die in alle veiligheidsregio's is gehouden. Het ministerie van Binnenlandse Zaken testte de regionale rampenorganisatie.

In 2008 zijn voor 2009 de volgende oefening gepland:

- Rampoefening Beleidsteam (Grip 3);
- Opvangoefening (realistische oefening);
- Drinkwateroefening (realistische oefening);
- Trainingen Actiecentra (papieren oefening);
- Training oefenen notuleren tijdens crisis (papieren oefening);
- Training ondersteuningsteam: oefenen van het inrichten van het crisiscentrum (praktische oefening);
- Oefening Call-Out alarmering: oefenen (zes keer per jaar) van het beantwoorden van de Call-out alarmeringcomputer;
- Casusbespreking in het afdelingsoverleg (negen keer per jaar) om inzicht te trainen in zaken die door het actiecentrum geregeld moeten worden.

Oefenplan Gouda 2008

Strategisch niveau

Doelgroep	Activiteit	Nummer	Soort activiteit
Beleidsteam	BT-oefening	3.2	Bestuurlijke oefening
Regionaal Beleidsteam	RBT-oefening		Bestuurlijke oefening

Tactisch niveau

Doelgroep	Activiteit	Nummer	Soort activiteit
MT	BT-oefening	3.2	Bestuurlijke oefening
MT	training- MT	3,3	Papieren oefening
KT	Chloor	3.4	Realistische oefening
KT	BT-oefening	3.2	bestuurlijke oefening

Operationeel niveau

Doelgroep	Activiteit	Nummer	Soort activiteit
AC voorlichting	Chloor	3.4	Realistische oefening
AC voorlichting	Training AC	3.5	papieren oefening
AC inz besm waren	Training AC	3.5	papieren oefening

Doelgroep	Activiteit	Nummer	Soort activiteit
AC opvang	Training AC	3.5	papieren oefening
Ac opvang	Chloor	3.4	Realistische oefening
AC crib	Training AC	3.5	papieren oefening
AC Crib	Chloor	3.4	Realistische oefening
AC uitvaart verzorging	Training AC	3.5	papieren oefening
AC prim lev. beh	Training AC	3.5	papieren oefening
AC CRAS	Training AC	3.5	papieren oefening
AC milieu	Training AC	3.5	papieren oefening
AC Nazorg	Training AC	3.5	papieren oefening
Ondersteuning	training notuleren	3.6	praktijk oefening
Ondersteuning	training OS	3.7	praktijk oefening

Speciale partners

Doelgroep	Activiteit	Nummer	Soort activiteit
Cyclus	Training AC	3.5	papieren oefening
Milieudienst	Training AC	3.5	papieren oefening
Monuta	Training AC	3.5	papieren oefening
PWA kazerne (defensie)	chloor	3.4	realistische oefening

7.3 Maatregelen: realisatie en effect

Dit is een beleidsterrein waarbij het ingewikkeld is om het effect te bepalen. We spreken bij fysieke veiligheid immers vaak over potentieel gevaarlijke gebeurtenissen: zaken die eventueel zouden kunnen gebeuren, maar die dan wel zo ingrijpend zijn dat preparatie en pro-actie geboden is. We hebben de kolom effecten daarom weggelaten.

Figuur 7.1 : voornaamste maatregelen, realisatie en effecten beoordeeld⁴⁷

	Realisatie ⁴⁸	Succesfactor	Knelpunt cq uitdaging
Risico-inventarisatie	+	Overzicht	Update, actualisering
MER's	+	Overzicht	
Oefenen	++	Opbouw routine	Periodiek oefenen
Handhaven vergunningen	+	Goed op peil	Op peil houden

⁴⁷ In het onderstaande schema staan alleen de maatregelen die in de interviews werden genoemd als voornaamste maatregelen in het beleid ten aanzien van woonomgeving en leefbaarheid in de periode 2005-2009.

⁴⁸ De mate waarin een maatregel *volgens respondenten* is gerealiseerd wordt uitgedrukt in een + ('merendeels of geheel gerealiseerd') een +/- ('slechts gedeeltelijk gerealiseerd') en een - ('niet of nauwelijks gerealiseerd')

7.4 Balans opgemaakt: effectiviteit en doelen

Zowel de Veiligheidsmonitor als dit onderzoek wijzen op het halen van de doelen tav de risicocommunicatie en de bekendheid van risico's bij burgers met behulp van (ondermeer) de database op de provinciale website. Van een aantal doelen is het niet duidelijk of zij gerealiseerd zijn. De Veiligheidsmonitor is niet duidelijk over het peil van handhaving en vergunningverlening. Volgens onze bronnen zijn die (nagenoeg) op orde.

Figuur 7.2: doelstellingenanalyse

<i>Wat zegt onderzoeksmateriaal over de doelstellingen?</i>	<i>Veiligheidsmonitor⁴⁹</i>	<i>(Aanvullend) materiaal dit onderzoek⁵⁰</i>
1. Met behulp van de risico-inventarisatie gevaarlijke stoffen zijn de risico- en effectafstanden bepaald op basis waarvan het bestuur in staat is weloverwogen besluiten te nemen in de Ruimtelijke Ordeningsfeer (sanering, routing, actualisatie vergunningen, RO, bestemmingsplannen, rampenbestrijdingsplannen)	Gehaald (Veiligheidsmonitor, p. 20)	Niet duidelijk is af de doelstelling is gehaald .De afweging over de fysieke risico's van bouwplannen (waaronder effectafstanden) is onderdeel van de gemeentelijke besluitvorming. Grote alertheid bij gemeente vanwege chloortrein in combinatie met dichte bebouwing of bouwplannen (ook langs spoor)
2. Extra doelstelling vanaf 2007. De ketenpartners hebben zicht op risico's en letten daarop bij de uitvoering van hun taken	Niet duidelijk is af de doelstelling is gehaald	Gouda heeft weliswaar de risicobronnen in de gemeente in kaart gebracht. Die staan vermeld op de website, in een provinciaal overzicht. Of ketenpartners op de risico's letten bij de taakuitvoering is moeilijk vast te stellen. Bij infrastructurele besluiten wordt er wel op gelet, mede door de casus van het verpleeghuis.
3. Er is een regionaal afgestemd beleid over risicocommunicatie met burgers over Externe Veiligheid	Gehaald. Om bij burgers meer bekendheid te krijgen over de risico's in Gouda is er het risico-communicatieplan Gouda. Hierin wordt aangegeven welke risico's zich bevinden in de omgeving van burgers en wat de overheid doet om incidenten en rampen te	Gehaald. In de interviews werd gewezen op de werking van het risico-communicatieplan.

⁴⁹ Het betreft de Veiligheidsmonitor 2009, tenzij anders aangegeven.

⁵⁰ In de onderzoeksopdracht werd niet gevraagd om aanvullend kwantitatief onderzoek. De doelstellingenanalyse is daarom gericht op secundaire analyse van de Veiligheidsmonitor en (aanvullende) gegevens op basis van ons onderzoeksmateriaal.

	voorkomen en te bestrijden. Ook wordt aangegeven hoe te handelen in geval van incident of ramp.	
4. De ontwikkelingen in de Veiligheidsregio zijn geborgd in de gemeentelijke organisatie	Niet duidelijk is of de doelstelling is gehaald	Het is bekend bij de sleutelpersonen
5. Milieuhandhaving en -vergunningverlening op een adequaat niveau brengen	Niet duidelijk is of de doelstelling is gehaald	Gehaald Onze bronnen melden dat de handhaving en de vergunningverlening op peil zijn
6. Er komt meer bekendheid bij burgers en instellingen over risico's	Gehaald, Veiligheidsmonitor 2008, p. 14.	Gehaald Gouda heeft de risicobronnen in de gemeente in kaart gebracht. Die staan vermeld op de website, in een provinciaal overzicht. Hierbij geldt wel de gouden les dat bekend maken weer wat anders is dan bekend raken, maar dit laatste is lastig omdat dit thema niet de dagelijkse interesse heeft van burgers of bedrijven

8 Conclusies en aanbevelingen

8.1 Inleiding

In dit hoofdstuk verwoorden we de hoofdconclusie van dit onderzoek en we benoemen de conclusies per onderzoeksvraag. Wij besteden in de aanbevelingen niet alleen aandacht aan de inhoudelijke aspecten van het integrale veiligheidsbeleid maar ook specifiek aan organisatorische aspecten. De conclusies en aanbevelingen kunnen dienen als dualistische basis voor een door de raad vast te stellen uitvoeringskader integrale veiligheid.

8.2 Hoofdconclusie: de kern

Veel Gouvenaars zouden nergens anders willen wonen en vinden het goed toeven in hun stad. Desondanks kampt deze middelgrote stad met veiligheidsknelpunten, soms al jaren, die op punten eerder doen denken aan de Nederlandse grote steden. Denk daarbij aan een pittige en voortdurende jeugdproblematiek die al jaren het lokale (en af en toe ook landelijke) politiek-bestuurlijke debat domineert. Het Goudse veiligheidsbeleid richt zich op meerdere beleidsvelden, desalniettemin klinkt de jeugdproblematiek naast 'jeugd en veiligheid' door op de beleidsvelden 'veilige woon- en leefomgeving' en 'bedrijvigheid en veiligheid'. Er is derhalve sprake van vermenging. Recent is ook de problematiek rond 'twaalfminners' (kindercriminaliteit) op de agenda gekomen. In Gouda domineert begrijpelijk de sociale onveiligheid boven de fysieke onveiligheid. Dat is ook af te leiden uit de beleidsstukken van de stad en de gestelde beleidsprioriteiten.

Het integrale veiligheidsbeleid van nu kan alleen worden begrepen door te kijken naar de pionierstijd van dat beleid voor 2003 en het daarmee te vergelijken. Dan blijkt dat het beleid nu concrete(re) doelen heeft dan toen en dat ook de maatregelen (middelen) veel duidelijker worden benoemd. Een aantal maatregelen is daadwerkelijk gerealiseerd en wordt door de veiligheidspartners als effectief beoordeeld. De pionierstijd was nodig om eerst eens te wennen aan het idee van integraliteit en samenwerking. Ook toen is er veel nuttig werk verzet. De gemeente voert veel meer dan voorheen de regie op het veiligheidsbeleid en er is, mede daardoor, daadwerkelijk meer samenwerking gekomen. Meer samenwerking was ook wel nodig om alle kennis over en inzicht in de lokale problematiek bij tal van professionals in de stad optimaal te kunnen benutten. Het beleid richt zich overigens niet alleen op professionals. Sinds jaar en dag worden (geslaagde) pogingen ondernomen om voorturend in contact te blijven met de Goudse bevolking. De bewoners-wijkteams en de Doetank zijn daarvan prominente voorbeelden.

Toch is het volgens de veiligheidspartners hard nodig om de gemeentelijke regie nog meer invulling te geven. Bijvoorbeeld door bij een subsidierelatie met het lokale middenveld nadrukkelijker de rol van opdrachtgever te vervullen en 'strenger' te zijn op het besteden van publieke middelen door dat middenveld en het nakomen van de opdracht. Net als in de pionierstijd mist een duidelijke samenhang in het veiligheidsbeleid. Het is vaak niet duidelijk wat de relatie is tussen doelen en middelen en waarom bepaalde benaderingen zijn gekozen. En dat is wel nodig om nog meer te kunnen sturen en de regie (waaronder het opdrachtgeverschap) invulling te geven.

Een aantal publieke en semi-publieke organisaties in Gouda dat betrokken is bij het veiligheidsbeleid kampt met een recente of zelfs nog onvoltooide kerntakendiscussie. Wie is waarvoor? Dat leidt ertoe dat sommige veiligheidspartners voor hen 'oneigenlijke taken' afstoten, waarbij het de vraag is hoe die door anderen zijn opgepakt, als ze al zijn opgepakt. Het leidt er ook toe dat sommige veiligheidspartners, in geval van een onvoltooide kerntakendiscussie, geen neen durven zeggen tegen de gemeentelijke opdrachtgever, ook om hun imago niet te beschadigen. Meer regie is ook nodig om de uitwassen van samenwerking – overlappende overlegstructuren – tegen te gaan. Overlap en overlegdrukte worden als essentiële problemen ervaren door de veiligheidspartners. De bron van dit knelpunt moet deels worden gezocht in de inrichting van de

gemeentelijke organisatie en *de politiek-bestuurlijke kijk op het integrale veiligheidsbeleid*. Veiligheid wordt door het gemeentebestuur gezien als facetbeleid, vanwege de vele raakvlakken met ander (lokaal) beleid. Daarmee is het geen scherp afgebakend beleidsterrein en is er bijvoorbeeld overlap met (ander) sociaal beleid en vraagstukken rondom leefbaarheid en wijkaanpak. *De facto* komen de ambtenaren van de dienst Recht en Veiligheid, de staforganisatie Wijkaanpak, het onderdeel Wijkontwikkeling (van de directie Grote Projecten) en de afdeling Samenleving van de Dienst Beleid elkaar in het veld vaak tegen, met vaak ook elkaar overlappende activiteiten en overlegstructuren.

De meerderheid van de Gouvenaars voelt zich veilig, vooral in eigen buurt. Toch wordt de stad geconfronteerd met een (vergeleken met andere gemeenten) grote minderheid die zich onveilig voelt, deels ook vanwege de jeugdproblematiek. Nog altijd zijn jongens van Marokkaanse herkomst oververtegenwoordigd⁵¹ in de criminaliteit en is ook de jeugdoverlast geregeld tot die categorie terug te brengen. Dat is zorgelijk, voor de bewoners en voor iedereen die er last van ondervindt. Dat is niet in de laatste plaats ook zorgelijk voor de jongeren zelf, die immers dreigen te worden afgesneden van een 'normale' ontwikkeling naar volwassenheid. Minder bekend in de publieke beeldvorming is dat een betrekkelijk vaste groep Gouvenaars, vooral ook Marokkaanse Gouvenaars, zich door de jaren heen heeft ingespannen om de jeugdproblematiek een halt toe te roepen. Een aantal Marokkaanse Gouvenaars heeft daarom zitting in de Doetank die sinds de spanningen in Oosterwei is ingesteld. De betrokkenheid van deze Gouvenaars moet ook voor de toekomst gekoesterd en geborgd worden.

8.3 Conclusies per onderzoeksvraag

1. Wat was de veiligheidssituatie van Gouda tijdens de looptijd van de Kadernotie Veiligheid 2005-2008?

1. Op hoofdlijnen is de geregistreerde criminaliteit sinds 2005 stevig gedaald, conform de bevindingen van de gemeentelijke Veiligheidsmonitor 2009. Dat geldt ook voor de geregistreerde jeugdoverlast; zij het dat de overlast op bepaalde hotspots juist is toegenomen.
2. Geweld is toegenomen. De toename van geweld zit hem vooral in bedreigingen en geweld zonder wapen zonder letsel en volgt een landelijke trend. In 8 procent van de gevallen is sprake van wapengeweld. De kans om slachtoffer te worden van wapengeweld in Gouda is echter uiterst gering. Diefstal met geweld (berovingen) is sterk afgenomen.
3. Woninginbraken zijn sinds 2005 heel licht toegenomen, maar stevig afgenomen na de piek van 2006. De toename van woninginbraken ten opzichte van 2005 kan deels worden verklaard door een verschuiving bij daders van autokraak naar woninginbraken vanwege de gerichte acties op autokraak. Ook hebben het afgelopen jaar veel insluipingen plaatsgehad, een vorm van woninginbraak.
4. Er is weliswaar ook geografische verplaatsing, mede als gevolg van beleid, maar Gouda heeft slechts een beperkt aantal *hotspots* die door de jaren heen steeds terug in beeld komen. Met name Korte Akkeren, Oost en Goverwelle (Molenbuurt) maar ook Plaswijck en de binnenstad zijn aandachtsgebieden voor wat betreft misdrijflocaties.
5. Auto-inbraak en berovingen zijn jeugddelicten. De gemiddelde leeftijd van daders van mishandeling en woninginbraak is hoger. Auto-inbraken komen bovengemiddeld vaak doordeweeks voor. Woninginbraken zijn een weekenddelict. Wellicht omdat mensen dan in de avond en nacht vaker van huis zijn.

⁵¹ Wat betekent dat zij meer dan evenredig vertegenwoordigd zijn in de statistieken van politie en justitie, afgezet tegen hun aandeel in de bevolking.

6. De meeste daders komen uit Gouda zelf. Goudse jongeren van Marokkaanse afkomst zijn oververtegenwoordigd⁵². Deze oververtegenwoordiging gaat niet op voor uitgaansgeweld. Daarbij manifesteren zich juist autochtonen uit de directe omgeving van Gouda. De daders van woninginbraak en auto-inbraak zijn vanwege antecedenten vaak al langer bekend bij de politie en justitie dan de daders van berovingen en mishandeling.
7. Het merendeel van de Gouwenaars voelt zich veilig. Het onveiligheidsgevoel in het algemeen (angst- en onrustgevoelens) is sinds het startjaar van de Kadernota Integrale Veiligheid (2005) relatief stabiel. Het onveiligheidsgevoel in Gouda is door de jaren heen groot geweest, vergeleken met andere (buur)gemeenten en de percentages van de politieregio en heel Nederland.
8. Gouda scoort vergeleken met andere gemeenten geregeld ongunstig op thema's die gekoppeld zijn aan veiligheid, maar laat soms toch ook (vergelijkbare) gemeenten boven zich die ongunstiger scores.

II. Hoe doeltreffend is het huidige integrale veiligheidsbeleid per beleidsterrein (VNG-kernbeleid) en welke factoren zijn van belang bij het al dan niet behalen van de doelstellingen?⁵³

Jeugd en veiligheid

1. Het jeugd- en veiligheidsbeleid werd afgelopen jaren sterk beïnvloed door de, soms onvoltooide, kerntakendiscussie bij de veiligheidspartners. Sommige partners voelden zich overvraagd en durfden tegelijkertijd geen neen te zeggen. Anderen is het gelukt om, in hun ogen, oneigenlijke taken af te stoten. De vraag is of en hoe die taken op dit moment doeltreffend worden opgepakt.
2. Op de groepsaanpak en schoolveiligheid na zijn de genomen maatregelen van de afgelopen beleidsperiode (redelijk) effectief gebleken. Een nijpend probleem is dan wel dat een deel van de jongeren niet in beeld is bij de veiligheidspartners, waardoor signalen niet of te laat doorkomen. Dit is een barrière voor het Goudse signaleringsoverleg.
3. Het jeugd en veiligheidsdossier wordt nog immer bepaald door de problemen met Marokkaans-Nederlandse jongeren en is daar dan ook voornamelijk op gericht. Naar verwachting zal dit ook de komende jaren het geval zijn.
4. De gemeente heeft steeds meer de regie opgepakt over het veiligheidsbeleid; er is echter nog meer dan genoeg ruimte en noodzaak om die regie verder gestalte te geven. Veiligheidspartners vinden de regie nog te losjes en raden de gemeente aan om nog meer te sturen, bijvoorbeeld op subsidieafspraken ten aanzien van het welzijnswerk.
5. Gouda werd de afgelopen jaren, vooral in het najaar van 2008, periodiek opgeschrikt door incidenten, die sterk werden gemediatiseerd. De incidenten, met name Oosterwei, werken als procesversneller (*policy window*): beleidsplannen en op stapel staande maatregelen worden versneld ingevoerd.
6. Het beleid is nu meer uitgewerkt en gestroomlijnd dan in de pionierstijd van het Goudse veiligheidsbeleid. Desondanks wordt onnodige overlap en overlegdrukte (vergaderdruk) ervaren. In het algemeen is een knelpunt de zogeheten beleidsaccumulatie: nieuwe initiatieven introduceren zonder de al bestaande maatregelen op hun merites te beoordelen en verder te ontwikkelen. Ook kan nog meer gebruik worden gemaakt van bestaande expertise en goede praktijken uit het recente Goudse beleidsverleden.

⁵² Zie afscheidsrede van criminoloog Prof. Dr. Frank Bovenkerk op 3 juni 2009 over het belang van het onderkennen van een oververtegenwoordiging, ook voor de betreffende jongeren zelf. Punt is vooral hoe een oververtegenwoordiging kan worden weggewerkt en na te gaan wat daarvoor nodig is: zicht op oorzaken.

⁵³ De realisatie van de doelen van het veiligheidsbeleid is weergegeven in de figuren 4.2, 5.2, 6.2 en 7.2.

7. De doelstellingen zijn deels gehaald, deels niet en soms was dat onduidelijk (zie figuur 4.2). Op grond van de Veiligheidsmonitor en het (aanvullend) materiaal in dit onderzoek lijkt jeugdcriminaliteit in omvang afgenomen. Op grond van dit onderzoek kunnen we in elk geval stellen dat berovingen en auto-inbraak stevig zijn afgenomen en dat zijn beide typische jeugddelicten als we kijken naar de gemiddelde leeftijd van de daders (zie vorige hoofdstuk). Die daling is deels te danken aan een combinatie van politieoptreden en cameratoezicht.
8. Bij jeugdoverlast doet zich het verschijnsel voor dat interviews (subjectief) uitwijzen dat de overlast onveranderd zou zijn door de jaren heen terwijl de Veiligheidsmonitor en onze gegevens wijzen op een daling van jeugdoverlast (objectief).
9. Er is sprake van 'nieuwe' jeugdoverlast. Dat bestaat uit hinderlijk gedrag dat niet per definitie strafbaar is en daarom maar lastig kan worden bestreden. Opvoeden en aanspreken zijn dan welhaast de enige opties. Met name die elementen zijn met Oosterwei nadrukkelijker onderdeel geworden van het beleid.

Veilige woon- en leefomgeving

1. Er is een belangrijke vermenging tussen de jeugdproblematiek en de veiligheidsknelpunten op het terrein van de veilige woon- en leefomgeving. Jongeren, vooral groepen jongeren, zijn bepalend voor het veiligheidsgevoel, ongeacht of die jongeren daadwerkelijk wat doen of niet. De veilige woon- en leefomgeving wordt vooral bepaald door de aanwezigheid van (groepen) jongeren.
2. Het is gelukt om bewoners te activeren; zo blijkt uit de deelname van actieve bewoners aan de bewoners-wijkteams en de (Marokkaanse) Doetank. De rol, functie en verantwoordelijkheid van de wijkteams is echter onvoldoende afgebakend. De representativiteit van de wijkteams en de Doetank is een aandachtspunt, maar hoeft geen probleem te zijn bij een goede afbakening van de rol en functie.
3. Er is onduidelijkheid over de veiligheidsrapportages op wijkniveau in het kader van de Nieuwe Wijkaanpak en de wijkanalyses. De kans is aanwezig dat dit leidt tot nog meer onderzoek en bureaucratie (afwegingsprocessen) en een pragmatische benadering van concrete veiligheidsknelpunten in de weg staat. In dat kader: woningbouwcorporaties worden door professionals gezien als praktische probleemoplossers, waar de gemeente teveel aandacht zou besteden aan beleid en te weinig aan daadwerkelijke uitvoering.
4. Het Keurmerk Veilig Wonen gaat gepaard met invoeringsproblematiek. Voor de gemeente kost het veel tijd om het keurmerk op de agenda te houden bij zowel de woningbouwcorporaties (bv bij de renovaties), particulieren als projectontwikkelaars in het geval van de (spaarzame) Goudse nieuwbouw. Het Keurmerk is een middel en geen doel.
5. Een aantal, maar niet alle, doelstellingen zijn volgens de Veiligheidsmonitor en dit onderzoek gehaald (figuur 5.2). De doelstelling tav het verlagen van het onveiligheidsgevoel is bijvoorbeeld niet gehaald, ondanks alle inspanningen. De onveiligheidsgevoelens zijn deels ingegeven door de prominent aanwezige jeugdproblematiek.
6. Het veiligheidsbeleid was op het terrein van de leefomgeving sterk gericht op participatie van bewoners (oa in de Wijkaanpak en de Doetank). Met name daar lijken doelen gehaald. Er zijn volop burgerinitiatieven op veiligheidsgebied en deels zijn de activiteiten nog altijd gericht op de Goudse Stadsregels.
7. De politie en de woningcorporaties vinden het wenselijk dat bij het toekomstig beleid de aanpak van hennep teelt een nadrukkelijker onderdeel wordt. De bestuurlijke mogelijkheden zijn volgens hen op dat punt nog onderbenut. De afwezigheid van een betekenisvolle en structurele bestuurlijke component bij de aanpak van hennep wordt daarom als een knelpunt beschouwd in het huidige integrale veiligheidsbeleid.

Veiligheid en bedrijvigheid

1. Evenals het Kenmerk Veilig Wonen kost het onder de aandacht brengen van het Keurmerk Veilig Ondernemen de gemeente veel tijd. Die energie zou in andere veiligheidsitems kunnen worden gestoken, ware het niet dat met het KVO meer gezamenlijkheid wordt ervaren in de aanpak van onveiligheid in winkelgebieden en bedrijventerreinen. Ook hier geldt dat een keurmerk een middel is en niet als te bereiken doel moet worden gezien.
2. De Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan maakt deel uit van een breder veiligheidsbeleid rond uitgaan en uitgaansgeweld. Hoewel een blijvend aandachtspunt, is uitgaansproblematiek in Gouda geen prominent veiligheidsknelpunt. Wellicht ook omdat er de afgelopen – ongeveer – tien jaar veel in is geïnvesteerd door de veiligheidspartners (waaronder) de ondernemers zelf.
3. Gouda ligt op een logistiek strategisch punt en is daarmee interessant voor bepaalde bedrijven. Een aandachtspunt voor de gemeente is en blijft te zorgen voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat en voorkomen dat het veiligheidsimago van Gouda een barrière is of wordt voor het aantrekken van (nieuwe) bedrijvigheid.
4. Er wordt nog geen of weinig gebruik gemaakt van de extra mogelijkheden die de gemeente heeft om onveiligheid in te dammen in het Goudse bedrijfsleven; denk aan een BIBOB-aanpak van vergunningplichtige bedrijven en het eventueel invoeren van een collectief winkelverbod.

Fysieke Veiligheid

1. De burgemeester heeft een actieve rol gespeeld bij het totstandkomen van de Veiligheidsregio Hollands Midden en heeft nog steeds een voorname rol in het bestuur van de veiligheidsregio.
2. Het veiligheidsbeleid is in Gouda vooral gericht op sociale veiligheid, hoewel fysieke veiligheid niet vergeten wordt. Een treinontsporing of een kettingbotsing op de snelweg is voldoende om de focus (voor dat moment) te verleggen naar fysieke veiligheid. Overigens is in Gouda allerminst sprake van gescheiden werelden. Denk aan het draaiboek Maatschappelijk Onrust (een soort sociaal rampenplan) dat is voortgekomen uit 'Oosterwei' in 2008.
3. Met name de bebouwingsdichtheid is cruciaal voor de fysieke veiligheid. Het betreft daarbij een blijvend aandachtspunt voor de gemeente Gouda.
4. Het valt op dat de stad geen gevaarlijke industrie heeft die bedrijven verplicht rampenplannen op te stellen.
5. Zowel de Veiligheidsmonitor als dit onderzoek wijzen op het halen van de doelen tav de risicocommunicatie en de bekendheid van risico's bij burgers met behulp van (ondermeer) de database op de provinciale website. Van een aantal doelen is het niet duidelijk of zij gerealiseerd zijn. De Veiligheidsmonitor is niet duidelijk over het peil van handhaving en de vergunningverlening. Volgens onze bronnen zijn die (nagenoeg) op orde. Met name (nog) onder invloed van de nieuwojaarsbrand in Volendam zijn de controle en handhaving op peil.

III. Op welke onderwerpen moet volgens de veiligheidspartners het accent komen te liggen in de komende jaren gezien de huidige Goudse situatie met betrekking tot veiligheid?

1. Er zal volgens de veiligheidspartners aandacht moeten zijn voor de registratieproblemen op het jeugdterrein: een deel van de (probleem)jeugd is onzichtbaar, doordat zij niet voorkomt in bepaalde gegevensbestanden.
2. De veiligheidspartners willen echter vooral een stevige(r) regie van de gemeente, waardoor problemen niet alleen in kaart worden gebracht, maar ook voortvarend worden aangepakt.
3. De veiligheidspartners willen minder overlap en overleg in de veiligheidsorganisatie. In het algemeen hechten zij waarde aan minder, toch in elk geval gericht, beleid en meer uitvoering. Zij vragen een daadkrachtiger gemeentelijke regie en een beleid met meer samenhang en focus. Bij het Veiligheidshuis moet rekening worden gehouden

met deze wensen. Dat samenwerkingsverband mag niet leiden tot nog meer overlegdrukke. Het Veiligheidshuis kan wel een scharnierpunt zijn voor de uitvoering van het veiligheidsbeleid.

4. Er wordt nog geen of weinig gebruik gemaakt van de extra mogelijkheden die de gemeente heeft om onveiligheid in te dammen in het Goudse bedrijfsleven; denk aan een BIBOB-aanpak van vergunningplichtige bedrijven en het eventueel invoeren van een collectief winkelverbod.

8.4 Algemene aanbeveling

De gemeentelijke regie moet verder worden ingevuld. Niet door de nadruk te leggen op meer beleid, dat is er voldoende. De nadruk dient te liggen op uitvoering en het beleid moet worden ingedamd door keuzen, meer samenhang en focus. Die focus is wat anders dan een oriëntatie op output en cijfers. Wat die focus dan wel zou moeten zijn, is onderwerp van politieke besluitvorming en is niet aan onderzoekers, maar kan op grond van deze rapportage goed worden vastgesteld. In de onderstaande (puntsgewijze) aanbevelingen doen wij een poging.

Hoe het ook zij: nu en waarschijnlijk ook morgen domineren in het Goudse de problemen met jeugd van Marokkaans-Nederlandse herkomst. De focus dringt zich als het ware op, maar mag tegelijkertijd niet afleiden van andere veiligheidssitemen, zoals de zorg voor fysieke veiligheid op het spoor, de rijksweg en in de wijken. Opvoeden, goed onderwijs en voorkomen van schooluitval dienen sleutelwoorden te zijn in de aanpak. De problemen zijn taai en kunnen zonder de eigen rol van de ouders, en niet te vergeten de jongeren zelf, niet worden opgelost. Er dient sterker dan nu nadruk te liggen op de eigen verantwoordelijkheid van jongeren, met name bij het zoeken naar oplossingen en het oppakken van een leven zonder strafrecht. Complexe problemen kennen geen simpele oplossingen. De problematiek vergt ook een consequente justitiële benadering waarbij signalen eerdere worden opgepakt, er vroeger wordt gestraft (en gezorgd) en waarbij straffen meegroeien met de mate van recidive. Daar knelt nu nog geregeld de schoen. Jongeren komen er vaak te gemakkelijk vanaf. Dit betreft echter het terrein van de rechterlijke macht en niet de uitvoerende macht. De oververtegenwoordiging van Marokkaanse jongeren en jongemannen in de criminaliteit is niet in de laatste plaats ook een probleem voor henzelf. Zij dreigen te worden afgesneden van een gezonde ontwikkeling naar volwassenheid en zij verkwisten hun talenten.

Uit dit onderzoek blijkt dat het merendeel van de (jeugdige) daders in Gouda woont en dus goed uit de anonimiteit kan worden gehaald en gehouden. Uit de criminologie en praktijkervaring van professionals weten we dat het uit de anonimiteit halen en van nabij volgen van jongeren een krachtig instrument is. Jongeren worden dan gemakkelijker op hun gedrag aangesproken, en de gelegenheidsstructuren die criminaliteit en overlastgedrag in de hand werken (bv anonimiteit, niet worden aangesproken) worden doorbroken. Een efficiënte registratie waarbij jongeren langer en beter in beeld blijven helpt daarbij, maar mag en kan niet de enige strategie zijn. Uit de anonimiteit halen en houden betekent ook dat contactfunctionarissen (politie, Stadstoezicht, onderwijs, huismeesters, jongerenwerkers) de jongeren kennen, op de huid zitten en er eenduidige afspraken mee maken ('niet met twee monden spreken') en probleemsignalen door mogen, kunnen en durven zetten naar bijvoorbeeld het signaleringsoverleg. Voorkomen moet worden dat jongeren hun eigen mogelijkheden, talenten en kracht niet leren zien en zich wentelen in slachtoffergedrag ('alles ligt aan anderen') en de lokale overheid probleemjongeren (onbedoeld) afhankelijk maakt en houdt van overheidsvoorzieningen.

8.5 Puntsgewijze aanbevelingen

1. Gezien de landelijke bezuinigingen op het gemeentefonds en de doeluitkeringen zal Gouda net als andere middelgrote gemeenten te kampen hebben met schaarste, die vanzelf tot keuzen dwingt. Grote gemeenten hebben immers vaak extra armslag in tegenstelling tot middelgrote en kleine gemeenten. Men dient zich ervan bewust te zijn dat capaciteitsgebrek ook in Gouda aan de orde is, maar mede wordt veroorzaakt door teveel doelen en te weinig prioriteiten. Het is uiteindelijk de gemeenteraad die tot prioriteiten moet komen. Dus: heroverweeg de doelen en stel duidelijke prioriteiten.
2. Geweld, inclusief huiselijk geweld, en (jeugd)overlast verdienen prioriteit. Wij raden aan om op gezette tijden veiligheidsanalyses te verrichten waardoor groepen, personen, hotspots en hottimes in beeld blijven en leidend zijn bij het richten van de beschikbare capaciteit. Er is weliswaar ook geografische verplaatsing, mede als gevolg van beleid, maar Gouda heeft slechts een beperkt aantal *hotspots* die door de jaren heen steeds terug in beeld komen. Vooral Korte Akkeren, Oost en Goverwelle (Molenbuurt) maar ook Plaswijck en de binnenstad zijn aandachtsgebieden voor wat betreft misdrijflocaties.
3. Het onveiligheidsgevoel is hoog en Gouda heeft daarvan al veel werk gemaakt met onder andere Burgernet en de bewonersparticipatie. Ook zijn wel fysieke maatregelen genomen, waaronder het cameratoezicht. Die moeten vooral gecontinueerd. Wij adviseren om daarnaast in de communicatie en gemeentelijke voorlichting aan burgers te erkennen en beklemtonen dat vooruitgang is geboekt met het veiligheidsbeleid. Bij het aanpakken van het onveiligheidsgevoel is zichtbare handhaving belangrijk, maar niet voldoende. Daarbij kunnen, wellicht wat onconventionele, aanvullende maatregelen helpen die het gevoel van onbehagen verminderen. Denk aan: de middenstand die kleinschalige, aansprekende activiteiten organiseert vanuit het Ondernemersfonds die voor jong en oud aantrekkelijk zijn en voorkomen dat bepaalde groepen vermijdingsgedrag gaan vertonen of dat winkelgebieden als onveilig ervaren worden. De woningbouwcorporatie die samen met de gemeente afspraken maakt over (informeel) toezicht van bewoners in flatgebouwen, portieken en speelterreinen. De jongerenwerker die de bevroese buurtbewoner helpt met het aanspreken van een groep jongeren en die (aanspreekbare) jongeren op een prettige manier leert kennismaken met bewoners. Uit de anonimiteit halen en houden is het devies. Verder moet bezien worden of de gemeente (net als woningbouwcorporaties) sneller kunnen optreden bij fysieke knelpunten die effect hebben op het veiligheidsgevoel van bewoners: aanbrengen van verlichting, het snoeien van bosschages, uitvoeren van reparaties. Een belangrijke rol speelt, naast informeel toezicht, ook Stadstoezicht. Burgers waarderen vormen van fysiek toezicht door personen soms nog meer dan camera's.
4. Bezie de mogelijkheden, in het verlengde van de vorige aanbeveling, van woningbouwcorporaties bij de aanpak van onveiligheid. Met oa fysieke maatregelen, (het organiseren van) toezicht, signaleren en adviseren, hun wijkkennis, hun civielrechtelijke positie, het bieden van (opvang)ruimte kunnen zij een bijdrage leveren aan een veilige en leefbare buurt.
5. De aanpak van de jeugdproblematiek moet uitgaan van de eigen verantwoordelijkheid van jongeren en hun ouders. Dat kan in de vorm van 'contracten' waarin duidelijk wordt dat instanties (pas) helpen (bv een uitkering verstrekken) als betrokkenen zelf actief meewerken en bereid zijn hun positie te verbeteren. Nakomen van de afspraken wordt beloond en er zijn passende sancties voor het negeren ervan. Verder helpt het als jongeren via registratie, maar ook door persoonlijk contact door bv jongerenwerk, politie en Stadstoezicht blijvend uit de anonimiteit worden gehouden.
6. Bekijk vanwege de middelenschaarste ook of 'overlap' van activiteiten en van overlegstructuren kunnen worden aangepakt. Zie onze adviezen uit 2007 aan de gemeente Alphen aan den Rijn betreffende Het Overleg en het stroomlijnen van de veiligheidsketen (COT, 2007). Voordat wordt 'gesnoeid' in overlegvormen en partnernetwerken (de externe organisatie) is het raadzaam om eerst de interne

- organisatie grondig onder de loep te nemen en de overlap (en soms ook nog: verkokering) die er reeds intern bestaat tegen te gaan.
7. Bekijk of het preventieprogramma Community that Care (CtC) kan worden geïntegreerd in andere, bestaande overlegstructuren.
 8. Bezie of op het beleidsveld Veiligheid en Bedrijvigheid kan worden geëxperimenteerd met de Wet BIBOB en onderzoek de mogelijkheden van een collectief uitgaans- cq winkelverbod.
 9. Bakken de taken en verantwoordelijkheden duidelijk af tussen de organisatieonderdelen Recht en Veiligheid, Wijkaanpak, Wijkontwikkeling en de afdeling Samenleving of ga over tot een herschikking van organisatieonderdelen die een (sterke) relatie hebben met integrale veiligheid. Bij een interne (re)organisatie dient er bij het veiligheidsbeleid vanuit worden gegaan dat er een belangrijke vermenging is tussen jeugd en veiligheid enerzijds en de beleidsvelden 'veilige leefomgeving' en 'bedrijvigheid en veiligheid'.
 10. Naar buiten (externe organisatie) toe kan een duidelijk gezicht helpen om zich als gemeente duidelijk(er) als eenheid te presenteren op veiligheidsgebied. Nu hebben ketenpartners op het stadhuis nog met teveel verschillende personen te maken in het veiligheidsbeleid en is dat beleid intern niet altijd goed afgestemd. Dat 'gezicht' hoeft niet per se een persoon te zijn, maar kan ook een duidelijk aanspreekpunt (loket) zijn voor de externe organisatie.
 11. Ook de relatie tussen het Veiligheidshuis en de gemeentelijke organisatie (met name de dienst Recht en Veiligheid) moet voor iedereen duidelijk zijn.
 12. De Veiligheidsdagen zijn een prima instrument. Bespreek daarop met de belangrijkste veiligheidspartners tenminste eenmaal per jaar de gezamenlijke beelden van en analyse van de veiligheidssituatie in Gouda. Benut hiervoor de stand van zaken integrale veiligheid en de uitgebreide en verstevigde analyse (zie vorige punt), maar benut tevens ook de beelden en ervaringen van andere partners.
 13. De gemeentelijke regie kan worden verscherpt door een nadrukkelijker opdrachtgeverschap in subsidierelaties met organisaties. Maak ook met andere organisaties harde(re) en eenduidige afspraken over de uitvoering van het veiligheidsbeleid in Gouda. En zie toe op die uitvoering.
 14. Soms kan de regie juist wat minder. De vraag is of de gemeente zoveel energie moet blijven steken in de veiligheidskeurmerken. Mogelijk kunnen brancheorganisaties daar een leidende rol in spelen en kan daarmee tijd worden bespaard die voor andere veiligheidsitems kan worden ingezet.

Gebruikte bronnen

AD-misdaadmeter

Balkema, T. (2001). Migratie naar Gouda in de periode 1850-1975. *Tidings 'die Goude'*, 19, 41-51, 85-97.

Bervoets, E. (2009) De groep de baas? Den Haag: COT (te verschijnen).

Bervoets, E. (2006). *Tussen respect en doorpakken: een onderzoek naar de politieke aanpak van Marokkaanse jongeren in Gouda, Utrecht en Amsterdam*. Den Haag: Elsevier

Bervoets, E., N. Koeman, V. Dijk, E.J. van der Torre en R. de Groot (2008). *Wat kan hier? Veiligheidsanalyse Rembrandtplein en Leidseplein: (uitgaans)geweld, maatregelen, effecten*. COT-reeks nr. 20. Den Haag: Boom Juridisch Uitgevers.

Bovens, M., P. 't hart en M. van Twist (2007). *Openbaar bestuur: beleid, organisatie en politiek*. Alphen aan den Rijn: Kluwer.

Dammen, R. e.a. (2008). *Quickscan Veiligheidshuizen*. Den Haag: COT.

Duchateau, I. en H. Ferwerda (2002). *Jeugdcriminaliteit onder allochtonen in Gouda*. Arnhem: Beke.

Elffers, H. en W. de Jong (2004). *'Nee, ik voel me nooit onveilig'*. *Determinanten van veiligheidsgevoelens*. Werkdocument nr. 5 van de Raad voor de Maatschappelijke Ontwikkeling. Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling/ Nederlands Centrum Criminaliteit en Rechtshandhaving, Den Haag/Leiden.

Gemeente Gouda. *Kwartaalevaluatie jongerencoaching Oost en Korte Akkeren* (maart 2009)

Gemeente Gouda. *Ruimte geven om Verantwoordelijkheid te nemen*, 21 mei 2008.

Heffen, O. van (1998). *Beleids Theorieën*. In A. Hoogerwerf en M. Herweijer. *Overheidsbeleid, een inleiding in de beleidswetenschap*. Alphen aan den Rijn Samsom.

Intraval (2005). *Evaluatie Cameratoezicht Gouda: eindrapport*.

Investeren in veiligheid: de opbrengsten. *Atlas voor gemeenten*. Utrecht, januari 2008

Leveling, D. en F. Kriek. *Quickscan IVB Gouda: Eindrapport*. Amsterdam: Regioplan.

Nieborg, S. en S. Woerds. *De Gouden Stadsregels: op weg naar Moreel Burgerschap*. Utrecht: Verweij Jonker Instituut.

Roorda, W. en M. van Aalst (2008). *Jongerenrapportage Communities that Care - Gemeente Gouda*. Amsterdam: DSP-Groep.

Samenleving en Criminaliteit (1985). Den Haag. Ministerie van Justitie.

Terlouw, G-J en G. Susanne (1990). *Een preventieproject in Gouda: eerste resultaten van een project voor Marokkaanse jongeren*. Den Haag: WODC.

Torre, E.J. e.a. (2009). *Koopavond in Rotterdam centrum. Verandering, leefbaarheid en lastposten*. Den Haag: COT.

Veen, G. van der (2006). *Interpreting Fear, Crime, Risk and Unsafety*, BJu: Den Haag

Wesselink L. e.a. (2009). De collectieve winkelontzegging. *Tijdschrift voor Veiligheid en Veiligheidszorg*, 8, 1, 6-19.

Gemeente: statistiek en veiligheid

1. Kadernotitie Integraal Veiligheidsbeleid. Gouda veilig, dat doen we samen 2005
2. Gouda veilig werk in uitvoering. Actieplan Integraal Veiligheidsbeleid. Gemeente Gouda
3. Crisisplan
4. Oefenjaarplan 2008
5. Rampenplannen
6. Stadsmonitor 2006
7. Stadsfoto Gouda 2008
8. Stadsmonitor 2008
9. Veiligheidsrapportage 2003
10. Veiligheidsrapportage 2004
11. Veiligheidsrapportage 2005
12. Veiligheidsmonitor 2006
13. Veiligheidsmonitor 2007
14. Veiligheidsmonitor 2008
15. Veiligheidsmonitor 2009
16. Wijkprogramma Gouda Oost (maart 2009)

Gemeentelijke verordeningen, beschikkingen en convenanten

1. Verordening Cameratoezicht. Gouda 2005.
2. Convenant gegevensuitwisseling signalering Gouda
3. Convenant ketenoverleg jeugdveiligheid Gouda
4. Beschikkingen subsidie welzijnswerk
5. Convenant signaleringsoverleg Gouda

Politie

1. Korpsjaarsverslag 2007 Politie Hollands Midden
2. Team Gouda. Jaarplan 2009. Oktober 2008
3. Voorstel integrale aanpak hennepsteelt, Politie Hollands Midden
4. Evaluatie pilot integrale aanpak hennepsteelt Gouda
5. Sheets districtscollege 28 januari 2009: Integrale aanpak hennepsteelt, Evaluatie pilot Gouda 2008.

Brandweer

1. Brandweer Gouda, kort jaarverslag 2008

Justitie in de Buurt / Veiligheidshuis

1. Krantenberichten justitie in de buurt en veiligheidshuis

Landelijke monitoren

Landelijke Integrale veiligheidsmonitor 2008

Veiligheidsmonitor Rijk 2008

Persberichten en websites

1. Diverse media/ persberichten mbt gebeurtenissen Oosterwei en jeugdproblematiek
2. Gouda gaat nu nog harder werken aan veiligheid. Oktober 2008
3. Krantenberichten Goudse stadsregels
4. www.gouda.nl
5. www.vrhm.nl (Veiligheidsregio Hollands Midden)
6. www.cbs.nl
7. Krantenberichten (Marokkaanse) jeugd en veiligheid

Bijlagen

Bijlage 1 verantwoording onderzoek en methoden

De dataverzameling voor dit onderzoek vond plaats in het voorjaar en de vroege zomer van 2006. Voor dit onderzoek interviewden we sleutelpersonen in het integrale veiligheidsbeleid. De interviews duurden gemiddeld anderhalf uur. Gesprekken werden zoveel mogelijk opgenomen op band en uitgewerkt tot een verslag. We gebruikten een interviewprotocol: de gesprekken waren semi-gestructureerd. We interviewden in een aantal gevallen meer dan een persoon tegelijkertijd, vanwege de efficiency. Twee gesprekken waren telefonisch.

In aanvulling op de interviews is ook een aantal groepsinterviews gehouden: met de voorzitters van de wijkteams, met ondernemers en enkele leden van de Doetank. Zoveel mogelijk deden we eerst de analyse van beleidsdocumenten en (eventueel) mediaberichten op grond waarvan we konden doorvragen in de interviews. Op 18 mei werd bovendien een dialoogsessie georganiseerd waarin deelnemers (die vaak al eerder werden geïnterviewd) kennisnamen van de voorlopige onderzoeksresultaten en waarin we die resultaten toetsten.

Een deel van het onderzoek bestond uit secundaire analyse: de documentenanalyse en de analyse van reeds beschikbare (statistische) gegevens. Zo werden bijvoorbeeld de gemeentelijke veiligheidsonderzoeken bestudeerd.

We verrichten verder een analyse van politieregistraties om uitspraken te kunnen doen over trends en profielen. Bij profielen maakten we een onderscheid tussen profielen van misdrijven en daderprofielen. De politie leverde de gegevens voor de trendanalyse en de misdrijfprofilering aan de hand van een zoekvraag die door ons werd aangeleverd. Voor de daderprofilering bekeken wij gegevens van bekende daders van woninginbraak, auto-inbraak, beroving en mishandeling in BPS en HKS, aan de hand van een profielijst. De politie stelde daartoe een lijst samen met mutatienummers in BPS van zaken met bekende verdachten. Daartoe werden alle zaken teruggezocht vanaf 31 december 2008 tot en met het jaar 2005.

De interviewafspraken combineerden we soms met enkele observaties ter plaatse om een goed beeld te hebben van bepaalde locaties (bv overlasthotspots) die in gesprekken aan de orde kwamen. Wat daarbij hielp is dat een van de onderzoekers plaatselijk goed bekend was en op de hoogte van ontwikkelingen in Gouda van de afgelopen jaren.

Uiteindelijk bestond de dataverzameling uit:

- Interviews met professionals en/of groepsbijeenkomsten met professionals;
- Interviews met winkeliers, (overige) ondernemers;
- Groepsinterview met de voorzitters van de bewoners-wijkteams;
- Groepsinterview met de Doetank met actieve Marokkaanse Gouvenaars;
- Secundaire analyse van relevante beleidsdocumenten en uitgevoerde analyses;
- Trendanalyse en misdrijfprofilering van de criminaliteit, overlast en incidenten in de periode; 2005-2008. Op basis van het registratiesysteem van de politie;
- Profielanalyse van de daders en misdrijven voor een aantal delicten (woning- en auto-inbraak, beroving en mishandeling): De data voor deze analyse is afkomstig uit de registratiesystemen BPS en HKS van de politie;
- Een dialoogsessie met gemeente en ketenpartners, een groepsinterview waarin de voorlopige resultaten werden besproken en 'getoetst'.

Bijlage 2: geïnterviewde personen

- de heer A. vd Watering, Brandweer, commandant
- de heer P. Kompeer, Brandweer, preventiemedewerker
- de heer P. Drost, Factor G, welzijnsorganisatie
- wijkagent Oost
- wijkagent Korte Akkeren
- wijkagent Binnenstad
- de heer J. Pattijn districtchef politie,
- de heer A. Kasius, uitvoerend teamchef politie
- de heer H. vd Veek teamchef Gouda, politie
- de heer J. Terlouw, Stadstoezicht, afdelingshoofd, gemeente Gouda
- mevrouw N. Niewold, coördinator sociale veiligheid, gemeente Gouda
- mevrouw T. vd Broeck-Oosterhoff, afdelingshoofd Veiligheid en Handhaving, gemeente Gouda
- de heer B. vd Ploeg, diensthoofd Recht en Veiligheid, gemeente Gouda
- mevrouw M. Suijker, wethouder
- de heer A. Menkveld, wethouder
- de heer S. Keulen, wethouder
- de heer W. Cornelis, burgemeester
- mevrouw I. Moerman, GGD
- de heer R. Joesoef-Djamil, verwervingsofficier Openbaar Ministerie
- mevrouw S. Kruidenier, beleidsmedewerker Openbaar Ministerie
- de heer F. Rossel diensthoofd Beleid, gemeente Gouda
- mevrouw M. Schinkel, coördinator nazorg, reclassering
- mevrouw E. Kole, Jeugdofficier, OM
- de heer W. Heemskerk, Hoofd jeugdpreventieteam, Bureau Jeugdzorg
- de heer Kamp, Hoofd Woondiensten Mascini Woonpartners
- de heer H. Westhoff, Woonpartners.

Groepsinterview 29 april 2009: voorzitters wijkteams

Groepsinterview 6 mei 2009: leden Marokkaanse Doetank

Groepsinterview cq dialoogsessie op 18 mei 2009

Groepsinterview ondernemers juni 2009

Bijlage 3 Interviewprotocol

Het integrale veiligheidsbeleid richt zich zowel op de sociale als de fysieke veiligheid. De doelstellingen zijn in vier categorieën verdeeld:

- Veilige woon- en leefomgeving;
- Bedrijvigheid en veiligheid;
- Jeugd en veiligheid;
- Fysieke veiligheid.

De evaluatie bestaat uit twee onderdelen

1. Terugblik

De evaluatie moet antwoord bieden op de werking en de doeltreffendheid van het veiligheidsbeleid.

2. Vooruit kijken

De evaluatie moet de vraag beantwoorden welke doelen moeten worden gesteld voor de toekomst en welke accenten moeten worden gelegd.

Daaruit volgen de hoofdvragen:

1. Hoe doeltreffend is het huidige integrale veiligheidsbeleid per beleidsterrein (VNG-kernbeleid) en welke factoren zijn van belang bij het al dan niet behalen van de doelstellingen? Specifieke aandachtspunten zijn hierbij de gebiedsgerichte aanpak, de groepsgerichte aanpak en de persoonsgerichte aanpak.
2. Op welke onderwerpen moet het accent komen te liggen in de komende jaren gezien de huidige Goudse situatie met betrekking tot veiligheid?

Vragen gericht op beantwoorden hoofdvraag 1:

0. Wat is uw functie en achtergrond?

Algemeen onderscheid objectief/subjectief

1. Is Gouda/de wijk volgens u veiliger geworden? (in de periode 2005-2009) (onderscheid objectief/subjectief)
2. Op welke terreinen wel, en op welke niet? (4 categorieën) Noemt u svp voorbeelden.
3. Waardoor komt dat volgens u? (verklaringen) Noemt u eens voorbeelden.
4. Welk effect heeft het Goudse integrale veiligheidsbeleid volgens u gehad op de veiligheid in Gouda? Waarom? Kunt u daarvan voorbeelden noemen?
5. Hoe heeft u / uw organisatie bijgedragen aan de veiligheid in Gouda en op welke manier?
6. Wat waren daarbij successen en knelpunten?
7. Wat hebben andere organisaties/personen volgens u bijgedragen aan de veiligheid en op welke manier?
8. Wat waren daarbij successen en knelpunten?
9. Wat waren de afgelopen jaren volgens u markante gebeurtenissen rond de veiligheid in Gouda? Waarom?

Maatregelen (middelen)

10. Bent u op de hoogte van de maatregelen die zijn/worden genomen in het kader van het Goudse veiligheidsbeleid?
11. Wat is de betekenis van de *gebiedsgerichte aanpak via wijkontwikkeling* en wijkteams de afgelopen jaren geweest voor de veiligheid in Gouda? Noemt u svp voorbeelden waaruit dat blijkt. Ik weet niet of ik zelf helemaal begrijp waar deze

vraag naar toe gaat. Gebiedsgerichte aanpak loopt met behulp van wijkontwikkeling en wijkteams maar niet via...

12. Wat is de betekenis van de *gebiedsgerichte aanpak via aandacht voor (overlast)hotspots* de afgelopen jaren geweest voor de veiligheid in Gouda? Noemt u svp voorbeelden waaruit dat blijkt.
13. Specifiek Jeugd en Veiligheid: wat is de betekenis geweest van de *groepsgerichte aanpak* (afgeleid van de shortlist van Bureau Beke, *interviewer legt evt uit*) voor de veiligheid in Gouda en waaruit blijkt dat?
14. Wat is de betekenis geweest van de *persoonsgerichte aanpak* (bv veelplegers, veelplegerslijsten, ISD maatregelen)
15. Welke maatregelen spraken u de afgelopen jaren het meest aan en welke het minste? Waarom?

Doelstellingen en effecten (op hoofdlijnen)

16. Bent u op de hoogte van de doelstellingen/ambities van het Goudse integraal veiligheidsbeleid?
17. Wat vindt u van de doelstellingen van de afgelopen jaren?
18. Hoe concreet moeten volgens u doelstellingen zijn geformuleerd?
19. In het Goudse IVB zijn tussentijds enkele doelstellingen bijgekomen. Waarom is voor zover bij u bekend in 2007 besloten over te gaan tot deze extra doelstellingen?
20. Wat zijn volgens u, als u dat kernachtig moet samenvatten, de effecten van het integrale veiligheidsbeleid?

Veiligheidshuis (als specifiek middel)

21. Bent u op de hoogte van de ontwikkeling van een Veiligheidshuis in Gouda?
22. Wat vindt u van het Veiligheidshuis? Draagt dat bij aan meer veiligheid? Aan welke categorieën veiligheid dan vooral? (woonomgeving, bedrijvigheid, jeugd en veiligheid, fysieke veiligheid)
23. Welke partijen hebben verder invloed op de lokale criminaliteit? Op welke manier? Kunt u voorbeelden noemen zodat duidelijk wordt hoe u dit ziet?
24. samenwerking met de gemeente

Vragen gericht op beantwoorden hoofdvraag 2: vooruitblik

25. Wat mist er volgens u nog in het Goudse veiligheidsbeleid? Waarom? Kunt u daarvan voorbeelden noemen?
26. Waarop zou de nadruk in het Veiligheidsbeleid vooral moeten liggen (accenten), en hoe verhoudt zich dat dan met het huidige veiligheidsbeleid?
27. Welke maatregelen van het huidige Goudse veiligheidsbeleid kunnen volgens u zonder meer worden gecontinueerd? Waarom?
28. Welke maatregelen van het huidige Goudse Veiligheidsbeleid verdienen volgens u aanpassing? Welke aanpassing? Kunt u voorbeelden noemen waarom u dat vindt? Wat is dan het alternatief?
29. Welke maatregelen dienen wat u betreft te worden stopgezet en waarom?
30. Welke maatregelen mist u nog, ook gezien uw antwoord op de vraag wat u nog mist in het Goudse veiligheidsbeleid?

Documentatie en afsluiting

31. Heeft u voor ons documentatie, artikelen, cijfermateriaal of iets dergelijks beschikbaar op grond waarvan wij ons een goed beeld kunnen vormen tbv dit onderzoek?
32. Heeft u nog onderwerpen gemist in dit interview die wat u betreft wel aan de orde hadden moeten komen? Welke zijn dat dan en waarom?

Bijlage 4: items daderprofilering

1. BPS mutatienummer
2. Datum gepleegde delict
3. Kenocode verdachte
4. Leeftijd verdachte
5. Leeftijdscategorie verdachte (1. 0 t/m 11 jaar; 2. 12 t/m 17 jaar; 3. 18 t/m 24 jaar; 4. 25 t/m 30 jaar; 5. 31 t/m 40 jaar; 6. 41 t/m 50 jaar; 7. 51 t/m 60 jaar; 8. ouder dan 60 jaar; 9. niet bekend)
6. Geboortedatum verdachte
7. Delicttype (1. woninginbraak; 2. auto-inbraak; 3. beroving; 4. mishandeling)
8. Postcode verdachte
9. woonplaats verdachte (1. Gouda; 2. zuid-holland overig; 3. elders Nederland; 4. Buiten Nederland; 5. niet bekend)
10. geboorteplaats verdachte
11. geboorteland verdachte (1. Nederland; 2. Marokko; 3. Turkije; 4. Nederlandse Antillen en Aruba; 5. Suriname; 6. overig; 7. niet bekend)
12. etniciteit verdachte (1. Nederlands; 2. Marokkaans; 3. Turks; 4. Antilliaans; 5. Surinaams; 6. overig; 7. niet bekend)
13. geslacht verdachte
14. geweldbruik (ja, nee)
15. wijze geweldgebruik
16. Buit (ja, nee)
17. soort buit
18. aantal medeplichtigen/medeverdachten
19. werk/school verdachte
20. sociaal-economische positie verdachte
21. eerste jaar antecedenten
22. aantal antecedenten
23. type antecedent (laatste antecedent)
24. aantal slachtoffers

Bijlage 5: Tabellen trendanalyse en profilering misdrijven en daders
A. Tabellen bij paragraaf 3.4: trends in objectieve veiligheid
Tabel 1.1: aantallen incidenten in BPS per jaar en per incident

Incidenten	2005	2006	2007	2008	Totaal
221 Diefstal uit woning	474	636	564	493	2167
224 Diefstal/inbraak box/garage/schuur/tuinhuis	128	85	75	66	354
213 Diefstal af/uit motor/scooter	3	3	4	4	14
214 Diefstal af/uit auto	2879	1851	1155	895	6780
203 Diefstal motor/scooter	20	11	3	12	46
204 Diefstal auto	70	71	57	55	253
201 Diefstal fiets	1409	974	820	866	4069
202 Diefstal bromfiets/snorfiets	110	55	32	44	241
233 Zakkenrollen	118	105	149	168	540
330 Zedenzaak	1	3	2	4	10
331 (Openb) Schennis	39	17	31	28	115
332 Aanranding	22	21	16	9	68
333 Verkrachting	9	13	8	9	39
320 Geweld dodelijk	2	0	0	0	2
321 Geweld dodelijk zonder wapen	0	1	0	0	1
322 Geweld dodelijk met wapen	0	0	0	1	1
323 Geweld dodelijk met vuurwapen	0	0	0	0	0
325 Openlijk geweld tegen personen	35	37	45	49	166
342 Bedreiging	312	288	353	355	1308
300 Geweld zonder letsel	8	2	17	3	30
301 Geweld zonder letsel zonder wapen	150	196	182	217	745
302 Geweld zonder letsel met wapen	18	23	45	23	109
303 Geweld zonder letsel met vuurwapen	5	0	2	1	8
310 Geweld met letsel	1	0	2	5	8
311 Geweld met letsel zonder wapen	200	215	191	202	808
312 Geweld met letsel met wapen	36	30	43	51	160
313 Geweld met letsel met vuurwapen	1	0	0	0	1
242 Beroving (w.o. tasjesroof)	72	71	65	42	250
241 Overval (gewapende)	6	3	3	3	15
552 Overlast van/door dronkenschap	221	243	192	233	889
553 Overlast van/door drugs/medicijnen	45	44	36	29	154
260 Vernieling/beschadiging	155	105	129	124	513
261 Vernieling auto	555	483	526	642	2206
262 Vernieling middelen openbaar vervoer	41	34	43	57	175
263 Vernieling aan openbare gebouwen	401	329	72	153	955
264 Vandalisme/baldadigheid	137	104	151	163	555
326 Openlijk geweld tegen goederen	17	16	21	20	74
451 Geluidshinder horeca	132	119	61	64	376
751 Burenruzie en relatieprobleem	0	0	0	0	0
754 Burenruzie	102	140	180	140	562
222 Diefstal af/uit bedrijf	344	263	341	325	1273
231 Winkeldiefstal	219	233	240	188	880
562 Overlast van/door jeugd	1210	1166	1220	1072	4668
564 Overlast van / door geluid	607	736	569	521	2433
384 Softdrugs	48	53	49	80	230

385 Harddrugs	26	25	24	23	98
390 Aantasting openba(a)re gezag/orde	0	3	0	0	3
391 Aantasting openbaar gezag	7	12	19	20	58
392 Aantasting openbare orde	37	63	127	59	286
Totaal	10432	8882	7864	7518	34696

Tabel 2.1: incidenten auto-inbraken verdeeld over weekdays

Dag in de week	2005	2006	2007	2008	Totaal
maandag	433	259	156	124	972
dinsdag	426	249	154	143	972
woensdag	520	279	183	134	1116
donderdag	334	231	143	136	844
vrijdag	417	300	182	143	1042
zaterdag	254	234	161	96	745
zondag	222	201	112	65	600
Tot	2.606	1.753	1.091	841	6.291

NOOT: Van de 6780 incidenten auto-inbraak was van 6291 de pleegdag bekend.

Tabel 2.2: incidenten auto-inbraken verdeeld over uren (2005-2008)

pf: 0:00 tot 1:00 uur	173
pf: 1:00 tot 2:00 uur	78
pf: 2:00 tot 3:00 uur	53
pf: 3:00 tot 4:00 uur	29
pf: 4:00 tot 5:00 uur	25
pf: 5:00 tot 6:00 uur	20
pf: 6:00 tot 7:00 uur	27
pf: 7:00 tot 8:00 uur	72
pf: 8:00 tot 9:00 uur	139
pf: 9:00 tot 10:00 uur	132
pf: 10:00 tot 11:00 uur	150
pf: 11:00 tot 12:00 uur	162
pf: 12:00 tot 13:00 uur	196
pf: 13:00 tot 14:00 uur	186
pf: 14:00 tot 15:00 uur	236
pf: 15:00 tot 16:00 uur	290
pf: 16:00 tot 17:00 uur	395
pf: 17:00 tot 18:00 uur	660
pf: 18:00 tot 19:00 uur	843
pf: 19:00 tot 20:00 uur	620
pf: 20:00 tot 21:00 uur	590
pf: 21:00 tot 22:00 uur	362
pf: 22:00 tot 23:00 uur	438
pf: 23:00 tot 0:00 uur	415
Totaal	6.291

Tabel 2.3: incidenten auto-inbraken verdeeld over pleeglocaties

Pleeglocatie	2005	2006	2007	2008	Totaal
waar: Achterwillens [Gouda]	61	65	30	27	183
waar: Achterwillens omgeving Gloriantplantsoen [Gouda]	18	17	5	7	47
waar: Bloemendaal omgeving Catsveld/winkelcentr Bloemendaal [Gouda]	149	94	73	53	369
waar: Bloemendaalseweg [Gouda]	1	2	4	1	8
waar: Bodegraafsestraatweg tussen R'wijk/krsgng Breevaartbrug [Gouda]	0	0	1	0	1
waar: Boerhavekwartier omgeving Bleulandweg [Gouda]	79	26	33	24	162
waar: Breevaart omgeving Wethouder Venteweg [Gouda]	13	11	4	4	32
waar: Componistenbuurt Goverwelle [Gouda]	67	52	41	11	171
waar: Den Uiter / industrieterrein Goudse Poort [Gouda]	126	56	37	55	274
waar: Gaardenbuurt (oude terrein Witlofkwekerij) [Gouda]	8	18	9	9	44
waar: Goudse Hout [Gouda]	3	1	0	1	5
waar: Gouwestroom [Gouda]	8	5	3	3	19
waar: Goverwelle omgeving Marathonlaan / Estafetteweg [Gouda]	63	51	30	24	168
waar: Grassenbuurt / Waterbuurt [Gouda]	20	20	17	23	80
waar: Groenhovenkwartier [Gouda]	88	55	49	44	236
waar: Hoevenbuurt / Burgenbuurt [Gouda]	81	88	66	57	292
waar: Industrieterrein Kromme Gouwe Oost en West [Gouda]	11	18	7	11	47
waar: Industrieterrein Schielands Hoge Zeedijk [Gouda]	1	1	2	2	6
waar: Kadebuurt [Gouda]	44	57	37	18	156
waar: Kort Haarlem omgeving Burg Martenssingel/straat [Gouda]	194	94	56	38	382
waar: Korte Akkeren ten noorden van Emmastraat/Tollensstraat [Gouda]	288	188	111	83	670
waar: Korte Akkeren ten zuiden van Emmastraat/Tollensstraat [Gouda]	41	38	19	16	114
waar: Mammoet omgeving Mammoet / Calslaan [Gouda]	47	31	38	34	150
waar: Molenbuurt Goverwelle [Gouda]	230	145	51	36	462
waar: Muziekbuurten Goverwelle [Gouda]	16	24	10	5	55
waar: Omgeving Achter de Kerk / Nieuwe Veerstaal [Gouda]	136	66	37	14	253
waar: Omgeving Hamstergat / Nieuwe Gouwe O.Z. [Gouda]	2	1	1	2	6
waar: Omgeving Markt / Nieuwe Markt [Gouda]	35	13	9	5	62
waar: Omgeving Raam / Peperstraat [Gouda]	81	27	18	21	147
waar: Omgeving Ridder van Catsweg [Gouda]	16	6	1	1	24
waar: Omgeving Stationsplein / Van Bergen IJzendoornpark [Gouda]	70	39	20	37	166
waar: Omgeving Turfmarkt [Gouda]	68	14	5	5	92
waar: Omgeving Voorwillenseweg [Gouda]	75	44	16	13	148
waar: Onbekend [Gouda]	7	4	2	7	20
waar: Oosterwei omgeving Verzetsslaan / Vrijheidsslaan [Gouda]	182	74	38	22	316
waar: Oostpolder in Schieland [Gouda]	0	0	1	0	1
waar: Ouwe Gouwe omg Gr v Prinsterersingel/Graaf Florisweg [Gouda]	153	123	89	41	406
waar: Polderbuurt Goverwelle [Gouda]	33	37	12	6	88
waar: Postbussen [Gouda]	0	1	0	0	1
waar: Rijkswegen [Gouda]	1	3	1	10	15
waar: Ringvaartbocht [Gouda]	4	5	2	4	15
waar: Steinenburg Lustenbuurt / Steinenbuurt [Gouda]	83	107	63	33	286
waar: Stolwijkersluis / Gouderaksedijk [Gouda]	4	4	4	3	15
waar: Stolwijkersluis omgeving waterzuivering [Gouda]	0	1	1	0	2
waar: Vreewijk omgeving Dunantsingel [Gouda]	140	40	20	12	212

waar: Vrijheidsbuurt Goverwelle [Gouda]	11	6	5	1	23
waar: Weidebloemkwartier incl. D.O.N.K.-Straat [Gouda]	3	2	3	9	17
waar: Wervenbuurt [Gouda]	11	12	13	11	47
waar: Windrooskwartier omgeving Mercatorsingel/Heesterbuurt [Gouda]	90	49	51	42	232
waar: Zomenbuurt omgeving Veenzoom / Rietzoom [Gouda]	17	16	10	10	53
Totaal	2.879	1.851	1.155	895	6.780

Tabel 3.1: incidenten woninginbraken verdeeld over weekdays

Dag in de week	2005	2006	2007	2008	Totaal
maandag	63	84	68	58	273
dinsdag	71	87	86	68	312
woensdag	58	96	66	81	301
donderdag	80	94	63	54	291
vrijdag	86	104	96	86	372
zaterdag	60	94	106	73	333
zondag	50	69	65	56	240
Tot	468	628	550	476	2.122

NOOT: Van de 2167 incidenten woninginbraak was van 2122 de pleegdag bekend.

Tabel 3.2: incidenten woninginbraken verdeeld over uren (2005-2008)

pf: 0:00 tot 1:00 uur	189
pf: 1:00 tot 2:00 uur	117
pf: 2:00 tot 3:00 uur	69
pf: 3:00 tot 4:00 uur	66
pf: 4:00 tot 5:00 uur	45
pf: 5:00 tot 6:00 uur	26
pf: 6:00 tot 7:00 uur	29
pf: 7:00 tot 8:00 uur	44
pf: 8:00 tot 9:00 uur	78
pf: 9:00 tot 10:00 uur	67
pf: 10:00 tot 11:00 uur	90
pf: 11:00 tot 12:00 uur	72
pf: 12:00 tot 13:00 uur	80
pf: 13:00 tot 14:00 uur	71
pf: 14:00 tot 15:00 uur	73
pf: 15:00 tot 16:00 uur	82
pf: 16:00 tot 17:00 uur	98
pf: 17:00 tot 18:00 uur	101
pf: 18:00 tot 19:00 uur	95
pf: 19:00 tot 20:00 uur	136
pf: 20:00 tot 21:00 uur	92
pf: 21:00 tot 22:00 uur	79
pf: 22:00 tot 23:00 uur	120
pf: 23:00 tot 0:00 uur	203
Totaal	2.122

NOOT: Van de 2167 incidenten woninginbraak was van 2122 de pleegtijd bekend.

Tabel 3.3: incidenten woninginbraken verdeeld over pleeglocaties

Pleeglocatie	2005	2006	2007	2008	Totaal
waar: Achterwillens [Gouda]	15	12	22	8	57
waar: Achterwillens omgeving Gloriantplantsoen [Gouda]	9	8	1	7	25
waar: Bloemendaal omgeving Catsveld/winkelcentr Bloemendaal [Gouda]	6	2	12	13	33
waar: Bloemendaalseweg [Gouda]	0	1	3	0	4
waar: Bodegraafsestraatweg tussen R'wijk/krsgng Breevaartbrug [Gouda]	0	0	0	1	1
waar: Boerhavekwartier omgeving Bleulandweg [Gouda]	8	0	1	4	13
waar: Breevaart omgeving Wethouder Venteweg [Gouda]	1	4	8	6	19
waar: Componistenbuurt Goverwelle [Gouda]	7	16	13	5	41
waar: Den Uiter / industrieterrein Goudse Poort [Gouda]	0	3	0	0	3
waar: Gaardenbuurt (oude terrein Witlofkwekerij) [Gouda]	0	1	2	2	5
waar: Goudse Hout [Gouda]	2	1	6	1	10
waar: Gouwestroom [Gouda]	0	0	0	0	0
waar: Goverwelle omgeving Marathonlaan / Estafetteweg [Gouda]	12	9	19	18	58
waar: Grassenbuurt / Waterbuurt [Gouda]	3	12	3	4	22
waar: Groenhovenkwartier [Gouda]	8	26	5	13	52
waar: Hoevenbuurt / Burgenbuurt [Gouda]	13	15	10	16	54
waar: Kadebuurt [Gouda]	18	45	26	20	109
waar: Kort Haarlem omgeving Burg Martenssingel/straat [Gouda]	37	47	28	29	141
waar: Korte Akkeren ten noorden van Emmastraat/Tollensstraat [Gouda]	71	80	62	59	272
waar: Korte Akkeren ten zuiden van Emmastraat/Tollensstraat [Gouda]	10	19	18	16	63
waar: Mammoet omgeving Mammoet / Calslaan [Gouda]	3	3	8	10	24
waar: Molenbuurt Goverwelle [Gouda]	25	57	102	58	242
waar: Muziekbuurt Goverwelle [Gouda]	1	8	4	2	15
waar: Omgeving Achter de Kerk / Nieuwe Veerstaal [Gouda]	18	11	3	3	35
waar: Omgeving Markt / Nieuwe Markt [Gouda]	8	2	4	2	16
waar: Omgeving Raam / Peperstraat [Gouda]	20	12	5	12	49
waar: Omgeving Ridder van Catsweg [Gouda]	2	1	1	0	4
waar: Omgeving Stationsplein / Van Bergen IJzendoornpark [Gouda]	25	14	13	14	66
waar: Omgeving Turfmarkt [Gouda]	12	12	3	8	35
waar: Omgeving Voorwillenseweg [Gouda]	13	15	7	11	46
waar: Onbekend [Gouda]	0	0	0	1	1
waar: Oosterwei omgeving Verzetslaan / Vrijheidslaan [Gouda]	20	30	28	13	91
waar: Oostpolder in Schieland [Gouda]	0	0	0	1	1
waar: Ouwe Gouwe omg Gr v Prinsterersingel/Graaf Florisweg [Gouda]	34	51	35	42	162
waar: Polderbuurt Goverwelle [Gouda]	5	9	20	6	40
waar: Steinenburg Lustenbuurt / Steinenbuurt [Gouda]	15	40	35	34	124
waar: Stolwijkersluis / Gouderaksedijk [Gouda]	0	2	1	2	5
waar: Stolwijkersluis omgeving waterzuivering [Gouda]	0	0	0	1	1
waar: Vreewijk omgeving Dunantsingel [Gouda]	26	19	14	9	68
waar: Vrijheidsbuurt Goverwelle [Gouda]	5	4	6	0	15
waar: Weidebloemkwartier incl. D.O.N.K.-Straat [Gouda]	4	3	0	3	10

waar: Wervenbuurt [Gouda]	6	7	8	4	25
waar: Windrooskwartier omgeving Mercatorsingel/Heesterbuurt [Gouda]	10	27	22	27	86
waar: Zomenbuurt omgeving Veenzoom / Rietzoom [Gouda]	2	8	6	8	24
Totaal	474	636	564	493	2.167

Tabel 4.1: incidenten bedreiging verdeeld over weekdays

Dag in de week	2005	2006	2007	2008	Totaal
maandag	20	12	24	35	91
dinsdag	37	20	28	34	119
woensdag	37	31	47	36	151
donderdag	32	33	35	33	133
vrijdag	34	34	41	30	139
zaterdag	34	31	33	39	137
zondag	24	22	25	22	93
Tot	218	183	233	229	863

NOOT: Van de 3.108 incidenten bedreigingen was van 863 de pleegdag bekend.

Tabel 4.2: incidenten bedreigingen verdeeld over uren (2005-2008)

pf: 0:00 tot 1:00 uur	65
pf: 1:00 tot 2:00 uur	26
pf: 2:00 tot 3:00 uur	19
pf: 3:00 tot 4:00 uur	23
pf: 4:00 tot 5:00 uur	8
pf: 5:00 tot 6:00 uur	9
pf: 6:00 tot 7:00 uur	9
pf: 7:00 tot 8:00 uur	13
pf: 8:00 tot 9:00 uur	28
pf: 9:00 tot 10:00 uur	35
pf: 10:00 tot 11:00 uur	31
pf: 11:00 tot 12:00 uur	31
pf: 12:00 tot 13:00 uur	48
pf: 13:00 tot 14:00 uur	50
pf: 14:00 tot 15:00 uur	56
pf: 15:00 tot 16:00 uur	65
pf: 16:00 tot 17:00 uur	59
pf: 17:00 tot 18:00 uur	57
pf: 18:00 tot 19:00 uur	51
pf: 19:00 tot 20:00 uur	49
pf: 20:00 tot 21:00 uur	37
pf: 21:00 tot 22:00 uur	32
pf: 22:00 tot 23:00 uur	35
pf: 23:00 tot 0:00 uur	27
Totaal	863

NOOT: Van de 3.108 incidenten bedreigingen was van 863 de pleegtijd bekend.

Tabel 4.3: incidenten bedreigingen verdeeld over pleeglocaties

Pleeglocatie	2005	2006	2007	2008	Totaal
waar: Achterwillens [Gouda]	9	7	8	12	36
waar: Achterwillens omgeving Gloriantplantsoen [Gouda]	5	6	10	6	27
waar: Bloemendaal omgeving Catsveld/winkelcentr Bloemendaal [Gouda]	10	4	10	8	32
waar: Bloemendaalseweg [Gouda]	1	0	0	4	5
waar: Boerhavekwartier omgeving Bleulandweg [Gouda]	5	2	2	3	12
waar: Breevaart omgeving Wethouder Venteweg [Gouda]	2	0	1	0	3
waar: Componistenbuurt Goverwelle [Gouda]	1	5	4	6	16
waar: Den Uiert / industrieterrein Goudse Poort [Gouda]	10	6	5	8	29
waar: Gaardenbuurt (oude terrein Witlofkwekerij) [Gouda]	0	1	8	0	9
waar: Goudse Hout [Gouda]	1	0	2	3	6
waar: Gouwestroom [Gouda]	1	0	1	0	2
waar: Goverwelle omgeving Marathonlaan / Estafetteweg [Gouda]	9	6	6	8	29
waar: Grassenbuurt / Waterbuurt [Gouda]	0	2	1	2	5
waar: Groenhovenkwartier [Gouda]	9	3	8	4	24
waar: Hoevenbuurt / Burgenbuurt [Gouda]	3	3	2	4	12
waar: Industrieterrein Kromme Gouwe Oost en West [Gouda]	0	3	3	3	9
waar: Industrieterrein Schielands Hoge Zeedijk [Gouda]	1	1	3	1	6
waar: Kadebuurt [Gouda]	18	16	16	6	56
waar: Kort Haarlem omgeving Burg Martenssingel/straat [Gouda]	24	19	13	24	80
waar: Korte Akkeren ten noorden van Emmastraat/Tollensstraat [Gouda]	23	34	45	31	133
waar: Korte Akkeren ten zuiden van Emmastraat/Tollensstraat [Gouda]	8	13	13	7	41
waar: Mammoet omgeving Mammoet / Calslaan [Gouda]	7	4	5	4	20
waar: Molenbuurt Goverwelle [Gouda]	10	15	21	20	66
waar: Muziekbuurt Goverwelle [Gouda]	1	5	1	2	9
waar: Omgeving Achter de Kerk / Nieuwe Veerstal [Gouda]	10	7	15	17	49
waar: Omgeving Hamstergat / Nieuwe Gouwe O.Z. [Gouda]	0	2	0	1	3
waar: Omgeving Markt / Nieuwe Markt [Gouda]	24	17	28	25	94
waar: Omgeving Raam / Peperstraat [Gouda]	13	5	8	8	34
waar: Omgeving Ridder van Catsweg [Gouda]	2	0	3	2	7
waar: Omgeving Stationsplein / Van Bergen IJzendoornpark [Gouda]	22	29	23	32	106
waar: Omgeving Turfmarkt [Gouda]	12	7	8	3	30
waar: Omgeving Voorwillenseweg [Gouda]	0	4	4	4	12
waar: Onbekend [Gouda]	4	1	4	7	16
waar: Oosterwei omgeving Verzetslaen / Vrijheidslaen [Gouda]	14	19	14	19	66
waar: Oostpolder in Schieland [Gouda]	0	0	2	0	2
waar: Ouwe Gouwe omg Gr v Prinsterersingel/Graaf Florisweg [Gouda]	18	16	24	25	83
waar: Polderbuurt Goverwelle [Gouda]	5	1	5	2	13
waar: Ringvaartbocht [Gouda]	1	0	0	0	1
waar: Steinenburg Lustenbuurt / Steinenbuurt [Gouda]	3	2	9	8	22
waar: Stolkijkersluis / Gouderaksedijk [Gouda]	2	4	4	6	16

waar: Vreewijk omgeving Dunantsingel [Gouda]	6	6	3	4	19
waar: Vrijheidsbuurt Goverwelle [Gouda]	1	1	0	1	3
waar: Weidebloemkwartier incl. D.O.N.K.-Straat [Gouda]	1	1	4	4	10
waar: Wervenbuurt [Gouda]	4	4	1	4	13
waar: Windrooskwartier omgeving Mercatorsingel/Heesterbuurt [Gouda]	8	6	5	12	31
waar: Zomenbuurt omgeving Veenzoom / Rietzoom [Gouda]	4	1	1	5	11
Totaal	312	288	353	355	1308

Tabel 5.1: incidenten berovingen over uren (2005-2008)

pf: 0:00 tot 1:00 uur	11
pf: 1:00 tot 2:00 uur	9
pf: 2:00 tot 3:00 uur	11
pf: 3:00 tot 4:00 uur	1
pf: 4:00 tot 5:00 uur	6
pf: 5:00 tot 6:00 uur	4
pf: 6:00 tot 7:00 uur	6
pf: 7:00 tot 8:00 uur	1
pf: 8:00 tot 9:00 uur	9
pf: 9:00 tot 10:00 uur	1
pf: 10:00 tot 11:00 uur	3
pf: 11:00 tot 12:00 uur	7
pf: 12:00 tot 13:00 uur	14
pf: 13:00 tot 14:00 uur	12
pf: 14:00 tot 15:00 uur	16
pf: 15:00 tot 16:00 uur	15
pf: 16:00 tot 17:00 uur	14
pf: 17:00 tot 18:00 uur	17
pf: 18:00 tot 19:00 uur	12
pf: 19:00 tot 20:00 uur	16
pf: 20:00 tot 21:00 uur	8
pf: 21:00 tot 22:00 uur	10
pf: 22:00 tot 23:00 uur	15
pf: 23:00 tot 0:00 uur	10
Totaal	228

NOOT: Van de 250 incidenten berovingen was van 228 de pleegtijd bekend.

Tabel 5.2: incidenten bedreigingen verdeeld over pleeglocaties

Pleeglocatie	2005	2006	2007	2008	Totaal
waar: Achterwillens [Gouda]	0	4	1	0	5
waar: Bloemendaal omgeving Catsveld/winkelcentr Bloemendaal [Gouda]	3	4	3	1	11
waar: Bloemendaalseweg [Gouda]	2	3	1	2	8
waar: Boerhavekwartier omgeving Bleulandweg [Gouda]	0	0	2	1	3
waar: Breevaart omgeving Wethouder Venteweg [Gouda]	1	3	1	1	6
waar: Componistenbuurt Goverwelle [Gouda]	2	0	4	0	6
waar: Den Uiert / industrieterrein Goudse Poort [Gouda]	1	1	1	0	3
waar: Goudse Hout [Gouda]	0	0	2	0	2
waar: Goverwelle omgeving Marathonlaan / Estafetteweg	1	5	0	1	7

[Gouda]					
waar: Groenhovenkwartier [Gouda]	0	0	1	1	2
waar: Hoevenbuurt / Burgenbuurt [Gouda]	2	1	0	0	3
waar: Industrierrein Schielands Hoge Zeedijk [Gouda]	0	0	0	1	1
waar: Kadebuurt [Gouda]	1	4	2	0	7
waar: Kort Haarlem omgeving Burg Martenssingel/straat [Gouda]	3	3	1	0	7
waar: Korte Akkeren ten noorden van Emmastraat/Tollensstraat [Gouda]	5	1	2	5	13
waar: Korte Akkeren ten zuiden van Emmastraat/Tollensstraat [Gouda]	2	0	3	0	5
waar: Mammoet omgeving Mammoet / Calslaan [Gouda]	1	1	6	3	11
waar: Molenbuurt Goverwelle [Gouda]	1	2	3	4	10
waar: Muziekbuurt Goverwelle [Gouda]	4	4	1	1	10
waar: Omgeving Achter de Kerk / Nieuwe Veerstal [Gouda]	7	7	1	1	16
waar: Omgeving Markt / Nieuwe Markt [Gouda]	12	5	4	5	26
waar: Omgeving Raam / Peperstraat [Gouda]	1	1	0	2	4
waar: Omgeving Ridder van Catsweg [Gouda]	1	1	2	1	5
waar: Omgeving Stationsplein / Van Bergen IJzendoornpark [Gouda]	2	5	5	2	14
waar: Omgeving Turfmarkt [Gouda]	5	2	3	0	10
waar: Omgeving Voorwillenseweg [Gouda]	0	1	0	1	2
waar: Onbekend [Gouda]	0	0	1	0	1
waar: Oosterwei omgeving Verzetslaand / Vrijheidslaand [Gouda]	5	1	2	2	10
waar: Ouwe Gouwe omg Gr v Prinsterersingel/Graaf Florisweg [Gouda]	3	3	3	3	12
waar: Polderbuurt Goverwelle [Gouda]	0	0	1	0	1
waar: Steinenburg Lustenbuurt / Steinenbuurt [Gouda]	2	1	3	1	7
waar: Stolwijkersluis / Gouderaksedijk [Gouda]	1	0	0	0	1
waar: Vreewijk omgeving Dunantsingel [Gouda]	3	6	1	1	11
waar: Vrijheidsbuurt Goverwelle [Gouda]	0	0	1	0	1
waar: Wervenbuurt [Gouda]	1	1	0	0	2
waar: Windrooskwartier omgeving Mercatorsingel/Heesterbuurt [Gouda]	0	1	2	2	5
waar: Zomenbuurt omgeving Veenzoom / Rietzoom [Gouda]	0	0	2	0	2
Totaal	72	71	65	42	250

Tabel 6.1: incidenten jeugdoverlast verdeeld over pleeglocaties

Pleeglocatie	2005	2006	2007	2008	Totaal
waar: Achterwillens [Gouda]	53	150	74	28	305
waar: Achterwillens omgeving Gloriantplantsoen [Gouda]	8	31	14	7	60
waar: Bloemendaal omgeving Catsveld/winkelcentr Bloemendaal [Gouda]	41	67	98	47	253
waar: Bloemendaalseweg [Gouda]	2	5	4	5	16
waar: Bodegraafsestraatweg tussen R'wijk/krsng Breevaartbrug [Gouda]	0	1	1	1	3
waar: Boerhavekwartier omgeving Bleulandweg [Gouda]	8	8	15	44	75
waar: Breevaart omgeving Wethouder Venteweg [Gouda]	3	11	12	4	30
waar: Componistenbuurt Goverwelle [Gouda]	14	15	14	10	53
waar: Den Uitert / industrierrein Goudse Poort [Gouda]	5	9	6	15	35
waar: Gaardenbuurt (oude terrein Witlofkwekerij) [Gouda]	1	0	6	3	10

waar: Goudse Hout [Gouda]	2	4	3	1	10
waar: Gouwestroom [Gouda]	0	1	1	0	2
waar: Goverwelle omgeving Marathonlaan / Estafetteweg [Gouda]	13	33	26	16	88
waar: Grassenbuurt / Waterbuurt [Gouda]	8	7	14	35	64
waar: Groenhovenkwartier [Gouda]	7	12	8	19	46
waar: Hoevenbuurt / Burgenbuurt [Gouda]	15	22	41	63	141
waar: Industrierrein Kromme Gouwe Oost en West [Gouda]	1	1	1	2	5
waar: Industrierrein Schielands Hoge Zeedijk [Gouda]	4	3	2	2	11
waar: Kadebuurt [Gouda]	33	42	68	85	228
waar: Kort Haarlem omgeving Burg Martenssingel/straat [Gouda]	38	19	17	20	94
waar: Korte Akkeren ten noorden van Emmastraat/Tollensstraat [Gouda]	182	189	198	101	670
waar: Korte Akkeren ten zuiden van Emmastraat/Tollensstraat [Gouda]	28	20	31	30	109
waar: Mammoet omgeving Mammoet / Calslaan [Gouda]	41	23	11	12	87
waar: Molenbuurt Goverwelle [Gouda]	116	48	78	115	357
waar: Muziekbuurt Goverwelle [Gouda]	8	9	4	5	26
waar: Omgeving Achter de Kerk / Nieuwe Veerstaal [Gouda]	38	40	27	19	124
waar: Omgeving Hamstergat / Nieuwe Gouwe O.Z. [Gouda]	1	0	0	1	2
waar: Omgeving Markt / Nieuwe Markt [Gouda]	67	40	46	30	183
waar: Omgeving Raam / Peperstraat [Gouda]	83	23	12	15	133
waar: Omgeving Ridder van Catsweg [Gouda]	10	12	10	15	47
waar: Omgeving Stationsplein / Van Bergen IJzendoornpark [Gouda]	41	20	21	24	106
waar: Omgeving Turfmarkt [Gouda]	15	16	11	24	66
waar: Omgeving Voorwillenseweg [Gouda]	23	11	6	5	45
waar: Onbekend [Gouda]	0	1	0	0	1
waar: Oosterwei omgeving Verzetslaan / Vrijheidslaan [Gouda]	67	89	82	86	324
waar: Oostpolder in Schieland [Gouda]	1	0	0	0	1
waar: Ouwe Gouwe omg Gr v Prinsterersingel/Graaf Florisweg [Gouda]	36	44	95	41	216
waar: Polderbuurt Goverwelle [Gouda]	16	20	28	25	89
waar: Spoorwegen [Gouda]	1	0	1	0	2
waar: Steinenburg Lustenbuurt / Steinenbuurt [Gouda]	31	22	41	32	126
waar: Stolwijkersluis / Gouderaksedijk [Gouda]	2	2	5	5	14
waar: Vaarwegen [Gouda]	0	0	1	0	1
waar: Vreewijk omgeving Dunantsingel [Gouda]	16	15	11	7	49
waar: Vrijheidsbuurt Goverwelle [Gouda]	12	8	11	1	32
waar: Weidebloemkwartier incl. D.O.N.K.-Straat [Gouda]	14	5	2	0	21
waar: Wervenbuurt [Gouda]	37	12	17	6	72
waar: Windrooskwartier omgeving Mercatorsingel/Heesterbuurt [Gouda]	57	45	32	50	184
waar: Zomenbuurt omgeving Veenzoom / Rietzoom [Gouda]	11	11	14	16	52
Totaal	1210	1166	1220	1072	4668

B. Tabellen bij paragraaf 3.5 (daderprofielen)

Tabel 7.1 Gemiddelde leeftijd van daders

	woninginbraak	auto-inbraak	beroving	mishandeling
Gemiddelde leeftijd	23,6	20,6	20,4	25,6

Tabel 7.2 Daders naar geslacht

		Delicttype				Totaal
		1. woninginbraak	2. auto-inbraak	3. beroving	4. mishandeling	
geslacht	1. man	85	75	39	81	280
verdachte	2. vrouw	11	3	6	9	29
Totaal		96	78	45	90	309

Tabel 7.3 Woonplaats daders

		Delicttype				Totaal
		1. woninginbraak	2. auto-inbraak	3. beroving	4. mishandeling	
woonplaats	1. gouda	83	66	39	68	256
verdachte	2. zuid-holland overig	8	7	1	14	30
	3. elders Nederland	1	2	2	4	9
	4. Buiten Nederland	0	2	0	0	2
Totaal		92	77	42	86	297

Noot: van de 309 daders was van 297 de woonplaats bekend

Tabel 7.4 Geboorteland daders

		Delicttype				Totaal
		1. woninginbraak	2. auto-inbraak	3. beroving	4. mishandeling	
Geboorte land verdachte	1. Nederland	78	69	40	77	264
	2. Marokko	14	4	3	6	27
	3. Turkije	0	0	0	1	1
	4. Nederlandse Antillen en Aruba	0	0	0	1	1

	5. Suriname	2	0	1	0	3
	6. overig	2	4	1	5	12
Totaal		96	77	45	90	308

Noot: van de 309 daders was van 308 het geboorteland bekend.

Tabel 7.5 Etniciteit daders

		Delicttype				Total
		1. woninginbraak	2. auto-inbraak	3. beroving	4. mishandeling	
etniciteit verdachte	1. Nederlands	28	10	14	48	100
	2. Marokkaans	64	62	28	35	189
	3. Turks	0	1	1	1	3
	4. Antilliaans	0	0	0	1	1
	5. surinaams	1	0	1	0	2
	6. overig	3	4	1	5	13
Total		96	77	45	90	308

Noot: van de 309 daders was van 308 de etniciteit bekend.

Tabel 7.6 Gemiddeld aantal antecedenten van daders

	woninginbraak	auto-inbraak	beroving	mishandeling
Antecedenten gemiddeld	12,5	25,2	11,9	7,4